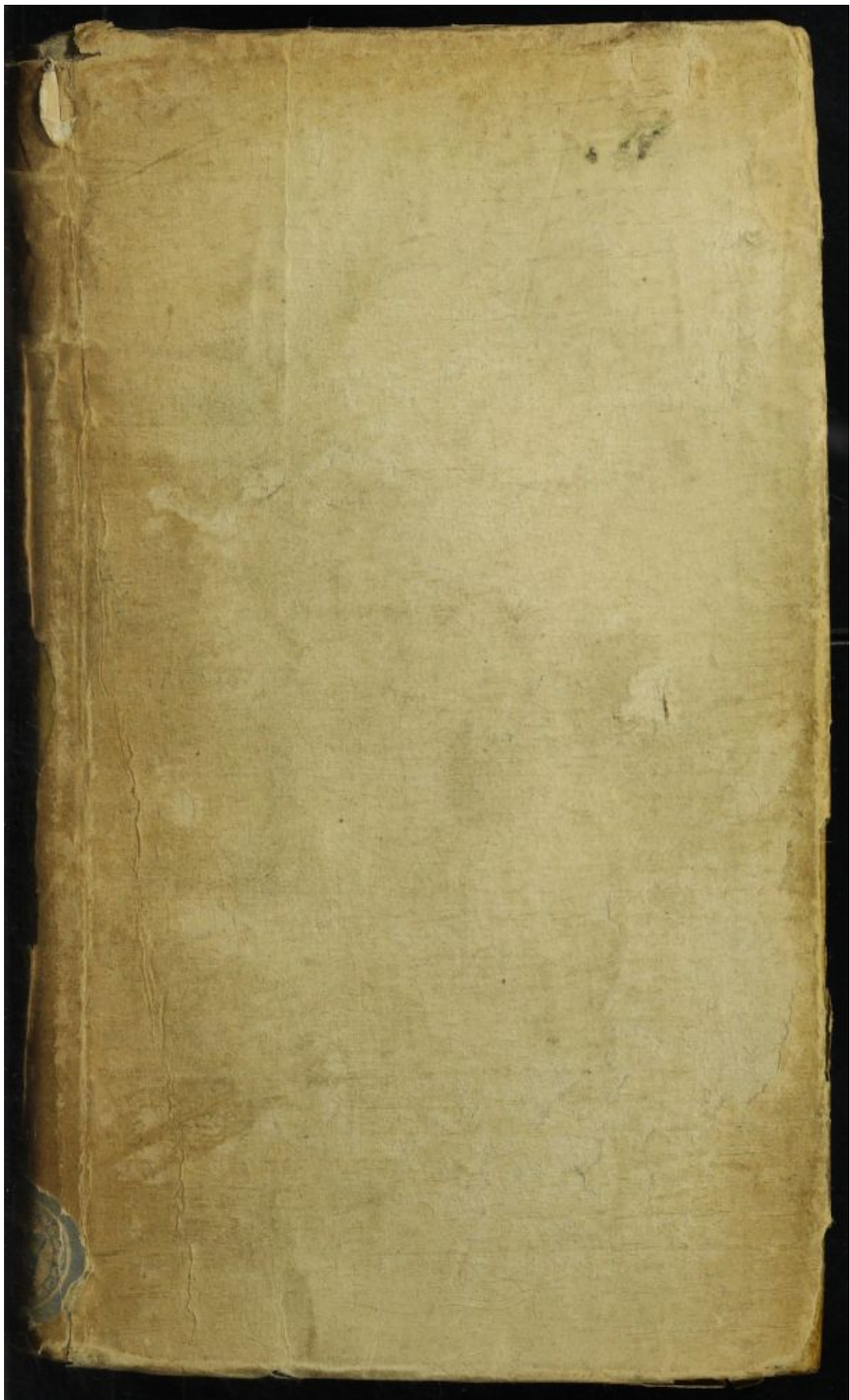

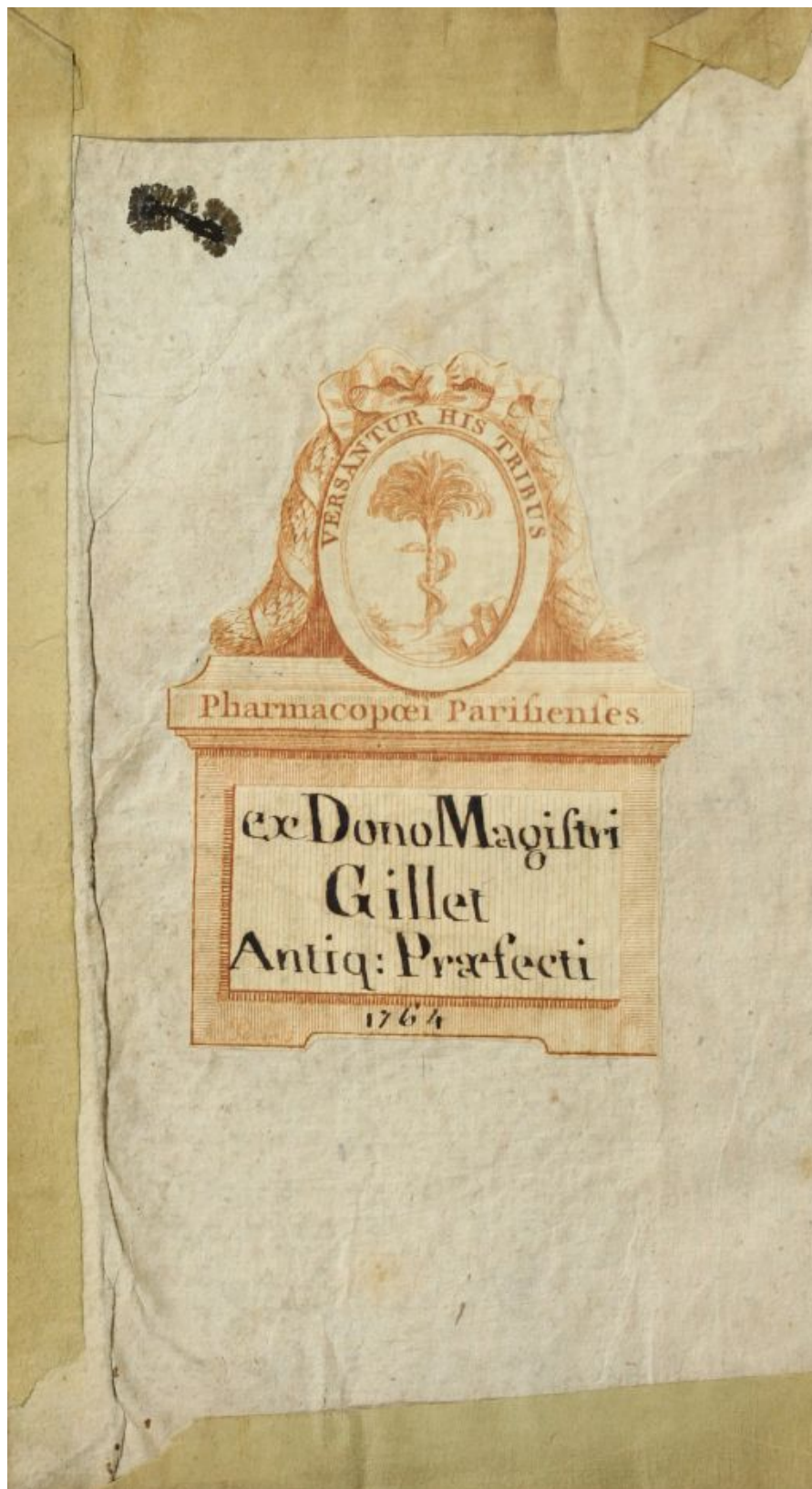
Johnson, William. Lexicon chymicum. Cùm obscuriorum verborum, et rerum hermeticarum, tum phrasium Paracelsicarum, in scriptis ejus : et aliorum chymicorum, passim occurrentium, planam explicationem continens. Per Gulielmum Johnsonum chymicum.

Londini, excudebat G. D. impensis Gulielmi Nealand, apud quem prostant venales sub signo Coronæ, in vico vulgò vocato Duck-lane / 1657., 1657.

Cote : BIU Santé Pharmacie RES 11267

1657
LEXICON CHYMICUM.

Cùm
Obscuriorum verborum,

Et
Rerum *Hermeticarum*,

Tum
Phrasium *Paracelsicarum*,

In Scriptis ejus:

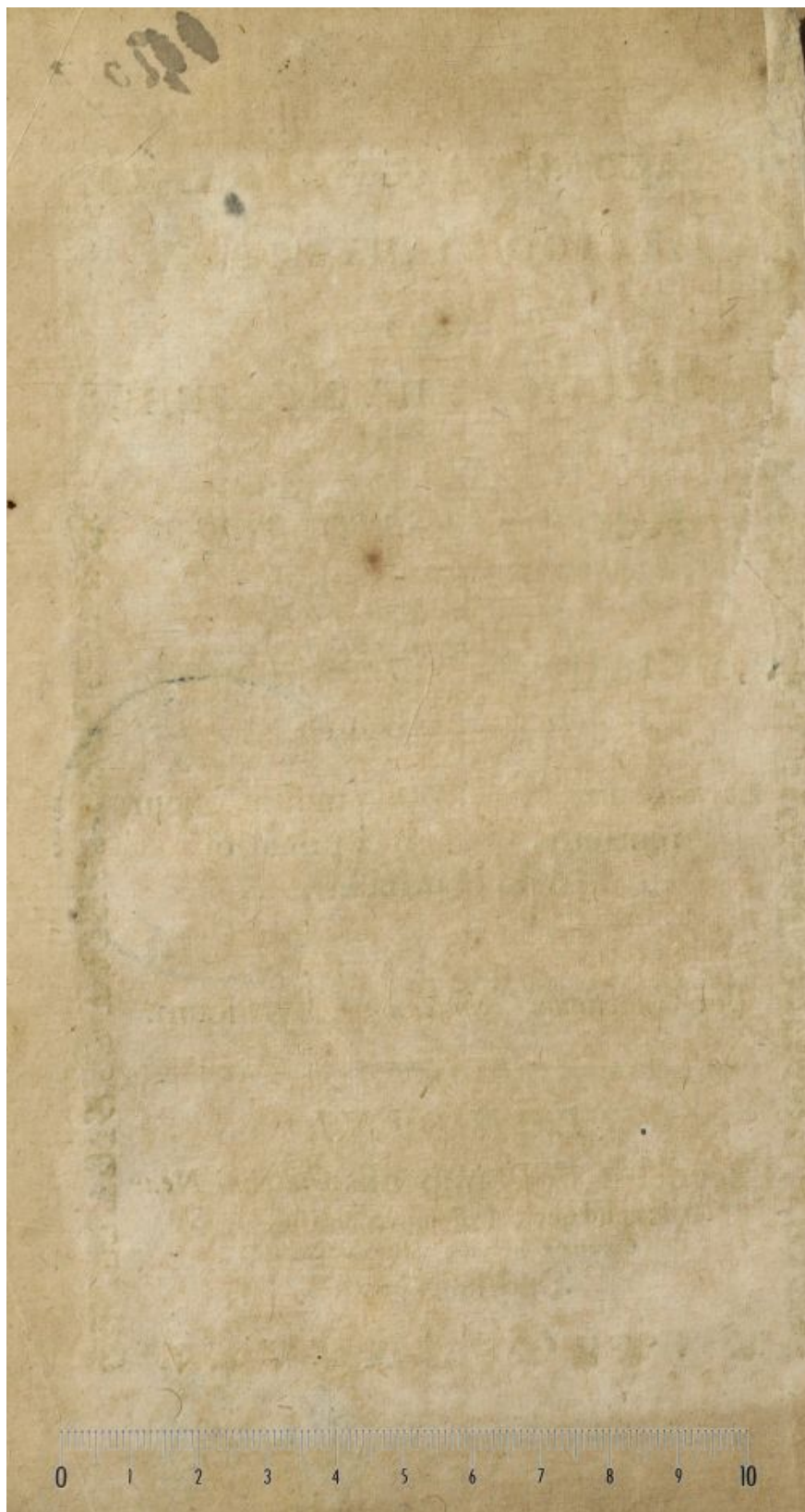
Et aliorum *Chymicorum*, passim occur-
rentium, planam explicatio-
nem continens:

Per *Gulielmum Johnsonum* Chymicum.

LONDINI,

Excudebat G. D. impensis Gulielmi Nea-
land, apud quem prostant venales sub Signo
Coronæ, in vico vulgò vocato
Duck-lane / 1657.

DOCTISSIMO
VIRO,
FRANCISCO
PRUIEAN,

Re medica, & alijs bonis Literis absoluto, So-
cietatis Medicorum Londinensium Præ-
sidi, & reliquis ejusdem Societatis Colle-
gis ornatissimis hos teneros ingenii
sui flosculos,

Guilielmus Johnsonus,
in Chymica artifex,
Dicas dedicatque.

CUM ob singularem
vestram erga me benevolen-
tiam (viri doctissimi) saluti communi,
publicæquè utilitati sedulò studentes,
officinam Chymicam, seorsum in horto
Collegii vestri erigendam curavisse-
tis, & me (licet indignum) Artificem
vestrum accersivissetis, & hujus ope-
ris

ris peritissimos Collegarum vestro-
rum Iloftates instituisletis, (ut vestris
utar verbis) ut medicamenta quanto
efficaciora, tanto cautius; quanto dif-
ficiliora, tanto diligentius; quanto
pretiosiora, tanto sincerius compone-
rentur: non potui non studere, quin
totis viribus meis, non solùm grati-
tudinis erga vos meæ testimonium
exhiberem, sed etiam vobis, & publi-
co, rationem aliquam (licet exilem
confiteor) villicationis meæ redde-
rem: ad cujus opus prestandum, (mei
exilitatis ingenii conscius) in subfi-
dium meum vocavi viros in re medi-
ca, & Chymica peritissimos, *Basilium*
Valentinum Paracelsi Præceptorem,
Theophrastum Paracelsum, *Martinum*
Rulandum, *Johannem Rhenanum*, (cujus
definitionibus Chymicis etiam usus fuit
ipse *Rulandus*) *Gerardum Dornæum*, *Mi-*
chaelem Toxiten, *Johannem Baptistam Van-*
helmont, & alios ejusdem ordinis & do-
ctrinæ viros, ex cujus plenis messibus,
secundùm meum tenue judicium, exi-
guum

guum hoc spicilegium feci: Interui
solummodo necessaria; superflua,
confusa, & malè congesta, consulto
omisi, ne quæ in fasciculum intende-
rem, in farraginem producerem, &
has meas exiguas vobis oblationes,
tanquam Patronis dignissimis, dicat,
consecratque.

Augusti 12. Anno
salutis humanæ,
1651.

Vestrûm studiosissimus,

Gulielmus Johnson.

A 3 *Aperit*

*Aperi Spagyri secreta latentia terræ,
Abdita rimatus viscera ut arte queam:
Primitias vestro configno gratus amor
Et vobis dico (sit mica grata precor.)
Accipite in gremios hæc grata pignora mentis,
Vt mea pro vobis sint meliora velim:
Sint licet exigua, sunt primæ messis ariste,
Det Deus inceptis vela secunda meis.*

G. J.

Præfatio ad Lecto- rem.

Non possum, non admi-
rari, quòd adversarii Paracelsi,
cùm nihil calumniarum iuste ha-
beant, quod illi obtrudant, illum obscure scribe-
re, & verbis excogitatis sua de studio arcana
conterege solummodo accusant, uti adversarii
de Iohanne Baptista Vanhelimont, il-
lum continuè agitando & irritando, sua, mul-
to sudore & sumptu, acquisita arcana depro-
mere, in lucem proferre, & invidis inbiantibus
etiam sine gratitudine volens nolens palam pa-
tesfacere stimulant. Sed ea jacula quæ in hunc
eminentem torserunt virum, in seipsos merito
retorqueantur. Nec possum non incusare
Wierum Medicum intuentem Paracel-
sum, agros suos pene usque ad miracula cu-
rasse,

rasse, quos ipse nec potuit, nec voluit, turpiter
ab Oporino Theophrasti Paracelsi a-
manuensi emendicasse Epistolam, quam postea
in lucem produxit, ut consulto & de indu-
stria, verba istius Epistolæ invidiosè torquen-
do, & sinistre interpretando incomparabilis
illius viri honorem conspurcaret, quanquam
plura sunt in ea Epistola, quæ ad laudem
Theophrasti, quàm quæ ad vituperium
pertinent, & quæ ibi vituperat, longè aliter
intelligenda sunt, quàm vel Oporinus, vel
alii interpretari sunt; quæ Oporinus ipse,
ambulans in prato ad Rhenum cum Mi-
chaele Toxite Medico, cum Basilea
Argentoratum unâ navigarent, cum peni-
tentia agnovit, uti ipse Toxites testatur;
quem etiam prodigiosæ memoriæ Fullerus
noster sui oblitus, eodem tramite investigavit,
& sine indagine traduxit, qui si cum scripto-
ribus de Paracello, vel cum ejus libris con-
suluisset, accessus mutuos inter Erasmum
Roterodamum, sui (si non fallor) impa-
rem, & multos alios ejusdem temporis non
vulgares medicos, & Paracelsum, levi intui-
tu circumspexisset. Sed Epitaphium Para-
celsi,

celsi, in muro prope S. Sebastianum, in
 nosocomio spectemus, ab Antistite Salisbur-
 gense erectum. Habet hæc verba, Conditur
 hic Philippus Aureolus Paracelsus, In-
 signis medicinæ Doctor, qui dira illa vulnera,
 Leporam, Podagram, Hydropisim, aliâque in-
 sanabilia, corporis contagia, mirifica arte su-
 stulit, & bona sua in pauperes eroganda, collo-
 candâque honoravit. Anno Dom. 1541.
 die Septembris, 24. vitam cum morte mu-
 tavit. Sed hæc de Paracelso hoc tempore
 sufficiant. Si obscurior est Paracelsus, &
 ejus scripta magis intricata sunt, quàm exilâ
 valeant assequi ingenio, ut fateri cogantur, il-
 lorum inscitie tribuendum est, alioqui ea non
 dicerent obscura, & non intelligibilia. Et re-
 prehensio de rebus non intellectis cæcitas &
 stoliditas dici possit. Nec est Doctrina Para-
 celsi repudianda, quia Græcorum & in-
 fidelium Scholis non arridet. Non enim ma-
 gis assentiendum est Græcorum figmentis,
 quàm certo Dei Verbo, cui soli Christiani in-
 niti debent: Sed potius lucem naturæ, Verbo
 Dei suffultam, quàm Græcorum tenebras

*sequamur. Illius gloriam sectantur, sed recta
non querunt via.*

**Quicquid præclarum est vendit Deus
omne labore.**

**Si Paracelsum vincere contendent ejus
adversarii, non hominum præsertim infide-
lium autoritatibus id faciant, sed Scriptura-
rum Dei, quibus vera Philosophia innitur.
Nec Paracello assentimur, uti viro doctissi-
mo: Amicus Plato, amicus Socrates,
sed magis amica Veritas. Nec temere legen-
dus est Paracelsus, nam uti nemini aditus
patefecit adito templi nisi Sacerdotibus, sic
Paracelsi abditis, nisi doctis & probis vi-
ris nemini datur admissio. Qui hæc paucula
abstrusa collecta, seriè & sedulò legat, & a-
nimadvertat, aditum ad Apollinis Tem-
plum ei præbeant. Hermeticorum invo-
lucra sunt, quibus involuta & implicata est rei
veritas signata, ut falernum in uva, & aurum
in scoria. Mea propria non esse fateor, modò
per me in fasciculum reducta, & digesta, ut ad
perfi-**

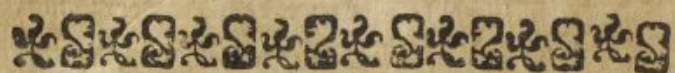

perficiendum inceptum meum, (via aliquantulum à me patefacta) alii magis habiles & idonei stimulentur. Oportet discentem docti credere; habetis Doctores ipsos instruentes, me solummodo ad limen præbentem viam. Faxit Deus, quod pro vestro commodo suscepi, mihi non vertatur in vitium, sed in gratiam, in cuius spe .

Vestràm studiosus acquiesco.

G. J.

In

In Librum.

Tecta sub obscuris arcana latentia verbis ,
Ex quibus infirmis fert *Paracelsus* opem:
Hic facili monstrata via , reserantur operta,
Invenies oculis vela remota tuis.
Et quæ dura modò, nunc prompta, & lucida cernes,
Quo melius studiis mens foret apta tuis.
Hunc lege fasciculum, brevis est, tamen ardua mon-
strat,
Instar multorum sit liber iste tibi-

N. H.

LEXI-

LEXICON CHY- MICUM.

A.

Alces, ab *αλχη*, fortitudine, magna Bestia: animal est gregarium, bisulcum, ad Cervi figuram accedens quo tamen majus est, natura timidum, morbo commitiali obnoxium. Refe-
runt non quodlibet hujus speciei animal malo Epi-
leptico corripitur, & foeminae ungulam hac facultate ne-
quaquam pollere, sed Maris solum; nec pulli, sed
adulti, idque eo tempore quo in Venerem ferri in-
cipit (inter festum assumptionis Mariae & nativitatis
ejusdem.) Plus etiam unguibus posterioribus, quam
anterioribus tribuunt, & horum, quidam pedi (quod
vulgatius) dextro, alii sinistro. Sunt qui velint has
ungulas, ab animali adhuc vivente, dicto tempore
praescindendas esse. *Andre, Baee. lib. de Alce.*

Ungula & Nervis utuntur Medici in dosi à scrupl.
ss. ad scrupl. i. cum vehiculo specifico.

Ungula specifica virtute celebratur adversus Epi-
lepsiam,

2 LEXICON CHYMICVM.

lepsiā, tum præcavendo, tum curando, idque usu tam interno, quàm externo.

Internè propinantur scobs, & præparata subjuncta specifica.

Externè includitur particula annulo, & gestatur digito (vulgariter) maritali, qui minimo proximus est, ita ut palmam respiciat: vel gestato, eidem digito in annulo de industria tornato. Inditur itidem pugno, & applicatur pulsui, immittitur etiam in aurem, (sinistram) & suspenditur de collo ut curim attingat.

Refertur odore dignosci, quem gratum suffitu exhibet.

Acte, Ebulus, seu Sambucus humilis. Planta frequens & bene nota.

Hujus plantæ granorum, *Trageam*, secundum præscriptionem ejus confectam, *Quercetanus* ad sistendos omnis generis fluxus, præ multis aliis medicamentis, non immerito valde decantat.

Abesamum, Lutum rotæ.

Abesum, Calx viva.

Abicum, Coopertorium.

Ablutio, Est exaltatio crebris infusionibus, res immundas abluens, & ad puritatem reducens. Estque Imbibitio & Cohobatio.

Ablatio, Est abstractio per partem superiorem. Perficitur variis modis in siccis quæ lenius adhærent, deterfio fieri potest per Leporinum pedem, & similia: Quædam penna, cultello, spathis, &c. auferimus: quædam detergemus astricto panno, vel scopis setaceis, ferreis, ligneis.

Abrie, *Kibrit*, *Chybur*, Est Sulphur.

Abesi, Idem quod *Rebis*. Nempe ultima ciborum materia.

Achahi, Est aqua aluminis.

Acalai,

Acalai, Est Sal.

Acartum, Est Minium.

Acaid, Est acetum, vel acetosum.

Achamech, Est superfluitas argenti.

Acacia ferrea, Est Cochlear ferreum.

Acazdir, *Alkani*, *Alomba*, Est Stannum.

Accatum, Est Aurichalcum.

Achates, Primum reperta in *Sicilia*, juxta flumen ejusdem nominis, deinde in aliis locis. Prosunt contra Aranearum ictus: Et aquilæ eas imponunt nidis, ut defendant pullos contra venenata: & sedant sitim, & confortant visum.

In *Achate* apparent variæ impressiones: Nemora, Flumina, Jumenta, vestigia Lupi vel Leonis, ita expresse à natura insculpta, ac si Gemmarius data opera fecisset, *Plin.*

Adamas, Nascitur & extra aurum, & in auro nobilissimo.

1. Extra aurum duplex Indica cognatus colore Cristallo translucido, & laterum sexangulo, tenore turbinatus in mucronem, aut duabus contrariis partibus junctis magnitudine nuclei avellanæ.

2. *Arabicus*, Extra aurum nascens, est præcedenti minor.

In auro nobilissimo.

1. Milii grani magnitudine, quem vocant *Cenchron*.

2. *Macedonicus*, in *Philippico* auro par seminis cucumi.

3. *Cyprius*, in *Cypro* inventus vergens ad colorem æreum, efficax in Medelis.

4. *Sideritis ferrei* splendoris, pondere reliquos antecellens, sed his natura dissimilis: hic frangitur ictibus, & ab alio *Adamante* perforari potest.

Hi

4 LEXICON CHYMICVM.

Hi duo postremi sunt degeneres, & nominis tantum habent auctoritatem.

Optimi *Adamantes* incudibus deprehenduntur; nam respuunt ictum, ut ferrum utrinque dissulset, incudésq; ipsi dissiliant; quippe duritia est inenarrabilis, contemptor & victor ignis, nunquam igne calefscens.

Rumpitur hic lapis, sanguine callido recenti hircino, præcipue cum hircus prius vinum bibit, vel comedit petroselinum, & montanum siseleos.

Adamantes, Expetuntur à sculptoribus ad gemmas & reliquas materias exculpandas, & formandas, & tum solo ferro debent includi.

Reliquas res metallicas non patiuntur, & à plumbo ipsi solvuntur.

Adamas, ligat Magnetem, & viribus privatus; nam juxta ferrum positus, non patitur abstrahi, aut si admotus Magnes, ferrum apprehenderit, ferrum rapiat & auferat.

Adamas, Venena irrita facit, abigit lymphationes, lemures, incubos, succubos: reddit animatos, fortes, propterea anachitis dicitur. Valet contra rixus & jurgia, & curat fluxas gingivas. *Serapius*.

Adamantes in *Bohemia* adeo excellentes visuntur, ut elegantia, & splendore orientalibus præstent, Astrologi *Adamantem* Lunæ dicarunt.

Adarneck, Est auripigmentum.

Adarces, Res est, in maritimis locis nascens, præcipue in *Capadocia*, seu *Galatia*: tanquam concreta salfilago, humidis & palustribus locis emergens, siccitate arundinibus, ac herbis agglutinata. Indiacum nativum velut in arundinibus Indiæ sponte nascitur; vel ut sal Indum in Canna.

Adarces, Est similis in colore flori lapidis *Asii*, & in forma halcyonio melli, & aliquando cayo proxima,
ut

ut possit videri lacustre quasi halcyonium, & quia ita pendet arundinibus, pericalamitum, & calmoichium quondam dicebatur: hodie nisi fallor, balla marinum vocant.

Dioscor. & Plin. *Adarcem* nasci ait circa arundines tenues è spuma aquæ dulcis ac marinæ, ubi se miscent, & habere vim causticam.

Adarris, Est flos aquæ Maris.

Adec, Est lac acetosum. Vocatur etiam *Adhebe*.

Ader, Est lac recens sine butyro. Vocatur etiam

Adho, vel *Adoc*.

Adehem est, *Alhohoncc*, Est Lamina.

Adarige, Est Armoniacum.

Adabisi, vel *Adebezi*, Est testudo.

Adibat, Est Mercurius.

Ados, Est aqua, ubi ferrum extinguatur.

Adorat, Est pondus quatuor librarum.

Adram, Est sal gemmæ.

Adraragi, est Crocus hortulanus.

Adsamor, est Lotium.

Aër, est Aura, halitus, spiritus, ventus.

Acetum amineum, est album.

Acetum de facibus *aceti* distillatum, est acerrimæ igneæ naturæ, ut omnia metalla, lapides, ac similia, quasi aqua fortis consumat. Dicitur *acetum* radicatum nonnullis, qui est liquor ille acerrimus *aceti*, qui abstracto phlegmate in fundo restat. *Par. lib. 7. de natura rerum* pag. 456. Fit à Cristallis facum *aceti* distillando per retortam cum cohobiis: vel acetum vini bonam pone in retortam, distilla lento igne phlegma, & refunde hoc capiti mortuo sæpius, & digere in fimo, tandem distilla: & primo quod erit seorsim cape, quod posterius igne fortissimo prolicitum prodit, est *Acetum radicatum*.

Acordina, est Tuthia Inda.

B

Acor

Acortinus, est Lupinus.

Acureb, est vitrum.

Acusto, est nitrum.

Alaurat, est sal nitrum.

Acetum, Philosophorum est aqua mercurialis, quam alias lac virgineum appellant, quo metalla solvi perhibent, hydor sophorum.

Acetum, radicale est acetum distillatum ex sua radice, vel matrice, dicitur etiam aqua solvens.

Adamita, est Tartari quædam species.

Adech, est interior & invisibilis homo noster, qui singulorum exemplaria præfigurat in animo nostro, quæ manibus suis postea fingit ac imitatur: exterior iste homo noster visibilis, uterque juxta suam naturam operatur, invisibilis invisibilia, sensibilis ea quæ sub sensum cadunt, sub eadem forma tamen.

Æs, seu *Cuprum*, à Chymistis Veneri tribuitur, est corpus metallicum lucidum, rubedine fusca participans ignibile & fusibile.

Est quasi medium inter aurum & argentum, inter Solem & Lunam, ut Chymistæ loquuntur. Fit ex argento vivo impuro, non fixo, terrestri, adurente, rubro, non claro, & ex tali sulphure, deficit ei fixatio, puritas & pondus. Sulphur malum & debile, tanquam pater malæ complexionis cõiens cum generosa matre id est cum argento vivo bonæ substantiæ, generat æs, filium tam lividum fuscae rubedinis. Habemus æs duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallis & argentariis reperitur: quod sine excoctione tale est. Venulæ implicatæ interdum cernuntur, interdum etiam totæ bractæ, quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id est, Marchasita, item ex aliis speciebus, ut ex lapide fissili Islebiæ: & ex nonnullis terræ generibus luteis & purpureis: Chrysocolle & cæruleo, ut aurum.

Æs,

Æs, non semper cuprum denotat, sed quandoq; aurum vel argentum à natura sine alterius metalli aut lapidis permixtione, purum, & per se generatum metallum, ex quo moneta cudebatur olim, ut modò ex aliis arte humana separatis. Primò natū in *Galilea*, sed in parva quantitate. Nostri temporibus visum est simile, sed rarò, nec nisi pro miraculo reperiri contingit.

Æthna, dicitur ignis subterraneus, invisibilis & sulphureus, qui lapides sub montibus adurit in carbones gagati per similes, resina & bitumine quodammodo pleni sunt, ut carbonum ex ligno vice nonnullæ nationes utantur, & præsertim fabri ferrarii. Nonnullis locis videndum se præbet uno tempore magis quàm alio, ut in *Siciliano* regno, eo monte qui nomen hoc ipsum habet, item in regno *Neapolitano* *Puteolis* non longè à *Neapoli*. Olim veteres causam ejusmodi flagrationis admirati, nec valentes eam post multam indaginem reddere, tandem eò desperationis deveniunt, ut inter celeberrimos Philosophos, Physicos, atq; Medicos, Empedocles unus in medias *Æthnæ* flammæ devorandum sese conjecerit, verecundia potiùs quàm ignorantia victum. Item *Cajus Plinius* ejusdem ignis fumo sese non aliter suffocandum exhibuit. O vesana hominū ingenia, qui dum ignorare nihil volunt, experiuntur multos labores sustinuisse ut nihil scirent, præter ea quæ damnosam mortem inferunt, existimantes, satius esse non vivere, quàm non scire, quæ tamen non ignorabunt esse transitoria. Mulierculæ quidem absoluta coquina, prunas ardentis in ollâ norunt concludere, ne per nimiam rimulam aëri pateat aditus, ad hunc modū prorsus emoritur & suffocatur ignis, qui nisi per aërem, & in ipso vivit. Si tamen priusquam extinctus sit omnis, ut vel scintilla supersit, facto spiraculo reviviscit, ac in pristinū statum redit. Non secus de

B a æthneo

æthneo judicandum, qui suam in mundi centro ducit originem, terraque ut olla continentur. Verum non caret suis spiraculis circum terræ globum hiantibus, per quæ, modò per hoc, jam demum per aliud vitam & nutrimentum haurit ex aëre. Si verò suis careat spiraminibus, haud aliter quàm de ollari mulierum igne fiat necessum est. Videte quæso quàm aniles causæ Philosophos infideles moverunt, atque torserunt in mortem usque. Latiorẽ ignis hujus naturalis rationem, ubi de mysterio magno increato Paracellsum interpretatus sui libro, qui de luce naturæ inscribitur, invenietis. Hactenus de æthna mineralium igne, ac patre generali dictum sit, quantum loci ratio patitur.

Æthnici, dicuntur spiritus ignei, vel spirituales homines igne fragrantēs, qui variis modis & formis apparent, ut igneæ flammæ, titiones, globi, sphericæque prunæ, idque in sulphureis montibus.

Alcali dicitur sal omne quod extrahitur è cineribus, vel calce cujusque materiæ per lixivium elixatum, proprium omnibus rebus, liquidæ & solidæ.

Æs, dum ita. 1. Est in sua vena in fodinis sc. ubi plurimum est pyrites, id est marchasita, nativas illas causat species vitrioli Colchitis, misii, Sorii, Diphregis.

2. Excoquitur & tum fit. 1. Cadmia fictitia cum ejus speciebus. 2. Pompholix. 3. Spodium uritur, & fit æs ustum. 4. Extinguitur & fit squama æris. 5. Excuditur & fit squama æris. 6. Jam in excocti superficie, fit ærugo rasilis.

Æs est duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallinis, & argentariis reperitur: quod sine excoctione tale est, venulæ implicatæ interdum cernuntur, interdum totæ bracteæ quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id est, marchasita; item ex aliis speciebus, ut ex illo lapide fissili Islebiæ, præterea ex non-

nonnullis terræ generibus, luteis & purpureis: Chry-
focolla, & æruleo etiam ut aurum.

Æsustum nostro tempore, fit ex ipso ære crema-
to, sulphure & sale. Laudatur potissimum Memphi-
ticum, & Cypriacum à *Diosc.* Astringit, siccat, repri-
mit, exrenuat, attrahit, ulcera purgat: & quoties jun-
gitur ulceribus cum aceto, consumit ea quæ sunt
impedimento in ulceribus.

Æsustum, est Crocus Veneris. *Par. l. 5. de natura
rerum, pag. 420.*

Æs Hermetis, verè & propriè, est corpus imper-
fectum nondum præparatum, sicut est initio: Est Mer-
curius, pulvis solis, caput corvi, æs nostrum, terra ci-
trinata, continens & contentum, plumbeum nostrum,
Aurum ex metallis extractum, Venus, Vitriolum,
Auripigmentum, Arsenicum, Nummus, Anima, Leo
viridis, aqua viridis, quia germinat, aqua permanens,
vinum, sanguis, &c.

Æris, vel Cupri species 26. numerantur à *Rul.*
pag. 10. & 11. si plura scire cupis, & distinguit æru-
ginem æris in 65. species à pag. 15. ad pag. 20.

Ærugo vel viride æris, est	{	1. Rafi-	{	1. Nativum in Metallis Cipriis, lapidibus
		le est,		non nihil æris habentibus, quibus æru- go efflorescit: hæc pauca sed optima, & reperitur in fodinis ærariis.
		2. Factitium fit	{	1. Rafile quia raditur.
		in superficie æ-		2. Vermiculare à scoli
		ris, & est triplex,		erme, quæ in vermi- cularem crescit.
				3. Aurifabrorum quæ est factitia Chryfocolla.
		1. Nativum quod est vera Chryfocolla,		
		id est glutinum auri.		
		2. Factitium, Aurifabrorum, viride, rafi-		
		le, Chryfocolla fictitia.		

Ætites, à Germanis dicitur, vel propter colorem, vel propter virtutem illam, quod aquilæ sine illa par-
turire nequeant: alleviat enim partum, & continet
gravidis partus, cum vulvæ sunt lubricæ; est gemma
variarum specierum.

Ætitis, sex sunt species.

1. *Ætitis* mas, Africanus, in rutilo niger, valde du-
rus, qui terram candidam friabilem in se continet.

2. *Fœmina*, Hildeshennius, lutei coloris, mollis,
cui ochra nativa adhæret, & inest terra dura lutea.

3. Alius in quo lapis liber, & solutus jacet, & con-
quassatus sonat.

4. *Subrutilus*, durus, cui lapis ferrei coloris adheret.

5. *Motteschanus*, capiti humano similis, rotundus,
& durissimus, cui flores Cristallini quadranguli spe-
cie adamantum, qui formati sunt adhærent.

6. *Lapis concavus*, ferrei coloris, in ferri vena re-
pertus, in quo nihil nisi aër continetur: qui plura sci-
re desiderat, legat *Rulandum*, pag. 21. 22.

Affronitrum, est spuma nitri, quæ est salsa, vel est
sal Cappadocium.

Affeos, & *afros*, est spuma.

Affroton, spumeus.

Affrodina, est Venus.

Affenicum, est anima.

Afformas, est vitrum.

Affax & *affaris*, est atramentum.

Affrengi, est Minium.

Affidra, & *Almat*, est Cerusa.

Afrob, est plumbum nostrum.

Alahabar, *alchoner*, *alastrob*, *alomba*, *agar*, *algit*, *al-
gerit*, est Calx.

Ahusal, est arsenicum sulphur. *Akibot*, *alchibit*,
alchimit, Sulphur.

Alasor, est sal alkali.

Alatan,

Alatan, est lythargirium plumbi.

Abenum, est vas metallicum ex cupro aut ferro duorum pedum altitudinis, ejusdemque fere latitudinis cūsum: Hujus fastigio cooperculum sequentem in modum formatum, illiusve limites ritè claudens imponendum est. Fit lamina cuprea ad aheni capacitatem rotunda, in ejus centro (quoniam vim cucurbitæ inservire debet) ad amplitudinem imponendi vasis, foramen excavatur, ut vas per illud prominere possit. A latere verò alterutro prope aheni finem, aliud parvum foramen, per quod callida suffunditur, & defectus expiratæ aquæ suppletur, perforatur. Usus hujus aheni cum operculi in balneis frequentissimus est.

Akon, *Cos*, est lapis quo cultri acuuntur aliæque instrumenta. Hujus variæ sunt species, coloris nigri, candidi, flavi, nigerrimi. Species cotis est quam vocant lapidem Heracleum, & Lydium, qui notus aurifabris, & dicitur coticula.

Alabastrites, est lapis ex speciebus marmoris notus Venetiis.

Ejus sunt tres species.

Prima candicat, de quo olim fiebant Imagines Sanctorum, & monumenta Sepulchrorum.

Secunda nigras habet maculas.

Tertia in ruffo interdum candicat, propterea *Onix* dicitur, qui unguis humani colorem representat, & hanc speciem propriè intelligit *Dioscorides*, cum inquit, *Alabastrites*, qui & *Onix* dicitur crematus, durities cum pice aut resina discutit.

Alasale, est Armoniacum.

Alartar, est æs ustum.

Albanum, est sal urinæ.

Aiber, est urina.

Alborca, est Mercurius.

Albaras, est Arsenicum.

Alberick, est album æris.

Alberud, est Galbanum.

Albi, id est sublimati.

Albir, est pix de corticibus taxi, supponitur esse substantia de qua fit in caustum.

Albot, est crucibulus.

Albotar, alfidar, est Cerusa.

Albotim, vel *albotai*, *Albotra Helcalibat*, est Terebinthina.

Alcady, est attramentum album.

Alzegi, Attramentum.

Alcaol, est lac acetosum, vel Mercurius.

Alcanna, vel *Alcona*, sunt arbores subtile longæ, habentes nodos, sicut Canna, quibus hastarum loco utuntur Arabes. Sumitur pro ligno Guajaco.

Alcebris vivum, est Sulphur.

Alchitram, est ole. Juniperi, pix liquida, arsenicum præparatum ad abluendum.

Alchitran, est Fæx distillationis. Item ol. Juniperi.

Alcolismus, est comminutio vel corrosio.

Alcol, est Acetum.

Alcohol, est Antimonium, sive stibium.

Alcone, est Aurichalcum.

Alcor, est æs ustum quasi grana. *Alkalid*, & *Alcob*, *Atimar*.

Alcore, est quidā lapis, habens folia similia argento.

Alcubd, *Alumbair*, est butyrum crudum.

Alech, est vitriolum.

Alecharish, est Mercurius.

Alechil, est tripes.

Alectoria, est gemma cristallo similis, vel aquæ limpida. Præ se fert crystallinam speciem, magnitudine fabæ in ventriculis gallinaceorum, ceu ut

Albertus

Albertus vult galli castrati ; post quartum annum reperitur. Dicitur reddere divites & bellicosos se portantes. Et propter hoc ferunt *Milonem Crotoniensem* in certaminibus fuisse invictum. Conciliat gratiam puellis, & restringit sitim.

Alefantes, est flos Solis.

Alembic, est Mercurius.

Liquor *Altahest* Paracelsi, omne corpus visibile resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate; De hoc ajunt Chimici, vulgus cremat per ignem, nos per aquam. *Vanhelmont*.

Liquor *Altahest*, est magnæ virtutis, ad præservandum hepar ab hydropè, & omnibus ejus speciebus, quæ ex hepate veniunt. Vide præparationem in *lib. 2. de natura rerum cap. 3. pag. 482*. Mercurius præcipitatus pro hepate.

Alcohol, vini, quando omnis superfluitas vini à vino separatur, ita ut accensum ardeat, donec totum consumatur, nihilque sæcum, aut phlegmatis in fundo remaneat.

Alcool Paracelsi, *Alcool* rerum aut corporum quorumcunque nihil aliud est, quam purior & mundior substantia ab impura separata; ut *Alcool Antimonii* Paracelso nihil aliud quàm hoc Autor vult, ut Antimonium non modò atteratur pistillo, & mortario, sed etiam in volatilem suam substantiam, à suo naturali colore non immutatam. Idque solo ignis & caloris beneficio regimineque fieri necesse est, ut postquam vulgariter contritum fuerit, Philosophicè tandem alteratur sublimationibus, quæ pistilla sunt Philoso. & mortaria. Docet alio loco hanc sublimationem fieri debere sine omni capite mortuo. Constat itaque nihil sæcum affuisse ante sublimationem; Flores citrinos aut rubeos elicere non possunt, qui à vulgari

B 5 tritione

tritione antimonium sublimant in fuliginem albam.

Sed ejusmodi sublimatio fieri debet igne admodum temperato, ut antimonii pulvis minimè liquefeat, ascendat nihilominus, ut farinæ flos parietibus adherere cernitur molendinorum.

Alembicus, est capitellum, quod vasis inferioribus ad vapores recipiendos imponitur.

1. *Alembicus* rostratus, est qui humores resolutos per canalem aut rostrum, ad vas recipiens dimittit.

2. Alius *Cæcus*, hoc est sine rostro sublimationibus inserviens. Hic in sublimationibus nonnunquam in vertice perforatus est, aliquantulum, humores ascendentes emittens.

Alcahest, vel *althahest*, mercurius dicitur præparatus, nonnulli volunt esse tartarum, mens tamen auctoris facile deprehenditur à præparationis ejus descriptione.

Alchimia, est impuri separatio à puriore substantia.

Alcol, aliquando scriptum *alcoal*, vel *alcohol*, est pulvis in minutissimū pollinem factus, ubi nihil additur ad nudam vocem, alioqui restringitur per adjunctum.

Error vide alteram paginam.

Alcol, vini est, aqua ardens rectificata.

Alcubrith, vel *alazer*, aut *alcur*, est idem quod sulphur.

Alkibrie, *alchabrick*, *algibich*, est sulphur vivum.

Alcosol, (vel ut nonnulli volunt) *alcosol*, est stibium sive antimonium: Item *alcimad*, est stibium.

Alandahal, est colocinthis.

Alembroth est sal mercurii, vel sal Philosophorum & artis, clavis artis.

Alembrot defecatum, est sal tartari & magistrorum magistrorum.

Almixadir, est viride æris.

Alteyplumbi, est materia dulcis ex plumbo. *Al-*
ypiumbi. *Alusam*.

Alusar, est Manna.

Amalgama, est impastatio auri, argenti, vel alterius cuiusque metalli cum argento vivo. *Amalgamatio*, vide pag. 121.

Amianthus, est lapis alumini scissili vel plumoso natura conditioneque similis, igne non uritur, quapropter & salamander appellatur.

Amidum, vel *amilum*, est albissima farina concreta in panes ad solem.

Amigdalæ, apud Chyrurgos, caro dicitur superflua, quæ nascitur ad linguæ radicem.

Annis alcalisatus, est aqua transiens per calces terræ, ex qua desumptum est *alcali*.

Andena, est calybs ex regionibus orientalibus ad-vecta, quæ liquefcit igne, haud secus atque aliud quoddam metallum, fundique se permittit in formas.

Anathron, vel *anachthron*, species est salis, quod super petras in modum usncæ albæ & lapideæ nascitur, nonnulli sal nitrum appellant. Falso putarunt antiqui fel esse vitri, cum sit potius fel lapidum.

Anatrum, est vitrum in colores varios liquefactum, quod vulgari vocabulo smaltum appellant, vel terra sacracenica.

Anthos, extra vegetabilem rorismarini significationem, & ad metalla usurpatum, significat elixir ex auro, vel ejus quintam essentiam.

Anatomia effata, parens est morborum.

Anticar, est Borax.

Anatris, vel *antaris*, est Mercurius.

Aniaday, vernum tempus significat æternum, & novum in futuro mundum, & paradysum.

Aniadum, est Cœleste corpus, quod in nobis Christianis plantatur à Spiritu Sancto per Sacrosancta Sacramenta: vel est homo spiritualis in nobis regeneratus.

Aniadus,

Aniadus, est rerum efficacia.

Aniada, sunt fructus & vires Paradisi & Cœli, sunt etiam Sacramenta Christianorum. in Physicis verò significant astrales vires, atque Cœlestes, ut sunt, quæ per influentiam, imaginationem, æstimationem, & Phantasiam nos ad vitam longam provehunt; ex dono Dei tamen, & ad æternam sollicitant.

Anodina, sunt indormitiva medicamenta.

Anodus, est id quod ex nutrimento separatur à rebus.

Anontagius, lapis Philosophicus.

Anima saturni, est Altey, atque dulcedo plumbi suavissima, quæ per acetum extrahitur.

Annus Philosophicus, est mensis communis.

Anotasier, *Aliocab*, *Alemzadar*, *Amizader*, est sal Armoniacum.

Alfol, *Alcob*, *Azonec*, *Alacap*, *Aracab*, *Aquila*.

Ales, est sal compositum.

Alexir, est medicina Chymice præparata. *Elixir*, *Elci*, Medicina.

Aiezaram, est lotura plumbi.

Agallium, est Aquilegium spinosum, resta bovis, sive aratri remora dicta.

Agresten, significat potum ex pomis vel berberis, siceram, seu vinum è pomis factitium.

Alexanthi, *Alingar*, est flos æris.

Alfacta, est distillatio.

Alfadidam, est scoria ferri.

Alfatida, est Cuprum ustum, vel Laminatura Venæris.

Alfusa, est Tutia.

Algali, est Nitrum.

Agamet, Carbones.

Algeria, *Algerie*, est Calx.

Aligulus,

Aligulus, est Confectio.

Alcafiel, est Antimonium.

Alkalia, est Vas.

Alkale, est oleum Gallinæ.

Alkali, est vitriolum fossile seu fusile calcitura in Aludal.

Aludel, & *Aludel*, est vitrum sublimatorium.

Alkali, est aliis lapillus salis, modò ex calcibus re-
verberatis per humorem extractus, dissipatoque hu-
more coagulatus. Sed *Alkali* tunc nominatur præci-
puè, cum relicto impuro, segregatoq; corpore, essen-
tia formæ hujus lapilli elaboratur. Cum verò integræ
res calcinatæ & diffusæ ad solidam consistentiam re-
ducuntur, ut cum sal communis solvitur humore, &
iterum coagulatur: Item cum margaritæ calcinantur
totæ, solvuntur & coagulantur vicissim magisteria
per se sunt, at *Alkali* ex similitudine vocatur.

Alkautum, est æs ustum, vel species aromatica, se-
cundùm quosdam Arsenicum.

Alkaut, *Almarkasra*, est Mercurius.

Alkaranum, est Duenece viride. *Duenege*, est vitrio-
lum.

Alcara, est cucurbita.

Alkin, & *Alkal*, est Cinis clavellatus.

Alkir, est fumus vel Carbones.

Alkitram, pix liquida.

Alkoel, est plumbum exquisitum de Minera. *Lapis
Lazuli*, Antimonium.

Alcol, est Tartarus. *Theophrastus* sic ait: *Alcol*, est
purior substantia rei segregata ab impuritate sua. Sic
Alcol vini, est aqua ardens rectificata.

Alkosor, est Camphora.

Alkimia, est pulvis de basilisco. *Alchimilla*, est Sa-
miculus.

Allabros,

Alkabrot, est quoddam genus salis confectum.

Alma, est aqua.

Almagra, est bolum Cuprum, Laton, & lapis ipse, vel terra rubea, lotum, vel lotio.

Almakist, *Almakanda*, est Lythargirum. *Almarcab*, *Almarchaz*.

Almarcazida, *Argyritus*, est Lythargirum argenti.

Almarcat, est Scoria auri. *Almetat*.

Almartack, est Lytharginus cinis.

Almechafide, est Cuprum.

Almene, est sol lucidum. Sal gemmæ.

Almixadar, *Almisadar*, *Amixadir*, *Asanon*, *Almisadan*, est sal armoniacus præparatus.

Alnec, *Allenec*, *Alkalap*, *Aleth*, *Asabum*, *Almiba*, est Stannum.

Aloe, est Epaticum. *Aloe*, *Alepatick*.

Alofil, est pannus quo vas operitur.

Alos, *Alo*, *Alix*, *Alec*, *Alkalat*, *Alkalac*, est Sal.

Alofanti, est flos salis.

Alramudi, est Cineritium.

Aselat, *Altimar*, *Aycupher*, est æs ustum. *Alzofar*.

Altambus, est lapis rubeus. Scilicet sanguis venarum hominum.

Altaris, *Antarit*, *Alozet*, est argentum vivum.

Alphanaca, *Alernet*, *Albimec*, est Auripigmentum.

Altinuraum, est Vitriolum.

Altingat, est flos æris.

Altimio, est Fæx plumbi.

Aludel, est vitrum sublimatorium.

Aludit, *Antaric*, *Azon*, *Azomfes*, est Mercurius.

Alusfir, est rubedo.

Aluech, *Aluach*, est Jovis corpus purum.

Alumboti, est plumbum ustum.

Alan, *Alasor*, est vas.

Alsech,

Alsech, est Alumen Jameni.

Alumen, Omnibus est notum. Variæ sunt ejus species. Est gemmæ optimum. Et est Mercurius, quia solvit. Est Jamenum, Roccum, Scissum, Rotundum, Zacharinum, de Belgamo, Genuensium nitrum, Fossile, Fusile, Plumosum, Liquidum, Capillare, Commune, Placodes, Ustum, Liparinum, &c. Ex Agricola, & Kentmanno de rebus Metallicis, & fossilibus plura legas. *Albertus* quatuor aluminum genera ponit. 1. Simplex vulgare. 2. Nigrum. 3. Album. 4. Per-scriptum, in libro de Mineralibus. *Rulandus* numerat pag. 33. ad 36. diversa aluminum genera, ultra 32. vide plura *Rulando*, pag. 72. ad 74.

Alumen, Sacchari, quomodo fiat, habes lib. 7. de Natura rerum, pag. 451. Para.

Aluminis diversi præparatio varia, lib. 4. de præparationibus, pag. 656. 657. ad ulcera putrida, paralyfin, alvi profluvium, &c.

Ales crudum, sunt guttulæ cadentes sæpe in nocte Mense Junio.

Alunibus, est Luna.

Alunsel, est Stilla.

Alusen, est Sulphurata.

Alzemasor, est Cynobrium.

Alzilat, est pondus trium granorum.

Amalgamatio, est calcinatio Metallorum familiarum per hydrargyrum. Licet non semper ad finem calcis contendamus, eo modo, satisq; est, ita metallum solutum esse, ut duci possit instar pultis, seu malagmatis aurifabrorum: tamen corrosio fit per eam in pulverem minutissimum, quem item calcem nominant.

Vel *Amalgamatio*, est Calcinatio Metalli per argentum vivum; & fit quando Metallum in tenues partes, bractæas, vel laminas ductum, cum sex, novem, aut duodecim

duodecim argenti vivi partibus commiscetur, & coadunatur, ut fiat massa undique sui similis, atque ita metallum discontinuatur & calcinatur. Argento enim vivo per evaporationem super igne lento abluto, metallum instar tenuis calcis relinquitur.

Amandivus Lapis, est gemma varii coloris. Extinguit & reprimat omnia venena, quare non est gemma contemnenda consule *Albertum*.

Ambra, est Sperma Ceti.

Amene, est sal commune.

Amentum, est alumen scissum.

Amethystus, est gemma Indica, coloris violacei. *Plin.* quæ inde venit optima. *Rulandus*, pag. 37. numerat sex species viliores orientalibus.

Amianthus lapis, nascitur in *Cypro*. *Dioscor.* similis alumini scisso, verum *Amianthos* proculdubio, est alumen nostrum plumosum, & hinc æterna candela fieri possit: non est magnæ virtutis, sed exiccat: refer ad pag. 120.

Albestos, est coloris ferrei, reperitur in montibus *Arcadiæ*, cum semel accenditur, vix aut nunquam extinguatur, cum sit unctuosus & humidus.

Amogabriel, est Cinobrium.

An-pater, Sulphur.

Anfir-filius, Mercurius.

Anfirarto-spiritus, Sal,

Anaton, id est *Amatron*, est sal nitri.

Anatron, est sæx vitri.

Anatron, est Baurac.

Anatron, est sagimen vitri.

Anatron, est spuma vitri.

Ancora, est Calx.

Andurac, est Auripigmentum rubrum.

Anfuka, est Coagulum.

Anhelius, est fumus, alibi, fœmus equinus. *An-*

}
}
}
} Synonima.

Antonii sancti ignis, est inflammatio naturalis.

Annora, est calx ovorum, vel calx viva.

Anihos, propriè est Rosmarinus : sed ad metalla translatus, quintam essentiam, sive Elixir auri significat. Interdum medicinam extractam ex *Berillis*, à corpore suo, *Par*.

Athonor, est furnus.

Anticar, *anucar*, *ancinar*, est Borax.

Antimonium, *Alhofol*, est lapis de vena plumbi. *Marchasita* Saturnii, *Magensia* Saturnii, *Stibium*, *Rubeum* invenitur *Indenburgi*.

Antimonium, Spagyricè preparatum, est Supremum venenorum omnium antidotum: Venena enim naturalium continent antidotum sui veneni. *Bas Val.* 14.

Summum *Antimonii* arcanum, quod lapidem ignis *Antimonii* vocat, tantæ est virtutis & energiae, ut lapidem ferè philosophorum imitetur, in curatione morborum omnium & in transmutatione metallorum. *Bas Val.* 15.

Bas Val. Concludit tanta esse secreta, & arcana naturalia latentia in *Antimonio*, ut nemo mortalium capax esse possit ea ipsa omnia investigare, quò enim magis investigamus, eò abstrusiora, & pretiosiora, inveniuntur. pag. 16.

Aphebrinck, est Sulphur.

Aphrodisia, est ætas Venerea.

Aphronitrum, sicut sal, & spuma salis se habent ad invicem, ita se habent nitrum, & spuma nitri, ad invicem. Estque in his salis ad nitrum, & è contra nitri ad salem. Item spumæ salis ad spumam nitri magna cognatio. Spuma nitri, *aphronitrum*, flos petrae, vel parietis, (sicuti spuma salis) res est levissima, glebosa, & friabilis, spumosa, mordens, coloris penè purpurei, & hæc optima. Nos spumam nitri, & *aphronitrum*,

C dicimus,

dicimus, & spumofum aphronitrum, quod nascitur muris & petris Variat spuma nitri secundum petras, & muros, ubi nascitur: hujus virtus est similis sali adusto. Sunt ferme unum aphronitrum, id est spuma nitri, flos petræ, & flos *Assæ* petræ: Sed differunt substantia paulum, nam si resolvitur igne, est flos petræ *Assæ*: Si non resolvitur, est spuma nitri nostri. *Jennæ* in Thuringis species pulcherrima aphronitri reperitur, species, quæ respondet plurimum flos *Assæ* petræ à *Dioscor.* descriptæ.

Aquala, est Arsenicum vel Sulphur.

Aquila, est aurum guttando.

Aqua Cerebri, est aqua Tartari.

Aqua Elfabon, est aqua solis communis.

Aqua fetida, est aqua Mercurii.

Aqua fortis, est quæ ex acribus & corrosivis, certa proportionem commissis, violentis ignibus distillatur, igneam vim in corrodingo validam habens. Validissima vocatur stygia, quæ salem ammoniacum cum reliquis regit, & in ea aurum solvatur. Diversis fiant virtutibus aucta mistura, ex consilio, ut sit certis rebus accomoda. Gradatiora dicitur, quæ ad gradandum tincturas adhibetur. Et fiunt instar fortium ex eadem materia, sed additis tingentibus, ut cinnabar. alum. In quibus notandum est, quod nulla tingat nisi facto ad minus, octavo, vel decimo cohobio super fæces, quod aliter, non fixentur.

Ambra, Quidam vocant hoc sperma ceti, alii fructum arboris, vel gummi sub mare crescentis, alii jecur piscis, alii stercus cujusdam piscis, alii spumam quandam maris, alii nasci in specie fungorum sub mare dicunt. Consule *Serap.* & *Almanso.*

Aqua holfohon, est aqua talis panis.

Aqua Lillii, est auripigmentum.

Aqua

Aqua Mercurii.

Aqua Marina.

Aqua nitri, est sal alkali, vel aqua fortis.

Aqua permanens, est Sol & Luna soluta, in aqua simulque junctis. Dicitur etiam aqua cœlestina, & Mercurius philosophorum.

Aqua philosophica, nominatur quibusdam acetum sublimatum: aliis vinum circulatum, aliis aqua perennis, non madefaciens manus.

Aqua Palæstina, est flos æris, vel viride æris,

Aqua pluvialis, est aqua dulcis.

Aqua rubicunda, aqua *Megi* aqua *segi*, est aqua vitrioli.

Aqua Salmatina, est de sale facta.

Aqua Saturnia, est aqua generata ex tribus primis in meatibus terræ resoluta in lapillis diaphonis, quales sunt aquæ radicatæ acetosæ, &c. *Aqua vitri.*

Aqua vite est Mercurius: interdum sumitur pro vino distillato, & pro aqua composita ex variis speciebus ex vino distillato.

Antimonium, Cordiale maximum aquarum omnium.

Antimonii Mortificatio, est ejus sublimatio, lib. 5. de natura rerum pag. 429.

Antimonii olèum in magna Chirurgia pag. 62.

Aqua Cæsaris, aut regis compositio, In lib. de Persicaria, pag. 741.

Aqua Theriacalis, in lib. de Persicaria, pag. 742.

Aquam salis petræ, & ammoniaci modus faciendi. lib. 5. de natura rerum, pag. 417.

Aqua stillatitia, est extractum specificum consistentiæ, & divisionis aqueæ concretionem halituum, è rebus elicitorum, per distillationem productum. Est duplex.

C 2

1. Stillæ

1. *Stillatitia*, Aquæ simpliciter stillatitiæ sunt, quæ mitiores sunt virtute & consistentia dilutiores, distillando simplicius productæ. Nam elementum phlegmaticum crudius est & minus tenue, ab externa aqua parùm penè differens. Aqua enim stillatitia simpliciter, minus ignis habet & plus aquositatis, quàm solvens; sed plus ignis, & minus cruditatis quàm phlegma.

2. *Aqua solvens*, distat à stillatitia simpliciter acedine ignea penetrante, seu acumine, & distillatione laboriosiore, ut quàm minimum habeat aquei elementi simplicis, sed igneum potius fluorem, quasi essent ignes aquei, aquæ ardentes, &c. à Gebero nominatur aquæ acutæ, ab allis clavis philosophorum, cuius vim in aliquibus assequitur à tota substantia hydrargyrus, vulgus distinguere solet inter stillitias simpliciter ita dictas, & illas corrosivas.

Aquarius, est Ferreum.

Aracon, est Laton. Vide *Laton*.

Aquilegia, *Theophrastus* vocat *Genistam* Inteis floribus, *Aquilegiam*.

Aquilena, est consolidida regalis.

Arbores, est cutis defecatio maculosa, neque ulla est in principio exulceratio, sed in processu temporis: idem quod *Morphea*.

Arcos, est Æs ustum, *aycophes azuphora*.

Aremaros, est Cynabrium.

Area, est Capitis aduersi fodinarum.

Arenamen, *arenarmei*, est bolus Armenus.

Antera, est medicina tracta de hyacinthis, similitudine sumpta à flavo citrinove colore floribus innascente. Liliorum, & similibus.

Aphorismus, ut pro consueto sumitur, scilicet regula generali in medicina.

Aqua celestis, est vinum rectificatum, ut cœli quodammodo

dammodo naturam & similitudinem induat, multis peractis revolutionibus.

Aqua cœlestina, est aqua mercurialis. Mercurius Philosophorum.

Aqua corrosiva, est acetum, & omnis liquor corrosivus.

Aqua fœcum vini est, ea quæ fit ex calce fœcum vini, super marmor dissoluta in modum olæi Tartari.

Aqua lubricata, est ea quæ fit cum muscilaginosi, ut sunt saccara, Julep, & similia.

Aqua permanens, est ea quæ fit ex duobus perfectissimis corporibus metallicis per philosophicam solutionem.

Aqua Saturnia, est ea quæ naturam in se retinet primorum trium, ut sunt aquæ thermarum à natura dictorum naturaliter medicatæ, per quæ transeunt.

Aqua solvens, est acetum ut supra distillatum, & aqua fortis.

Aquaster, est visio nostris oculis aliquando repræsentans aliquid quod verè non est, at solum apparentia quadam, non re ipsa existit.

Aquila, quæ avium regina est, usurpatur nomine pro sale armoniaco propter levitatem in sublimationibus. Verùm Paracelsus in multis accipi vult pro mercurio præcipitato. *Aquila Mercurii spiritus*.

Aquila philosophorum, est mercurius metallorum, id est metallum in primam sui materiam redactum.

Arbor maris, est corallum, quod fruticis instat in mari crescat vegetetque. *Gorgonion*, *Denditres*, *Lithodendron*, *Corallion*.

Arcanum in genere, ut occultissimum quid significat. Paracelso pariter occultam in rebus naturalibus virtutem incorpoream, & ceu vitæ perpetuæ ac immortalis è cœlo in eam derivatæ participem, quæ

multiplicari possit arte Spagyrica supra priorem conditionem. Virtus cuiusque rei millesies plus operatur, quàm res ipsa.

Archates, est Paracelso, terræ fundamentum, sive columna, quod à suis consortibus sustentari non videatur, sed ab alio magnali & arcano Dei, videlicet, hoc ipsum Archatem vocat. Archates, *Rulandus*.

Archeus, est summus, exaltatus, & invisibilis spiritus, qui separatur à corporibus, exaltatur & ascendit, occulta naturæ virtus generalis omnibus, artifex, & medicus. Item Archiatros supremus naturæ medicus, qui rei cuique suum Archeum peculiarem, & membro cuilibet occulte per Arem distribuit. Item Archeus primus in natura, vis est occultissima res omnes produciens ex Iliaste, divina virtute nimirum suffulra duntaxat.

Ares, est naturæ dispensator in tribus primis principiis occultis, unde singula constant, qui rebus omnibus formam, speciem, & substantiam cuique suam peculiariter disponit, ut propriam, & non alienam induat naturam specificam. Notanda est igitur inter hæc tria pulcherrime ordinata, divinitus in natura differentia, ut pro scholarum consuetudine loquar. Iliastes est generis generalissimi substantia consistens in prima rerum omnium universali materia, hanc in tria genera primum disponit, videlicet in sulphur, mercurium, & sal, primus naturæ dispensator archeus, indeque res producit omnes in proxima sua genera. Tandem accedit Ares alter naturæ dispensator, ex generibus formas & species producit in individua. Quarum quæque singularem radicem, caulim, florem & folia habet.

Ardentia, sunt quæ in cibum & potum non assumpta, sunt unctionibus obnoxia natura propria, ut ista carabe, terebinthina gagates & similia.

Aridura,

Aridura, est corporis vel membrorum omnimoda consumptio, vel syderatio, ut vocant. Sphacelus, tellia, necrosis.

Arles crudum, guttæ sunt mense *Iunio* cadentes, roris instar in Majo stillantis.

Aromata, cuncta sunt quæ suavem, & gratum admodum odorem de se præbent ac fragrantiam, quæ alias aromatica generaliter appellantur.

Arcanum Materiale, est extractum specificum materiæ corporis vicinius. Cum materia corporis sit ex duplici elemento humido, & sicco (aër enim & ignis formalia sunt potius, & efficientem habent rationem) Itaque hoc arcanum duplex est, stillaritia, & coagulum specificum: Arcanum specificum, est extractum naturæ interioris cujusque speciei substantiam referens proprius, ut in illa agnosci queat.

Archeus Paracelsi, est aura vitalis, seminum & vitæ directrix & τὸ ἐννοεῖν Hippocratis, Vanhelmont.

Archeus, Species invisibilis oberrans, & se à corporibus separans, medici vis, & virtus naturæ.

Archeus, vis est producens res ex llaite, dispensator & compositor omnium rerum.

Arena, Hujus species ponit Ruland. 23. pag. 54. qui placet videat.

Arsar, arsaq, est Arsenicum.

Argentum, A Chymistis Luna cui etiam tribuitur: est metallum proximum post aurum, album albedine pura, mundum, durum, sonans. Tinctura ejus albedinis est ex argento vivo puro, ferè fixo, claro, albo, & tali de sulphure, mundo, fixo, albo, claro quod cecidit super substantiam argenti vivi, deficit ei pauca fixatio, color, & pondus. Est quasi filia naturæ præponentis autum, cœunte argento vivo, & sulphure albo, non urente.

Reperitur argentum in fodinis. 1. Quod statim est suum, quod sine opificio fornacum fit, quod purum in venis reperitur, quod tale est sine excoctione, quod tale ortu generatum est, quod est sui coloris, cui semper aliquid saxi ferme adhæret, adhuc abrepti in valle, ut videmus effodi ex fodinis. Hoc argentum purum tenuissimis bracteis amplectitur lapidem: interdum præ se fert speciem capillorum, inter virgularum interdum globi fert speciem, quasi filis convoluti candidis, aut rubris, interdum præ se fert speciem arboris, instrumenti, montium, herbarum & aliarum rerum. *Rulandus* affirmat se vidisse integrum piscem: Christum crucifixum, cum *D. Maria*, serpentem etiam, & scorpionem, &c. ex puro argento in visceribus terræ ita formatum. pag. 56.

2. Rude à Germanis, variarum specierum, coloris rubei, plumbei, purpurei, nigri, cineracei, ruffi, &c.

3. Quod excoquitur ex metallis, ut pyrite plumbagine à Germanis. Qui plura de argento scire desiderat, legat *Ruland.* à pag. 56. ad 66.

Argentum vivum, Chymistæ Mercurium vocant est aqua viscosa in terræ visceribus, subtilis substantiæ, albæ terræ, per calorem temperatissimum unita tali unione, perq; minima, quousq; humidum fuerit, temperatum à sicco, & siccum ab humido æqualiter.

Estque *Argentum vivum*, altera pars lapidis philosophorum secundum Chymistas. Et principium alterum, materque omnium metallorum, & secundum quod coit cum patre, & masculino suo sulphure, causat perfectionem, & imperfectionem in metallis, & metalla quoque. (ut fœtus) plus à matre, sic loquendo, quàm patre habent: hinc plurimum trahunt originem, & in hoc plurimum resolvuntur. *Argentum vivum* est duplex. 1. Nativum, 2. Artificiale.

1. Na-

1. Nativum, sui coloris, sine excoctione, quod tale reperitur intra metalla in lacubus in quos è fibris effluxit, est mater, & elementum Metallorum. Est & lapis in iis venis, cujus vomica liquoris æterni argentum vivum appellatur.

2. Artificialè quod fit vel coquitur, ex minio ipso lapide nativo, sive ex vena minii: & reperitur in fodinis. *Dioscor. lib. 5. cap. 6.* docet hujus conservacionem, usum, venenum, & antidota. Græci, tam nativum, quam fictitium vocant hydrargyron.

Nota. Argentum vivum dum est liquidum, in officinis nostris, dicitur crudum argentum vivum: dum verò est mortificatum, id officinis vocant concrematum, seu sublimatum à nonnullis. Chymistæ ponunt argentum vivum frigidum & humidum quarto gradu, liquidum in tertio, album secundo gradu, tenebrosus primo.

Argentum virum, id est Spiritus, vel Mercurius, servus fugitivus, fumus albus, *Rulandus* enumerat pag. 68. ad 70. varias species argenti vivi, usque ad 23.

Argillæ dicuntur, quia similes sunt his argillis quibus figuli utuntur.

Harum argillarum varia sunt genera quæ discernuntur reperta in fodinis, quorum *Rulandus*, pag. 7. refert 16. genera: ex his omnibus pigmenta fieri possent, si non tam humidæ forent: ollæ ex his optimæ forent; si argillæ rectè elaboratæ à figulis in ollas more solito informarentur.

Argistata, est Incerata.

Argyros, est Argentum: inde *Lythargyros*, lapis argenteus; *Lythos*, n. est lapis.

Asabon, est Sapo.

Asagen, est sanguis draconis. *Asagen*, & *Arrogen*.

Asagi, vel *Arægi*, est vitriolum vel atramentum rubcum.

C 5 *Asamar*,

Asamar, est viride æris. *Asingar*, vel *Asugar*.

Aseb, *asep*, est alumen, res est metallica, seu vena terræ quæ habet mediam substantiam inter calcanthum & sal, & reperitur in fodinis: Estque Salsugo quasi terræ *Plin. lib. 35. cap. 15.* fit ex aqua limoque, hoc est terræ exundantis natura: corrivatum hyeme æstivis solibus maturatur.

Estque vena quasi terræ, quæ per nimium calorem, in album colorem transducitur, & omne Calcanthum alumen continet. *Azub*, *azel*.

Ased, est Leo.

Asdenigi, est Æmatites. *Azedegim*.

Asenec, est Sol.

Asmaga, est permixtio vel commixtio quorundam metallorum adinvicem.

Asoper, est Fuligo.

Asseres, qui continuæ lateribus imponuntur, etiam dissectæ arboris extimi.

Asubedegi, est lapis scindens alios lapides.

Atac, est tath, vel nitrum.

Atabras, est vas sublimatorium.

Atingat, est flos æris. *Atincar*, Borax.

Attingir, est Capsula terrea.

Atureb, est vitrum.

Aurancum, & *aurantum*, est testæ ovorum.

Aurario, *azoch*, *azog*, *azet*, *Besec*, est Mercurius.

Avis Hermetis, *Æs Hermeti*, *avis volans*, quia in altum evolat, & tamen iterum in terram propter nutrimenta descendit, unde nutritrix omnium est terra.

Auripigmentum, est Arsenicum luteum. A Germanis Operment vocatur, pictores uti solent. Est crustosum aureo colore micans; Est affini quoddam sulphuri, ex simili materia & odore. Estque sterquilinum terrestre (ut ita dicam) in cavernis terræ, quod per

per longam decoctionem transit in substantiam auri-
pigmenti. Vide plura, Ryland. pag. 87. ad 90. si placet.

Azarret.

Aurichalcum, est Cuprum.

Aurum Philosophorum, est plumbum.

Aurum vivum, est argentum vivum.

Auver, est aquapura, vel lenis,

Azaa, est Magra, Terra rubea.

Azi, est atramentum. *Azec*, est atramentum
virde.

Azeg, *azegi*, *azeci*, est vitriolum. *Azuric*, est vi-
triolum rubeum.

Azem, est butyrum coctum. *Azemasor*, est Mini-
um vel Cinabrium.

Azuc, est corallus rubeus. *Azubo*, Vas Chy-
micum.

Azimar, & *azamar*, est Vermilio, vel Minium. *A-
zimar*, est æs ustum.

Azungia Vitri.

Azoch, est Laton, est cuprum aureo colore tin-
ctum lapide calaminari &c.

Aroph, est mandragora. *Aroph* Paracelsi curat
calculum.

Arsaneck dicitur, arsenicus sublimatus.

Arsenicum, est fulgur metallorum, est etiam sal
ipforum & Saturni, quod alias artanec, vel artaneck
reperitur nonnullis locis.

Artetiscus dicitur, qui membri defectum patitur
alicujus.

Arthoicum, est oleum rubeum ex radicibus herba-
rum unâ cum pane simul in fimo digestis, arte tra-
ctum.

Asphaltum, est bitumen ex limo terræ & aquæ
tractum ad similitudinem picis. Est flos ætis etiam.

Ascenden-

Ascendentia, signa dicuntur, vel astra firmamenti cœli, & præcipuè syderei spiritus.

Asaphatum, est serpigo, vel impetigo, aut intercutanea scabies in poris generata, vermiculorum instar, edunt, si comprimatur cutis, fila oblonga nigro capite profluentia.

Assala dicitur, nux myristica.

Assalie, vermes dicuntur in ligno nascentes, vel inter asseres, alias teredones. *Aselli*, Millepedes.

Asthma, pulmonis est morbus, vel peripneumonia, unde gravia suspiria.

Astrum, hoc loco dicitur, virtus & potentia rerum ex præparationibus acquisita, ut sulphuris astrum est ejus accensio, qua veritur in oleum præstantissimum. Item astrum salis est ejus in aquam vel oleum resolutio, qua pariter majores vires induit quam antea habuerat. Mercurii pariter astrum, est ejus sublimatio, qua miram acquirit vim & potentiam naturali sua majorem atque subtiliorem.

Athamor, vel *athamar*, est furnus in arte Spagyrica potissimum reverberatorius, nonnunquam etiam alterius usus, juxta arbitrium artificis adaptatus. Vide plura apud Ryland. pag. 76. ad 78.

Atramentum, varia significat juxta adjectionem, ut sutorium est cuperosa interius rubeum calcanthum, scriptorium ad pennam aptum, fuligineum ad typographam: item album, viride, cœruleum, atque distillatum ex viridi, quod Romanum vocant, aut ex alio quopiam. *Atramenti*, varias species numerat Ryland. pag. 78. ad 80.

Attractiva, dicuntur medicamenta, alias magnetica, quæ vim ad se trahendi habent, ex similibus etiam attractivis composita.

Augurista, dicitur superstitiosus artifex, qui suam
artem

artem in speculis, cryftallis, & in aquis exercet, præcipue in volucrum cantu volatuque, ut ex eis præfagiat: aliorum etiam ritus ob eandem causam obferuat.

Aurum potabile, est liquor auri sine corrosivo, quod paucissimi norunt, eorum etiam qui parant indies in hominum perniciem potius quam ad salutem.

Aurum vitæ, est aurum præcipitarum, & in summam rubedinem cinabaris tritæ similitudinem re-verberatum præstantissimum quod ex proprio suo mercurio fit, ac præcipitatur.

Astromantia, alia est superstitio quædam exco-gitata, ex ventorum observationibus, ut quum astra ventorum in summam, ultra consuetudinem, vehem-entiam erumpunt, inde futuri præfagium homines otiosi magis quàm curiosi pronunciant.

Axungia, de mumia, quæ interdum mumia de medullis etiam scripta reperitur, est medulla ossium.

Azoth, est argentum vivum ex quovis corpore metallico tractum, & propriè mercurius corporeus. Paracello præfertim est, universalis & indifferens medicina rerum speciem omnem exuta, & intensissi-mam induta vim, atque centralem quandam virtu-tem generalissimam, reliquas omnes medicinas in se concludit, non aliter quàm prima reliquas omnes substantias, exclusis accidentibus. Hanc in ensis pomo conclusam quocunque locorum jèrit gestasse secum perhibetur.

Atramentum sutorium, est vitriolam, id est Calcan-thum, *Rul. pag. 80. ad 86.*

Aurum, A Chymistis dicitur Sol, & soli tribuitur. Est corpus metallicum, citrinum, fulgidum, pondero-sum, æqualiter in ventre terræ digestum, aqua mine-rali diutissimè lavatum: ex argento vivo, puro, fixo, claro, rubeo: & ex sulphure mundo, fixo, rubeo non adurente.

adurente. Aurum est subtilissima substantia argenti vivi. Videmus enim argentum vivum facile aurum suscipere, quod proximum sua natura est, ut mater filium suscipit. Deinde aurum, ex pauca substantia mundi sulphuris, & puræ rubedinis constat, plus tamen habet argenti vivi quàm sulphuris, plus habet à matre quam patre. Sulphur purissimum cum matre argento vivo, pater coiens, optimum generat filium aurum. Breviter argentum vivum coagulatum, sulphure, puro igne, non tamen adurente fit aurum. Hic est filius delectus, quem semper proponit facere, ad quem semper contendit natura. Est metallum omnium temperatissimum calidum & siccum secundo gradu, fixum & rubeum tertio gradu dicunt.

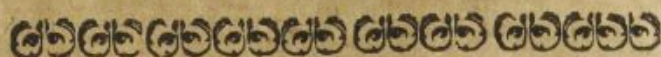
Aurum est duplex 1. Nativum purum. 2. Coctum.

1. Nativum purum, quod à natura tale est, cujus massas *Hispani* vocant, *Palucas*, reperitur in fluminibus, ut in *Tago*, *Albi*, *Sala*, *Schwartzæ*. 2. In montibus *Arabicis*, in fodinis & puteis, partim ejus scintille quasi adherent ad *Saxi* quoddam genus candidissimum vocatum à *Germanis* *Quartz*. 3. In capitulis piscium quos *Forellas* vocamus.

2. Coctum, quod conflatur seu coquitur. 1. Ex pyrite coloris cineracei, & galenæ, (*which is a vein of Lead and Silver together.*) 2. Ex terra quadam purpurea, vapore, & halitu terræ ita temperata & affecta, ut sit fecunda auri, ex qua in camino excoquitur aurum. 3. Ex *Chrysocolle*. 4. Ex cæruleo. Plurimum facit ad auri bonitatem regio. *Arabicum*, *Hispanicum*, *Hungaricum* *Germanicum*, certis distant gradibus, plura scias *Ryland. pag. 92. ad 94.*

B. *Baculus*,

B.

Baculus ferreus, est instrumentum cusum ad sustinenda imposita vasa.

Bayda, est vas super quod distillatur.

Bagedia, est libra 12. unciarum. Berdadia, etiam est Libra.

Baiac, est Cerusa. Balziam, est faba.

Balafius, Purpureo seu roseo colore flammescit, & rutilat, à nonnullis placidus dicitur, aliqui putant esse Carbunculum, colore ac virtute diminutum, quemadmodum virtus foeminea, à virtute maris differat. Pluries compertum est quod exterior pars unius lapidis attestatur balasio, interior, carbunculo, & ex hoc dicunt balasium esse domum Carbunculi. Varias cogitationes aufert, & luxuriam reprimat: conciliat amicorum discordias, & in humano corpore sanitatem inducit. Et potatus cum aqua sanat oculorum infirmitates, & hepatis doloribus subvenit.

Balivistera, est Terra rubea.

Barach panis, est nitrum salis.

Barcata, est Meatus Ignis.

Barna, est vas vitreatum.

Basura, est semen. Baul, est Urina.

Batiura rami, est squama veneris. Batitura æris, est squama Metallorum.

Baurac, est sal gemme, saphirium lythargyrum albidificatum, est etiam sal vitri, fæx vitri, spuma vitri, fel vitri: testudo argenti vivi.

Baurac, etiam, est attinchar, quodlibet genus saluginis.

Bezar, vel Besar, Lapis viridis pretiosus.

Bian-

Bianchetunſim pythium, eſt Ceruſa. *Biladen*, eſt Chalybs.

Bitumen, eſt ſulphurea terra, ſuccus pinguis, bituminum varia ſunt genera.

1. Liquidum oleo ſimile petroleum.
2. Liquidum odoratum Saxonicum.
3. Odoratum camphoræ nativæ.
4. Nigrum craſſum quod apicis colore nomen habet, a lacu *Sodomæo*, quo Mauri cadavera implent. Nigrum craſſum è *Paleſtina*.
5. Foffile carbonibus ſimile.

Bodid, eſt ovum.

Bof, eſt Calx viva.

Bolus, eſt Coagulum ſpecificum, quod eſt eſſentiale Chymicum, ut ſit eſſentia quædam liberata ab impuris, & alienitatibus, per coagulationis, (quam neceſſario antecedit ſolutio) nodum ſegregata, conſtitutaque quomodo ſolent boli eluti in ſpecie fieri, ut ſit eis conſiſtentia, & forma homogenea, qualis eſt bolaris, novemque etiam tabulis, id quod ad eſſentiam parum intereſt.

Ryſland. ponit ſex ſpecies, quarum *Armenius* verus, magno habetur, in pretio apud *Turcicos* Imperatores, qui utuntur eo contra Febres, Peſtem, & Anginam, pag. 105.

Bonati, eſt vitreati.

Borades, eſt Limatura.

Borax, eſt Chryſocolla. *Batrachium*, & vocatur attinchar naturale.

Borax, eſt effronitrum attinchar, vel nitrum. Vocatur Capiſtrum auri.

Bosamum, eſt plumbum votum.

Borus barbarus, eſt vas ſuper vas, in quo funditur aurum.

Borus

Rotus barbatus { Vas fusorium.
Descensorium.
Crucibulum.
Junco factum ad fandendum.

Braſtea, eſt Cuneus ferreus latus. Laminæ, Solæ.

Brachium, eſt Cuprum.

Bravicia, eſt Vitrum.

Braſe, Carbones.

Blumati terreum, eſt vas vitreatum. *Buccatum*, eſt vitreatum.

Buccellare, eſt Cibare, & Fruſtillare.

Bulbus, eſt Cepa Marina. Et Bulbus creditur eſſe ſquillam.

Bulga, in quam bacillo agitata aqua infunduntur.

Bulga, per ſe hauriens aquas.

Burnea, eſt pix.

Burac, eſt omne genus ſalis. Alii verò diſtinguunt ut *Baurac*, *borago*, *borax*, *uritar* *augar*.

Butiga, ſive gutta ruonio vel rubeo, eſt inflatio totius faciei.

Buffoniis, eſt gemma ſeu lapis qui è Buſonis capite erui traditur, (errant qui Chelonitum vocant, quẽ proprio titulo deſcripſi.) Hunc lapidem viri Principes ſemper geſtare ſecum meritò deberent. Nam ſi venena vel intus in homine lateant, aut ipſi extrinſecus admota ſint, etiam præſens ille colorem mutat, & guttulas quaſi ſudando emittit. *Erneſtus Burgravius*.

Buffali, ex Cornu, annulus conſlatus, & digito annulam geſtatus, ſpaſmi convulſionibus moderi dicitur. *Burgeravius*.

Balneum Mariæ, vel maris, ut multi vocari volunt, eſt furnus diſtillatorius aquam continens, in qua calente vaſa chimica ponuntur ad putrefactionem ſuæ materiæ quam capiunt, ad ſeparationem, & id

D genus

genus humidarum ascensionum perficiendas operationes.

Balneum roris, vel roritur, est furnus in quo super vaporem aquæ duntaxat, vasa distillatoria suspenduntur, ut aquæ corpus non contingant, alio nomine vaporosum, aut vaporarium vocavimus.

Balsamum, est substantia corporum, à putredine conservans. Balsamus alias à nonnullis scribitur. Est internus, & externus. Internus in humano corpore, temperatissima quædam est substantia non amara, non dulcis, non acerba, neque Sal minerale, sed sal liquoris, quod à putrefactione validissimè præservat humana corpora: dicitur etiam naturæ corporis gluten temperatissimum. Breviùs sic definitur. Est salis interioris liquor suū à corruptione corpus tutissimè præservans naturaliter. Externus verò terebinthina vocatur à Paracelso, nullam ignis violentiam passa sed digesta. Item est omne quod celeriter sanat, à germanico sermone ad Chyrurgiam adaptatum nomen duabus dictionibus baldzamen, id est celeriter conjunctum. Dicitur etiam oleum ex omni corpore distillatum, & ad summum gradum puritatis adductum. *Beleson*, est Balsamus.

Balsamus de mumiis, est balsamus de carne tractus.

Balsamus elementorum externus, est liquor mercurii externi, aliàs mumia elementorum externorum, & propriè rerum firmamentalis essentia, quam etiam nonnulli quintam vocant.

Blachmal, est materia liquefactione plurium una metallorum confusa in sulphur injecta.

Barnabas, vel potius *barnaas*, est sal petræ urinarum, quod etiam acetum acerrimum dicitur.

Basiliſcus minor, est stellio.

Berillus, est speculum ex crystallo superstitione con-

consecratum ab auguristis. *Ruland. pag. 101. 102.*
ponit octo *Berilli* species.

Berillistica, est ars in ejusmodi specillis visiones observandi.

Besachar, fungus dicitur.

Besonna verò muscarum fungus.

Bisematum, est omnium levissimum, pallidissimum, & villissimum plumbum.

Bitumen peruersum, est liquor incertus.

Bolus, dicitur lutum quod minerale nullum in se habet.

Bothor, aut *coffi*, sunt apostemata parvula quædam pustulosa faciei candida.

Botin, est terebinthina certo suo tempore collecta, quum plus virium à cœlestibus hausisse putatur. Est etiam balsamus ex eadem tractatus artificiose, alias *butimo*.

Botium, est apostema proveniens in gula, veluti *struma*.

Boxus, dicitur viscus in arbore nascens, ut viscus *quercinus*, &c.

Brassadella, vel *brassatella*, est ophioglossum, aut lanceola, quam etiam linguam serpentinam vocant.

Brunus, est ignis sacer in membris, alias *Erysipela*, vulgò ignem *S. Antonii* vocant, nonnulli vindictam ejus.

Bruta, cœlestis est virtutis influentia quæ per animalia bruta rationalibus manifestatur, ut in *chelidonia* per *hyrundinem*, in *sale* per *ciconiam* clysteris usus, & id genus alia multa.

Butyrum Saturni est, quod supra *alcey*, atque *dulcedo plumbi*.

Blas Cordis, est spiritus vitalis, & consequenter sui caloris fomes: spiritus verò sic animatus, &

D a Cordis

Cordis mater, in Scholis pene neglectus. *Vanhelmont. pag. 183.*

Blas regiminis, agit circa effluvium corporale, prout Luna mare tumefacit. *Vanhelmont. pag. 336.*

C.

Cabala, Cabalia, Ars Cabalistica, est Scientia occultissima, quæ divinitus unâ cum lege *Moyse* tradita fuisse fertur, quæ nobis Dei doctrinam de *Mesiâ* patefecit, cum Angelis amicitiam cultoribus suis contrahit, rerumq; naturalium omnium cognitionem tradit, ac divino lumine montem pulsas tenebris illustrat. Vox est *Hebræa*, Latine, dicitur Receptio, quod unâ cum lege quam postea scriptam populo tradidit secretiorem, & veram legis Enarrationem *Moyse* in Monte divinitus acceperit, quam scribere nefas erat. Sed ordinariis revelationum successibus, alter ab altero, quasi hereditario reciperet jure, ne à prophana multitudine divina mysteria cognita vilescerent aut violarentur. *Perse* fuerunt hujus diligentissimi cultores & suos sapientes magos apellarunt, quales fuerunt illi tres, qui *Bethlehemum*, ex Oriente Christum adoratum venerunt, & non reges ut vulgus hætenus existimavit. De hac *Reuchlinus* Germanus, & *Picus*, Italus *Mirandulæ* dominus, & *Petrus Galatinus* copiosissimè scripserunt. Et *Galatinus* affirmat veteres Rabbinos per hanc Cabulæ scientiam, Trinitatem, Christumq; Dei filium agnovisse. Non igitur stulta multorum opinione ars est, sed potius scientia certa & cœlestis, per quam *Theophrastus* ut de seipso scribit, Dei beneficio doctrinam suam consecutus est, nec à spiritibus,

bus, malis quicquam habuit : quare falso , hac calumnia ab invidis gravatur, Conceditur hanc scientiam apud multos in abusam devenisse veluti alias scientias; Scribit enim *Theophrastus Hebræos* degenerasse ut in doctrina Dei , ita etiam in hac scientia. Quare postea in veram scientiam , falsamque artem divisa Cabula fuit. Accessit etiam litteralis quæ merito inter artes incertas, numeratur, præsertim si ex *Hebræo* fonte non procedat. Vera enim Cabula in S. litteris suum habet fundamentum. Multa de hac scientia *Theophrastus* in libris de Philosophia sagaci scripsit; nec dubito, quin lapsu temporis nationes exteræ sincerius de *Theophrasto* judicabunt quam Germani quidam modò. Cum clarius luce ipsa ex ejus monumentis constat eum fuisse summum philosophum, & medicum incomparabilem : & qui nullum Christianæ fidei articulum negaverit; etsi quædam S. Scripturæ loca aliter, quàm vulgò solent, recentioribus quibusdam doctissimis hominibus ipsi adstipulantibus interpretatus est : sed de Christo Salvatore multa præclara docuit, ut ex ipsius libris patebit.

Cabulator, est sal nitrum. (*Michael Toxites, M.*

Cabebi, est squama ferri. *Cabeth*,

Cabel, est Stercus.

Cacabus, est vas continens chorea tres.

Cacochyla, est malus succus in corpore. *Cacochochymia*.

Cacia ferrea, est Cochlear ferreum. *Cadaria*, est Tutia.

Cadmia, est duplex. Natiua, & Factitia. Vide titulum *Aris*. Plura leges de *Cadmia* specibus apud *Ruland.* à pag. 110. ad 121.

Cadmia Acinosa, est Tutia. Item *Cadmia*, est liquor candidus.

Cal, est Arsenicum citrinum. Item acetum.

Calamina, est lapis Calaminaris.

Calcadis, est vitriolum album. Aliàs sal Alkali.

Calchanthos, vel *Calchanthum*, significat.

1. Florem æris.

2. Calcitidem, quæ species vitrioli.

3. Vitriolum.

4. Æs ustum, vel petrinum.

5. Vitriolum viride. *Calcanthum*, & *Colcothar*, granulis atramenti & generantur, & nutriuntur. Sale soluto, & ipsa solvuntur, quod est in Venere. Congelant frigore; Venus de quibusdam mineralibus in mineris participat. Si rubedo adsit, aquositas abundat, si viriditas, ær exuperat. pag. 123. & 124. Rulandi plura de *Calcantho* videas.

Calchanthum, *Calcadis*. est species atramenti.

Calcaton, est Trochisci de Arsenico.

Calchithios, est ærugo æris. Item Marchasita.

Calcata, Atramentum citrinum.

Calcatar, *Calcotar*, *Calcadinum*, est Atramentum rubeum, Vitriolum.

Caldar, est stannum.

Calcocos, est Æs. *Calcithos*, est æs viride. *Calocamonon*, Æs ustum.

Calcitari, est Sal Alkali. Alkael. *Cali* est cinis clavellatus.

Calcidicum, est Medicamen de Arsenico.

Calmet, *Cosmec*, est Antimonium. *Cosmet*, *Cusmee*.

Calusax, est oleum Indi.

Calusa, *Cyptas*, est CrySTALLUS.

Calor naturalis, est quando radii solares vel per se materiam sibi applicatam excoquunt, vel in speculo concavo, collecti rei applicantur. Hujus ignis usus est apud artifices dissolvere & calcinare.

Calor

Calor cinerum, quando partes fixiores per cineres eliciuntur. Hic medius est inter balnei, & arenæ calorem, proinde illius ope, non modò subtiliores, & ad naturam aquitatis simplicis approximantes substantiæ propelluntur, sed etiam colores, & fixiores partes eliciuntur.

Calor fimi, est quando vase in fimo posito, materiam continere, digestio fit. Hic calor usus est in infundendis, digerendis, & putrefaciendis rebus. Adhibetur interdum fimo equinus, in quo vas sepellitur, aliquando vas ligneum fœno vel stramine impletum, cui vapore fervente aqua applicatur, fimi in locum adhibetur.

Calor digerens, est quo materia dissolvenda digeritur, & aut athanore, aut fimo perficitur.

Calor fortis, est quando igne auctiore & intensiori res separantur.

Calor arenæ, Medius est inter cinerem, & scobis ferri, & est quando vas materiam continens in catino arenario, arena circumdatam substantiam fixiorem, aquàm cineres propellere nequibant, protrudit. Ubi advertendum arenam subtilem, non adeo violentum calorem præbere, quàm grossum.

Calor scobis, aut scorix ferri superiore intensior, & aperto vicinior est quando ex scobe, vel scoria ferri res propelluntur.

Calor carbonum, est quando calor prunarum flagrantium materiam, vel vas proximum tangit. Hujus usus est in infusionibus, cæmentationibus, probationibus, calcinationibus, & dissolutionibus.

Calor flammæ, est quando adhibito conveniente alimento flammæ materiam attingunt. Hic calor vocatur ignis vivus, quo reverberantur, & calcinantur omnium metallorum corpora, nec non spiritus tandem propelluntur.

D 4 Calor

Calor vesicæ levis, est quo ex materia vesicæ appositâ, applicato alembico substantia humida prolicitur.

Calcinatio corporum, est combustio, quæ fit igne majore, vel est rerum coagularum in calcem solutio. Estque Calcinatio vel Corrosionis, vel Ignitionis.

Calcinatio corrosione sicca est, quando corporibus calcinandis non humor, sed ejus in locum corroden-tes materiæ siccæ adjunguntur, quibus calcinantur. Estque cæmentum, & commixtio.

Calcinatio corrosione vaporosa, est quando corpora metallica in tenues laminas redacta per acrem corro- dentemque fumum calcinantur.

Aliquando corpora laminata super aquis fortibus, aliquando super aceto, vel recrementis unicarum pressarum suspenduntur; aliquando presertim nobiliora metalla, plumbi fusi, vel argenti vivi afflatu fragilia redduntur, & comminuuntur: aliquando alii modi adhibentur. *V. G.*

Chalybem, in crocum subtilem per vaporosum cor-rosionem redigere gestens, ita procedo. Primum pa-ro aquam fortem ex salis petrae & vitrioli ad albedi-nem calcinati partibus æqualibus, eamque in cucur-bitam vitream fundo. Post in cucurbitæ superiore par-te laminas chalybis suspendo, lutoque vasis artificium obduco, ne spiritus aquæ fortis ullo modo exhalare queant, ac viginti quatuor, horas in arena calida va-porare permitto. Deinde aperto vase laminas eximio, quibus crocus, vel pulvis subtilissimus adheret, quem lugopode detergo. Porro laminas iterum in dicto va-se suspendo, & modo superiore procedo, idque tan-tisper donec nullus crocus ulterius à spiritibus ex-erahitur, aut in laminis reperitur. Sic plumbum super aceto suspensum calcinantur in cerussam, sic cuprum super recrementis unicarum, atque ita reliqua metal-la vaporibus corroduuntur. *Calci-*

Calcinatio humida immersiva est, quando corpus liquori alicui immergitur, qui corrodat indeque calcinet: perficiturque amalgamatione, aut precipitatione.

Calcinatio reverberii, est in Calcem solutio. Calx autem generali significatu est pulvis quilibet in partes impalpabiles comminutus, quem & alcool nuncupare consuevere. Itaque sub se comprehendit calcem proprie dictam, Alcool, quod est à levigatione cinerem, & corrosionis atoma.

Calcinon, per reverberium est duplex.

Calcinatio specialiter dicta, & cinesactio.

Calcinatio specialis, est qua principaliter dicta calx in combustionem reverberante efficitur. Itaque à Grecis aptius appellari poterat *τίτρωσις* quod *τίτρω* efficiat, cujus species quædam *ἀσβεστis*, quam in extinguitam seu vivam, è calcario lapide confectam nominant. In hac vel res solitaria calcinatur, vel cum additamentis combustionem penitus adjuvantibus, ut sunt sulphur nitrum, &c. quæ tunc adjicimus, cum valida admodum est indomitæ rei compages. Alioqui volutalia citris dissiparentur, quam à flamma vincerentur fixa. Sed spiraculum debetur nitrosi ut vas sit tutum. Vide *Calcinatum majus & minus* pag. seq.

Calor, est Liber, aut Impeditus.

Liber qui proxime materiam, aut vas materiâ continens tangit. Hoc calore proliciuntur, quæ contumacius liquorem emittunt, seu fiat ob siccitatem aut paucitatem, seu quod ob viscositatem & homogenietatem terreis partibus pertinacius adhæreat: & calcinationes fusioni, & aliis operationibus inserviat.

Calor impeditus, est quando ignis à materia vel vase, ne illud proximè tangat ab alio vase impeditur.

Calor liber, est Carbonum vel flammarum.

Impeditus est arenæ vel scobis.

Caballi, vel *Cabales*, sunt lemures, & astralia hominum corpora, qui ante prædestinatum vitæ curriculum repentina morte quapiam extincti sunt. Isti postmodum oberrare putantur super terram, lemurum instar, donec terminus prædestinatæ vitæ completus sit, ut quod vivere corporaliter debebant, spiritualiter adimpleant, si credere fas est, veræque religioni Christianæ dissonum esse non comperiat ex Scripturis sacris, unde petèdus lapis lydius, quo reprobatur omne quod ex auro non conflatum est evangelico.

Cacedonium tartarum, est materia peccans in corpore humano, ob separationem facultate segregativa factam, non succedente mox expulsiua.

Cafa, dicitur pro camphora.

Cahos, præter omnium rerum congeriem. Theophrasto est aër, & pro Iliaste supradictò, vel Iliastro sumitur. Et *Chaos*.

Calcanthum, est vitriolum. Vide pag. præcedent.

Calcinatum majus, dicitur omne quod arte spagyrica dulce factum est, quod ex propria sua natura non erat, ut mercurii dulcedo, plumbi vel ejus anima, salis & similia, quæ celerissimæ consolidationis existunt.

Calcinatum minus, est omne quod à natura dulce est, & citissimè curat, ut saccharum, manna, tereniabin, nostoch, & similia quæque.

Callena, species est salis petrae.

Caleruth, est indicium desiderii ad primum perpetuum, ut quum quidpiam in primam materiam redire cupit ex qua prodierat.

Callietæ, sunt fungi flavi in plantis juniperinis.

Calx mercurii, est præcipitatus mercurius.

Calx veneris, est viride aëris.

Calx saturni, est minium.

Calx Iovis, est spiritus Jovis

Calx

Calx martis, est crocus calybis vel ferti.

Calx solis, est aurum calcinatum.

Calx lunæ, est argentum, *calx argenti*, vel azurinus flos ejus.

Calx permanens, vel fixa, est incremabilis materia.

Calx peregrinorum, est tartarum.

Calx lignorum, est cinis eorum, qui in vitrum aut aliam materiam non convertitur.

Chaomantia, est ars qua præfagium sumitur ex aëre.

Clavetta, est albumen ovorum.

Cambuca, est apostema, vel ulcus in inguine. *Panus inguinis*.

Carbones cæli, sunt stellæ.

Carbunculus, est apostema, vel pestilens ulcus ab atro sanguine.

Cardonium, est vinum herbis medicatum.

Carena, est vicesima pars guttæ.

Cassatum, est sanguis in venis invalidus, & mortuus, sanguinis boni transitum & motum obstruens.

Para. in archidoxis.

Caseus præparatus, est residentia viscosa, manens in fundo lactis ex caseo defluentis.

Cathimia, est argenti spuma.

Cauda vulpis rubicundi, est minium ex plumbo.

Cautela in arte spagyrica, est habitu comparata quædam industria, qua facilius obeunt suas operationes, ac perficiunt artis hujus professores.

Cauterium, *Kautir*, est instrumentorum Chyrurgorum, quo aperiunt cutem & carnes exustionibus, est etiam medicamentum in ejus locum surrogatum, quod suo corrosivo citra dolorem aperit.

Celsa, musculus alias dicitur vitæ, pulsus per singulas corporis partes oberrans.

Coadunatio, est elaboratio, qua uniuntur disgregata
Apellatur

Apellatur nonnunquam excellentioris speciei nomine Coagulatio; unde exitit illud dogma philosophorum, quod Chymicum artificium, in solutione & coagulatione consistat, quo tamen respicitur ad lapidis mysterium, potius. Ita coadunatio est solutionis reductio in his, in quibus fieri potest. Ejus species sunt duæ. Compositio, & Coagulatio.

Coagulatio, est rerum ejusdem naturæ è consistentia tenui fluidaque ad solidam coactio. Itaque quæ resolutione aquea, aërea, ignea sunt attenuata, per hanc in corpus homogeneum reducuntur. Et sic coagulatio comitatur multas operas, veluti divaporationem, exaltationem, sublimationem, distillationem &c. Fit duobus modis. Segregatione, & Comprehensione. Estque vel Frigida, vel Calida.

1. *Coagulatio frigida*, est quando res in calido resolutæ, in frigido coagulantur.

2. *Coagulatio calida*, est quando calore conveniente, res dissolutæ coagulantur.

Coagulatio per segregationem, est cum quibusdam segregatis reliquum concrevit. Itaque concretio *συμπεριεργής* appellari principaliter poterat. Peragitur calore, quo divaporat, seu exhalat paulatim humor, qui erat causa fluxus.

Coagulatio comprehensionem est, cum totum simul comprehensum, remissumque ad uniformem substantiam coagulat.

Coagulum, est Mercurius.

Coagulum specificum, est essentia materialis terreæ, concreta in consistentiam siccam per coagulationem.

Coagulatio est quadruplex, lib. 7. de natura rerum, pag. 452. Paracel. pri: 10:

Coagulum, Mercurius. Mercurius noster.

Coagulum, *Coagulans*, Sulphur Philosophorum.
prima

prima materia unde aurum nostrum. *Fermentum fermenti*, spiritum coagulans. *Sulphur* coagulans *Mercurium*.

Cobastoli, est Cinis.

Cobatorum fumus, est Robor.

Cocilio, est pondus 11 unciarum.

Calum, Formæ rerum essentielles. Quinta essentia.

Calum Spagyricum, est suprema pars vasis Philosophici.

Calum Philosophorum, vocatur id quod transcendit longè naturam elementorum vulgariū, ut lapis Philosophorū, medicina catholica, omnis quinta essentia.

Cænum, est finus.

Cæmentum, est corrosio sicca, quâ corpus aliquod metallicum cum salibus corrodentibus, & aliis rebus exsiccantibus, stratificatū confringitur, & calcinatur. Fit autem Calcinatio hoc modo---Corpus cœmentandum in tenues laminas redigitur, & in frustula forcipe scinditur: species autem corrodentes pulverisantur, & aceto, urina, vel aqua forti madefiant, ut fiant instar puliculæ (nonnulli istis siccis utuntur) Deinde huius puliculæ vel pulveris aliqua portio pyxidi cœmentatoriæ inditur, illique lamina superponitur, & laminæ alia pulveris portio aspergitur, quod stratificatio, & stratum super stratum dicitur. Hanc alia lamina subsequitur, idque tantisper donec pyxis impleta, aut nihil laminarum reliquum est, & tandē pluvie superposito clauditur, lutoque aliquo tenaci juncturæ pyxidis munitæ obturantur, & igni, vel (quod satius est) suo furno imponitur, & secundum gradus cœmentatur, 4. 6. 8. 12. vel 24. horis, imò etiam aliquot diebus, (pro re nata) inibi conservatur. *V. G.* Cum præparare velim crocum Martis seu chalybis per cœmentationem, accipio calcis vivæ recentis quantum
opus

opus est cumque urina virili aliquantisper madefacio, ut fiat instar pulpæ. Postea hac pulpa pyxidis cœmentariæ fundum ad digiti lati crassitudinem tego, eique laminas chalybis superaddo, & vas, (ut superius) impleo, ac luto obfirmo. Omnibus ritè paratis, pyxidem in furno nostro cœmentario pono, ignemq; tertii gradus ad 4. usque 24. horis continuum. Tandem exento vase materiam in illo contentam, in mortario probè contundo, & per seraceum pello, ut fiat pulvis subtilissimus, ubi calcem à chalybe omnem calida abluo, residuumque arefacio, & accipio crocum Martis præstantissimum. Eo modo etiam fit crocus Veneris, qui operationibus multis inservire potest.

Cæruleum, Græcis *κυανος, κύανος*, Latinis cæruleum propter colorem, Lapis Lasuli, venenatus color, à Germanis vocatur Lasur. hæc quasi imitantur Arabes, qui Lasuli vocant. *Rylandus*, pag. 161. ponit 17. genera, 162.

Coloratio, per haustum liquoris ingredientis, est frequens admodum colorationis modus per liquidam tincturam, quam res colorandæ potare seu combibere coguntur. Id fit pro natura earum diversa. Quæ porosa sunt, macerantur in tinctura liquida, vel etiam coquuntur unâ, aut irrigantur, perfundunturq; sæpius reficcationibus interpositis donec color placeat. Ita vulgò tingunt vellera linamenta, serica, pannos, &c.

Coloratio externa est cum superficiebus duntaxat color exaltatur. Id fit variis modis, quibus aliter atque aliter disponitur subjecti facies externa ad lumen diversimode terminandum, unde oritur color diversus, isque in eadem specie illustrior, & veluti interpollis, vel oblitterata priore ad diversam nobilior.

Coloratio, per calorem solum modus est colorandi, cum è potentia in actum, seu ex occulto in manifestum

flum color protrahitur, adhibito calore duntaxat alteratorio. Neque solum principali extractionis fine hoc fit, sed & inservit tincturis arcanis.

Coloratio, per ablutionem est cum fuscédines spirituales, aliæque sordes colorem obscurantes, mutantresque aquis acribus eluuntur, itaque color illustratur, exaltaturve.

Combustio, est Ignitio, corpora comburendo, in calcem redigens; Incineratio vel vitrificatio.

Comisdi, est Gummi Arabicum.

Compositio, est diversorum coadunatio. Estque mistio & conglutinatio.

Conder, est Thus, Olibanum.

Calx in Chymica significatione, est pulvis quilibet per ablationem superflue humiditatis, in partes tenuissimas & quasi impalpabiles comminutus.

Calx viva, non extincta, asbestos, fit variis modis. In quibusdam locis fit lapidibus vel calculis littoralibus, coloris cæsi vel cinerei, candidive; cuniculis nempe actis in agris ad littora vel simpliciter collectis calculis ad littora, aut etiam erutis propriis fodinis, ut fit ad Sulam & aliis locis, Fit ad mare ex testis ostreae, vel marmorum buccinorum, & de corticibus ovorum. Est autem *Calx viva* duplex, coloris candidi, & cœrulei. Vis omnium est adurens, ignea, mordens crustas inducens; urit in summa, discutit & extrahit. Odit naturaliter aquam quâ accenditur, amat oleum quo facillimè commiscetur.

Calx Extincta.

Calx manica alba, est Calx alba peregrinorum, vel ex ossibus piscium majorum, albis vel conchis marinis, quas in pileis gestant confecta.

Calx assata, est Alumen ex pomis.

Calx.

Camea

Camet, Cames, est argentum.

Canalès, Cuniculi. Canales recludere. *Canales*, occludere.

Cancinpericon, est calidus equi fimus.

Canna, Syphunculus.

Cantacon, est Crocus hortulanus. *Capistrum auri*, est Borax.

Capsa, Cujus fundum est filis ferreis contextum.

Canze, carmit, canna, cusanum, Sunt varia vasorum genera.

Capsæ, In quas venæ distribuendæ injiciuntur.

Capitellum, est aqua saponis. *Caput mortuum*, est terra mortua, vel fæx. Vide *Theophrastum*, pag. 28. de natura rerum.

Carbunculus, sumitur pro gemma, habetq; nomen ab ignis similitudine, cum ipse ignem non sentiat, propterea apyrusta dicitur. *Ruland.* ponit 6. genera eorum pag. 132. Masculi sunt flammæ lucidioris, ac in sole flagrantis Fœminæ languidius resurgent.

Carmiti, est obulus.

Carsta, est aqua salis.

Catillus terreus ex acie temperatus.

Catinus arenarius, est vas terreum, in modum pilei rotundi cum margine trium vel quatuor digitorum, ex terra tenaci factum.

Catma, Limatura auri. *Catrobil*, est Terra.

Catillus cinereus, est vas fusorium, ex cinerum de levi ligno elixatorum, & ab omnibus carbonibus, aliisque spurcitiis defæcatorum partibus, duabus nec non cinerum de ossibus medulla carentibus (ne tamen de porcis, quæ summum dispendium inferunt, desumpta sint) optimè tritorum parte unâ cum ceruisia bona, ad massam madefactis, & probè invicem commixtis, in suo mortariolo paratum. Cineribus
liquidem

siquidem madefactis, hoc mortariolum impletur, & pistillum (vulgò monachus dictum) pulsibus tribus ligneo malleo factis in illud cuditur, ac tandem inspersis cribro setaceo cineribus de capitibus vituli, aut cornu cervi, unus atq; alter pulvis superadditur, atque ut arefiat, eximitur. Fit & in majori forma cattillus cinereus, qui in ungulo ferreo formatur.

Cathochires, Veluti magnes ferrum, sugda lignum, gagates & succinum paleas attrahunt & retinent: sic cathochires carnes & manus retinet, innato gummi seu glutino lentissimo.

Cardir, est Stannum.

Cedria, Gummi Cedri.

Cementatio, est gradatio per cementum.

Cementum, est mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla strata, ad cementandum re-verberantur. Et est vel simplex vel mista, & est forma pulveris vel pastæ.

Cementare, *Serasificiren*, est alternis res quasdam ponere.

Centrum Ovi, est vitellum Ovi.

Cepa porci, est Squilla.

Cerdac, est Mercurius.

Ceracio, (Hanc *Geber* definit) esse mollificationem rei duræ, vel succi non fusibilis, ad liquefactionem. Dicitur *Ceracio*, quod medicinam philosophicam instar ceræ igni admotæ faciliè liquefcentem reddat. Quando Philosophi argentum vivum in aurum aut argentum convertere volunt, necesse est ut habeant medicinam fluentem, quæ subito (ut *Gebri* verbis utar) ante fugam ejus, in profundo illi adhæreat, ipsiq; per minima jungatur, & illud inspisset, atque sua fixatione in igni conservat, quousque adveniat illi majoris ignis tolerantia, ejus humiditatē consumen-

tiæ,

tis, & convertat illud per hoc artificium in momento in solificum, & humificum verum, secundum illud ad quod medicina fuerit præparata. Fit autem *Ceratio* quando corpus siccum & durum suo humore, reiterata, frequenti imbibitione profunditur. Signum perfectæ cerationis Arnoldus nobis describit, in 2. magni rosarii, cap. 27.

Si videlicet super laminam ignitam medicina projecta velocissimè, sicut cera, sine fumo se resolverit. Sed illam Philosophis committo.

Cerare, est incorporare, vel miscere:

Cerebrum arietis.

Cerebrum bovis, est tartarum combustum. *Cerober*, est aqua.

Cerusa, est plumbi ærugo. Omnibus est nota, & in pharmæpoliis nomen suum retinet. Nam ex plumbo vel albo, vel nigro fit pulvis. Alii autem definiunt quod cerusa sit ærugo, aut cinis plumbi. Si ex plumbo albo fit, *Hispanica* dicitur & est candidissima. *Discorides*, quando fieri debet, docet lib. 5. cap. 53. Et addit quomodo torreatur, donec similis fiat sandaracæ; & quomodo cerusa lavetur. Levissima omnium cerusa ad candorem foeminarum adhibetur. *Ovid.* de medicamine faciei. *Para.* habet ejus compositionem

Chambar, est Magnesia. *Chucef*, est testa figuli.

Ceraunia, Inveniuntur in *Germania* ad flumina, ut *Albim Ceraunia* gemmæ Chistallo similes, infecto colore cœruleo diversæ formæ, nonnunquam sicuti clavæ, nonnunquam tanquam pyramides, ut repræsentarent caput Zuccarinum. Integræ nunquam inveniuntur, forsitan propter vim fluminis qua excutuntur nubibus, & resultationem in terram. Dicuntur provocare dulces somnos, valere contra fulmina, & ad prælia & causas vincendas valere. *Solinus*, cap. 23. de *Cerauniis*.

Chalcid

Chalchitis, una est lapis *Chalchitis*, id est lapis ærarius, id est *Marchasita*, seu ipsa *pyrites*, unde æs coquitur: quem *Macer*, & *Melue* lapidem stellatum dicunt. Altera significatio *Chalchitis*, est alumen capillare, & ærarium, quod in *pyrite* concrefcit. Hinc aliquoties dicitur alumen concretum. Sic *Dioscor.* *Chalchitin*, id est alumen aduri dicit more *Chalchitidis*. Videas plura de *Chalchitide* apud *Rul. pag. 141. 142.*

Chalcute, est æs ustum. *Chalcos*, est æs.

Chambelech, est Elixir.

Chaomantia, est Ars quâ præfagium fumitur ex aëre

Chelidonia, est

Chelidonium lapis, vel *Gemma Chelinodia*, reperitur in ventriculis hirundinum, captis pullis hirundinum crescente Luna, *Dioscor. lib. 2. cap. 47.* Sc. his, qui primo partu exclusi sunt; dissectis illorum ventriculis reperiuntur duo lapilli magnitudine, ut ipse vidi, seminis lini & ejusdem formæ: unus niger, alter ruffus apparet. Vel ut vult *Dioscorides*, unus colore varius, alter purus. *Ruland.* dicit se vidisse nigros & ruffos lapillos. Ruffi seu purpurei, dicuntur valere contra insaniam, & epilepsiam; & gratiam conciliare. Nigri, sedant iram, valent contra febres, malos humores, conducent & oculis.

Cenigdam, vel *cenigotam*, est instrumentum Chyrgicum, quo cranium capitis epilepsia laborantibus aperitur. *Ceniplam.*

Cinificatum, idem quod calcinatum.

Cerviculæ, spiritus est ossis de corde cervi.

Chymus, est fæx. *Chymia* fæculentia. *Chymus*, Massa.

Chiromantiæ penes *Paracelsum*, non solum circa linamenta manuum consideratur, verum etiam in reliquis indiciis in toto corpore observatis, venis atque ductibus.

Cineritium, est cimentum auri vel argenti, quod à nonnullis regale vocatur.

Cherva, est cataputia.

Cheiri, Paracelsicum absolutè positum absque ulla adjectione, si de mineralibus fiat sermo, argentum vivum denotat, si verò de vegetabilibus, flores vegetabiles. Cum per adjectionem reperitur ad hunc modum, flos cheiri, ex argento significat album elixir, vel ejus quintam essentiam, non secus atque flos anthos, auri rubeum elixir.

Cherio, est externorum elementorum occulta accidentalis virtus, & non qualificata natura caliditatis vel frigiditatis.

Cherionium, est id, in quo natura non potest alterari, ut Crystallus à natura induratus liquefieri non potest, ut ille qui fabricatur arte.

Cherubin, est virtus & influentia coelestis, dominatio atq; potestas super omnes dominationes & potestates, à Deo procedens in terram, & super omnes homines. De hac divina gloria legitur amplissimè apud Paracelsum, in expositionibus Psalmorum *David*.

Clissus, est virtus rerum occulta vadens & rediens unde primum exivit, ut virtus radicum in caulem transit, ac reliqua quæ surgunt ex eis, tandem in eas revertitur post autumnum, ibidem per hyemem totam delitescit usque ad primum ver, & æstatem.

Citrinulus, est crystallus pallidus.

Citrinulorum, pharmacum est ex colcothare, id est virriolum calcinatum, & in suum alcali reductum: comparatione facta ad crystallum, ob transparentiam ejusmodi talis pallidam, diaphano crystallo per-similis.

Citrinula, est flammula, herba Paracelso multum familiaris, ut passim in suis scriptis reperiatur.

Citrinatio,

Citrinatio, est resuscitatio.

Chybur, vel *cibur*, est Sulphur. pag. 488. para. de natura rerum.

Chisir minerale, à nonnullis interpretatur aurum, verum ego ex præcedentibus judico esse quodcunque sulphur generis metallici.

Cist, vel aliàs *kist*, est capacitas duarum mensurarum vini, vel sesquimensuræ juxta locorum diversitatem, circiter libras quatuor.

Cæli planetarum, apud Paracellum proprii sunt orbes ipsorum, spheræque, non fictitiæ, quibus tribuuntur motus ab infidelibus, quos etiam æquè cognoverint in cælo, atque potuerunt, in terris *Empedocles*, & *Plinius*, Physicorum historiographus, Æthnicas flagitationes investigare. Si quod in terris est ignorarent, quod immenso distat intervallo, qui bene dijudicare potuerunt aliter, quàm per fallaces conjecturas? siquidem ob suam infidelitatem, veri nullius fieri participes ex suis speculationibus ac imaginationibus æquum esset. Cum veræ visiones meditationum fidelibus duntaxat reservatæ sint à Deo, falsæ contra procedunt ab inimico veri, speculationesque sequuntur infidelium, quibus in sortem ea pars contigit.

Cohoph, Paracelso familiarissima dictio, repetitiones significat distillationum, ad fæces reddito liquore ab eis tracto sæpius, qui vel materiæ proprius est & naturalis, vel in vehiculum adjectitius.

Cohos, est omne quod cutis in toto humano corpore concludit, allusione ad cahos facta, quo jam in ordinem divinitus redacto, & non ut prius informi, cuncta comprehenduntur quæ creata sunt, ad minoris ordinati cahos, vel cohos utilitatem.

Chelonizos, Prope villam quæ nunc crasse dicitur *Calpn*, ubi est scaturigo cujusdam fontis irruentis in

E 3 Albim,

Albim, locus amœnissimûs & fœcundissimus chelonitis gemma est inventa, variarû specierum. Primum quæ forma omnino repræsentabat cochleas marinas, est & chelonitis alia forma, nempe oblongum referens aquaticam concham tornatilem, quæ hinc inde reperitur ad flumina, ut ad Albim. Videntur hæ chelonitides habere vim ostracitis. Nonnunquam Chelonitis perfecta, & sola illa, nonnunquam vix inchoata, nonnunquam perfecta, sic tamen ut pro parte alteri lapidi adhæreret, interdum duo vel tres perfectæ vel imperfectæ una erant: interdum magnitudine magnæ fabæ: interdum adeo parvæ, ut formæ visum fugerent; interdum fulvæ, candidæ, nitentes in morem onychis: interdum nigræ lincis egregiis cochleæ marinæ in modum expressis.

Reperitur etiam Chelonitis candicans, veluti onyx guttulis quibusdam. Alias Chelonitidem volunt reperiri in conde testudinis. Sed *Plinius* Cheloniam illam vocat, & dicit esse oculum *Indicæ* testudinis.

Chemia, est ars separandi ex quolibet mixto essentias, concinnandique magisteria artificum. Docet id auferre quod gradum diminuit, detinet, & impedit, docet falsum à legitimo separare, & ad perfectionem res adducere. *Theophrastus. lib. 3. Parag.* Ducit facilius cocta & præparata quam cruda & imperfecta. Quidam derivant à χέω fundere. Cur verò, quia corpora omnia liquat, ut constat ex dictis.

Christi-pabulum, est urina virginis.

Chroma, est color. *Chrysocalcos*, est Auri chalcum.

Chrysos, seu *Chryson*, est aurum.

Cibatio, est corporatio.

Cicinum Oleum, est Rhaphanticum.

Cinnabaris, verum Cinnabarim, veteres dixerunt sanguinem draconis, & adhuc nomen retinet. *Rulandus* assentitur

affertur eis, qui cinnabarim succum, seu lachrymam alicujus herbæ vel arboris potius esse volunt, quod ipse gustus & sapor indicat. Ferunt arborem esse in Libya, & finitimis regionibus proceram, ex qua ille Draconis sanguis manat: perinde atque in Rhetis è latice, & apud *Germanos* à picea, & abiete tempore veris manat resina, quam medicamentarii *Itali* pro terebinthi resina vendunt, cum vera Terebinthina Mastiche Chie colore dicitur esse similis, Platearius quoque sentit sanguinem draconis, esse arboris aut herbæ succum in *India* aut *Persia*.

Cinnabaris Metallicus, est Minium, Factitium, vel Nativum.

Theophrastus verum illud Minium Cinnabarim, ob coloris similitudinem nominat, ut alii *Græci*, (non quod sit verè cinnabaris, id quod *Dioscorides* & *Plin.* libris citatis etiam volunt) Postremò cum minium nativum, ut Sandaracha rubet, nota illorum differetiam. Ex Minio sæpe elaborato sive rudi conficitur argentum vivum, quod è Sandaracha minimè fieri potest: Imò dum lavatur vena minii, ut postea teratur, pars ipsius in argentum vivum mutatur, idque rursus siccatur, & contritum redit ad suum colorem: Et sicuti dicimus minium, nativum, & factitium; ita agente vel usu, dicitur rubrica sinopica, rubrica fabrilis.

Factitium, Quod conficitur ex argento vivo & sulphure à Chymistis: à *Germanis* dicitur factitium Cinnabari vulgare. Est aliud minium adulterinum etiam, quam illud quod Cinnabarim vocant, quod hodie solum minii nomen retinet, & conficitur ex plumbo: Est & tertium genus adulterinum, in argentariis & plumbariis metallis, exusto lapide quodam in venis reperto.

Cinesactio, est qua fiunt Cineres, Licet nonnunquam

quam & fuligo metallica, & Alkali nominentur cineres, propriè tamen crematilibus, seu inflammatilibus competi. Horum combustorum reliquæ sunt propriè cineres.

Cinis hederæ, est Cinis Clavellatus. *Cinis Clavellatus*, est Alkali.

Cinis ex cinere, est aqua extracta. *Cinis cineris*, est congelatum coagulans.

Cinis sarmenitius, est cinis ille non tantum utilis Medicis, Fermentum fermenti, Chyrurgis, sed & Chymistis. Continet vim salis at leniorem. Corrodis excrescentias carnis, &c.

Cineris vena, est Fraxini.

Circulatio, est liquoris puri per circularem solutionem & coagulationem in Pellicano agente calore exaltatio. Liquidarum n. rerum, quæ attenuari sive resolvi in aërem, indeque vicissim in liquorem redire possunt est tantum: & sequitur potissimum extractiones, quibus fiunt essentia. V. G. Multum operæ & studii in vera spiritus vini extractione impenditur, ut ille sine omni phlegmate haberi possit. Quotiescunque n. elevatus fuerit, semper aliquid phlegmatis secum ducit. Proinde circulationis modum hujus exemplo demonstrabimus.

Sumitur vinum generosissimum quod ad manum haberi potest, illudque in capaci circulatorio funditur, sigillatoque orificio in balneo maris ad 14. dies ponitur, ut continuè aqua ferbeat; Postea eximitur, & in phialam funditur, calidumque hyemis tempore in frigida nivali aqua apposito & agglutinatio alembicum receptaculo, æstate autem in cella, vasi conchas glaciales continenti imponitur, & spiritus purus ab omni phlegmate liber alembicum transcendet, & in receptaculum dilabitur. Quando nihil amplius ascendit,

scendit, receptaculum amovetur, phialaque eximitur cum vino quod nullum verum spiritum, sed tamen vinum adustum (ut vocat *Theophrastus*) continet. Spiritus hic vini adhuc in circulatorio positus, tam diu rotatur, donec amplius de vitro in vitrum fundi nequit, sed per distillationem seu humidam elevationem promovendus est. Quando autem materia, in quam agere debet receptaculo imponitur, facile illam amplectitur, & fungam relinquit.

Circulatorium, est vas vitreum, ubi infusus liquor, ascendendo & descendendo, quasi in circulo rotatur. Varia sunt hujus genera vasa, sed duo precipue sunt majoris momenti & usus duntaxat. Pelicanus nimirum, & diota.

Circulus, est instrumentum rotundum vitris abscindendis ex ferro factum, perfringuntur hoc modo. Circulus candefactus vitro apponitur, illudque tam diu stringit, donec ferveat & incalescat, cumque adhuc fervet frigida gutta immissa, aut frigidi halitus affluxu dissilit, atque dirumpitur.

Comminutio, est cum in minutissimas partes percollisum cum aliquo rem redigimus. Et inservit ei nonnunquam rei exsiccatio, tostio, cribratio. Nam cum non omnia possint simul attenuari subtilissime, per angustum cribrum excutienda sunt subtilia, & opus cum crassioribus repetendum.

Colliquatio, colliquefactio, est plurium fusilium in igne ad unum compositum per igneam eliquationem conjunctio.

Colophonia, est pix Græca, gummi pini vel resinæ.

Claveta, est Albumen ovorum, ovi albor, leucon ovi, Leucoma.

Chymia, Απο τῆ χύμης fundo. Sub solutione etiam coagulatio à chymicis antiquis subintelligitur: unde

E 5 per-

pervulgatum illud. Solve & coagula. Ars Chymia, est ars physica separandi purum ab impuro ad faciendum medicamenta, tam corporibus humanis præsanandis, quàm metallicis ad summam perfectionem perducendis, accommodata.

Clepsydra, est subductio liquoris, per vasis solidi subtus perforati oculum. Ea res olim fiebat in horariis machinis, unde nomen habet; quanquam non aqua tantum subducatur, sed & oleum, & fusions mineralium. Oculum autem metallurgi in sua fornace foramen per quod hinc subducitur, unde hoc appositum vocabulum est, quanquam in ejus locum tubuli, epistomia, crenæ canales, &c. inveniant. *Clarum*, est quod fit è Cristallo.

Climia, *Ereps*, est Cathmia auripigmenti.

Clyffus, est species composita, ex ejusdem rei speciebus variis seorsim elaboratis.

Clyffus, totam rei essentiam complecti potest, quandoquidem abjectis impuritatibus & fæcibus quicquid in ea est essenziale ad unum redigitur compositum. vel est extractio subtilitatis omnium plantæ partium in unum esse commune coiens: Et duobus modis uniri potest, sive, ut omnes è diversis partibus extractæ essentia, jungantur, & incorporentur: Sive ut oleum, in una sit cucurbita, in altera sal, in tertia liquor, atque ita unico alembico subiecto distillantur per communem canalem, & sic uniantur. Sed non ita facile hoc succedit. Non n. pariter scandunt aquæ & sales. Itaque in diversis oleis & aquis id fieri possit.

Corpora cælestia Spagyrorum, Sunt virtutes astrales in sua materia.

Chrysei, Sunt Stellæ quæ emittunt lucidos flavos radios.

Chrystes, est gemma pretiosa, apud *Plinium*, lib. 37 cap. 10.

Chysites,

Chryſites, eſt ſquama auri, vel aurum: qui provenit ex plumbo probato & liquefacto.

Chryſite, eſt terra aurea, in qua parvis terræ partibus immiſtæ ſunt parvæ auri partes.

Chryſocolla, terra viridis. Græcis & Latinis eſt *Chryſocolla*, quaſi gluten auri. Duplex eſt, *Nativa*, & *Factitia*. *Dioſcorides*, lib. 5. cap. 54. de *nativa* agens, primas tribuit *Armeniæ*, ſecundas *Macedoniæ*, tertias *Cypriæ*. Habet *Daica* & *Germanica* multis locis excellentes. Effoditur in *Hungaria*, *Burgundia*, *Goldbergæ* in *Sileſia*, & hinc aurum conſtat. Hunc nativum quidam boracem vocant, non autem eſt lapis borax de buſonibus. Poſſit dici *Chryſocolla* viride ſciſſile, ſicuti ærugo æris viride raſile dicitur. *Plin.* lib. 33. cap. 5. definit *Chryſocollam* nativum humorem eſſe in puteis per venam auri deſluentem, craſſeſcente limo rigoribus hybernis uſque in duritiem pumicis, laudatiorem in ærariis metallis, proximam in argentariis, tertiam aurariam, quartā plumbariam. *Dioſc.* Factitiam enumerat inter æruges ſimpliciter æris, qua utuntur aurarii, & olim utebantur medici. Fit hæc nativa ex urina infantium, & hæc tinear & borax dicitur. Sic cognata ſunt hæc metalla, ærugo æris nativa, quæ dicitur viride æris raſile, & *Chryſocolla*, quæ dicitur viride æris raſile. *Chryſocolla* nativa habet vim diſcutiendi & exedendi. Conſtat ex nativa *Chryſocolla* & cœruleo optimum aurum; Nota quod in lapide illo ubi terra viridis, id eſt, *κρύανον*, inſint. Tertium quiddam candidum ſcintillarum modo lucet, quod vocant micam, & felium argentum Metallici. Habet colorem argenti, ſed argentum non eſt *Serap.* dicit nativam *Chryſocollam*, quæ in ripis maris invenitur, eſſe ex ſpeciebus ſalis cal. & ſiccata quarto gradu.

Dicitur

Dicitur azot, Rebis, aqua Sulphuris, vinum aninum, Flos, &c. *Ruland. pag. 148.* enumerat sex species Chrysocollæ.

Chrysocolla est venenata plus iusta dosi accepta secund. *Dioscor.* sed medici utuntur cautè ad partum facilitandum.

Cloretes, gemma, Secundum *Plinium.* est gemma pretiosa viridis coloris, instar graminis.

Coaspites gemma, A *Coaspi* fluvio nomen accepit secundum *Plin. lib. 37. cap. 10.* Gemma pretiosa.

Concha, vel *Alveolus vitreus*, est vas plerumque vitreum, in modum alvis formatum, cum ore & manubrio.

Chrysolithum gemmam unà cum hyacintho mittit *Æthiopia*, &c. aureo colore translucentem: unde nomen habet. *Plinius* dicit esse pallidi coloris die, & noctu ignei. *Albertus* *Chrysolithum* aurei coloris gemmam horis matutinis dicit pulcherrimam apparere, in aliis horis non adeo formosam, & sibi dissimilem, corrumpique eam & fugari ab igne, quia ab illo inflammatur. Facit autem idem ejus species esse *Marchasitam auream*, quam vocat & alium lapidem coloris cærulei & rubei.

Vis *Chrysolithi* est bonos excitare spiritus, melancholiæ adversari, lemuribus nocturnis, curare scabiem & ulcera, & mitigare colorem febris.

Clorosis, Morbus, qui apud nos vocatur virgineus, *The green sicknesse.*

Cheras, Item *struma*, est tumor in quo glandula oriuntur. Vocatur etiam *scrofula*.

Coloritium, est gradatio coloris per pastam acutam, quam *coleritium* etiam nominant. Itaque tingendi quidam modus est metallis principaliter destinatus. Nec valet nisi in superficie, non enim alte penetrare potest.

potest propter corpulētiam, nisi diluatur liquore copioso pastu, atque ita commutetur in formam lixivii.

Colcothar, apud Paracelsum propriè intelligitur vitriolum & serpens, aut lacerta viridis, quæ propriam caudam devoravit, hoc est, quod aqua propria fixatum est ad hunc modum, videlicet. Ab ipso tota sua per distillationem abstrahitur aqua, quæ rursus capiti suo mortuo trito redditur, & reasfunditur, abstrahitur ut prius, atque refunditur toties cohophando, usque dum eò devenerit, ut nullam de se præbeat amplius aquam, quantumvis urgeatur igne severius. Communius etiam intelligitur caput mortuum, simplici modo citra cohophationem rubificatum ex vitriolo, quod etiam atramentum rubeum appellatur à nonnullis. Et ironicè vocatur à Paracello *Henricus rubeus*, in derisionem aliquorum eminentiorum chirurgorum & circulatorum, qui hoc solo medicamento conabantur omnia cum ulcera, tum vulnera curare, & huic unico remedio, tanquam anchoræ sacræ innitebantur, perdentes potius ægros quàm servantes. Nec desunt adhuc qui hac tempestate vitriolum, sulphur & alumen concremata, vulgo passim per omnes ferè nundinas exponunt magno pretio venalia, quæ vili pecunia compararunt, lapidem sanctum prædicantes è longinquis & ultra marinis regionibus allatum, imò ex proxima pharmacopolia, quo cuncta curantur ulcera & apostemata, præsertim loculorum negotiatoris ulcus in apostema rursus intumescit rusticorum mummulis. Sic mundus in ævum decipi concupiscit, ut nullo unquam admonitus exemplo vel periculo resipiscat. Habeat igitur quod quærit.

Colica, est tartarus resolutus, morbus intestinorum fixus in intestino collo. *Colica*, diathesis.

Colcritium, est liquor compositus ex corrosivis metallorum

allorum inimicissimis materialibus, quo probatur aurum ad lydium lapidem affricatu, & cui nullum metallum præter aurum solum resistere potest, unde cognoscitur e vestigio si quod aliud auro permixtum sit, hoc omne mox evanescit mutato colore ea parte quâ coloritum illitum fuerit, cætera non madefacta colorem affricati auri servante. Putum verò ac purum nihilo prorsus immutatur eo liquore.

Cometæ, est gutta semis.

Complexio, est natura patris. Aliàs est qualitas calidi, vel frigidi: hoc habet naturam agnatam sibi humidam, illud verò siccam. Duæ sunt igitur complexiones, & non quatuor. Nam calidum propria natura simplici non permixta, semper est siccum, & si quandoque humiditatem admittit à frigido mutuatur, ut hoc ab illo siccitatem, quam aliquando recipit accidentaliter.

Confirmamentum, est astri corpus in homine, vel est syderium in homine, vel astrale corpus.

Confortativa, aut *confortantia*, sunt medicamenta, quæ corda hominum atque naturam corroborant, ut expulsiva virtus ejus valeat accidentia noxia quævis excludere coho. Potissima totius medicinæ methodus in qua totus spagyricus labor potissimum insudat. Nam sibi metipsi natura medicus esse debet, homo, cui medici nomen tribuitur, minister naturæ tantum, & servus veri medici. Siquid ultra præsumat, temerarium esse naturæ persecutorem, imò perditorem hominum, est quod sciatur, nec id celatum oportuit.

Congelativa, sunt medicamenta fluxus omnes sistentia, comprimentia & exsiccantia.

Congluten, vel *conglutinatum*, est quod ex putrefactione in materiam glutinosam vertitur.

Cor inter mineralia, dicitur aurum. Ignis etiam, vel maximus ardor.

Corbatum

Corbatum, est cuprum.

Cornu cervi, in chymicis, est alembici rostrum. Est etiam in medicinalibus apud Paracellsum herba vulneraria, ob similitudinem foliorum ad ejusmodi cornua alludentem naturaliter, ex arte signata.

Corpus, est subjectum in quo virtutes rerum delitescunt.

Corpora supercaelestia, sunt ea quæ per mentem in imaginatione solum, & non per oculos carnos cognoscuntur. Spagyrorum subjecta sunt mirabilium operum.

Confusio, quæ est synchesis, est Commistio actu liquidorum, quæ per se fluere possunt. Itaque & consistentia, tum partibus, tum toti, aquea est seu fluida. Quæ enim eliquata sunt, posteaque confundantur, ut pix, & cera, vel resina &c. principaliter sunt colliquationis, licet ministret illis confusio obiter, cum & sine confusione possent congreri.

Chybur, est sulphur, *Chybur* hoc modo paratur, quo nihil ad pulmonem melius valet. Miscetur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter sublimetur: hoc *Chybur* da ægroto, quod avertit omnes defectus pulmonis, eumque integrum & absque omnibus morbis conservat. Estque balsamus pulmonis & pectoris, neque simile arcanum in viribus rerum quærendum est: nam in nullo exterior pulmo est positus magis, majusque arcanum ad pulmonem latet, nisi in solo *Chybur*, *Para.* de natura hominum, pag. 438.

Conjugium, Copulatio.

Conglutinatio, est per glutinem compositio, manente natura conglutinatorum. Et est reductio, seu restitutio in integrum. Glutinum autem pro natura ejusque varium est, & dicitur hic omne, quod visciditate tenaci conjungit alterum alteri, aut etiam coëret.

Conter,

Contersehe, Liquor quem exsudant parietes fornacis.

Contus, *Agage* or long pole. *Contus ferreus*, *Contus fossorum*, *Contus tertius*.

Cornelius, vel *Corneolus*, potius gemma seu lapis. Alius est insignitus rubedine, alius remissor coloris carnis; alius insignitus candidis pinnulis, alius candidis lineis, alius omnino obscurus in rubedine, alius multum nitet, sicut minium. --- *Carneoli*, vis est stringere sanguinem, sistere menses emorrhoidas: Fertur mitigare iras, abstergit in dentificio dentes. --- Et sigilla annulorum crebro fiunt ex *Corneliis*.

Coracrum est fermentum.

Corallus, *Corallium*, *Bassad*, *Beseth*, *Bassath*, est nihil aliud quam frater marinus, qui alto extractus induritur, atque emergit, & protinus concresecit obfuso aëre. Sic lapis lyncurinus, ex urina lyncis aëre conglatur, aëre in gemmam corallium. Teste *Plinio* & *Sol.* Uniones molles in aquis, exempti protinus aëre durefcunt, Contrarium fieri in alnis & filice dicit *Pontan.* in meteoris c. 44. de amaris fontibus.

————— *Videas lapidescere Sarni*

Ceruleo sub fonte alnum, filicisque maniplos

Et paleæ intortos lento cum vimine culmos.

Nam sicut planta coralliorum aëre congelata fit lapis: ita alnus & filix herba in aqua fontis Sarni sunt lapides: plura videas apud *Ruland.* à pag. 171. ad. 173. *Corallium* nigri coloris raturum est, & magno in pretio, contra morbum phrenesim presentissimum est remedium. Proculdubio ex viscositate terræ factum est, induratum calore proprio & aqua. Ars quoque imitando naturam corallia facit, quæ optimè mentiuntur nativa. Consule Chymistas quosdam, qui illa componere probè sciunt.

Corien

Cortex æris, est bractium, flos æris.

Cotricula, experiri aurum.

Craticula, est instrumentum ex bacillis ferreis quadratis digitatis crassitudinis, juxta se in acutum ita positæ, ut semidigitale spatium inter illos intersit, factum focis conficiendis, carbonibus sustentandis inserviens.

Creta nigra, est sulphur nigrum.

1. *Creta argentaria*, in qua micæ argenteæ inter-
nitent.

2. Rara mollis.

3. Dura.

4. Lutea mollis Waldenburgica, quæ facillime lineas
ducit.

5. Tophacea.

6. In cinereo violacea dura.

7. Cærulea, quæ effoditur in Thuringia prope op-
pidum Mogellam, quæ fabri in pingendis parietibus
utuntur.

8. Viridis dura.

9. Subviridis.

10. Nigra mollis.

11. Nigra mollis argenteis maculis nitens.

12. Nigra dura.

13. Fabrilis candida, ex qua Catalani ad Matronam
parietes & muros extraunt, unde Argentiæ portus ex-
trahitur.

Crocus, Aurichalcum.

Crocus, Flos.

Crucibulum, est vas fusorium ex terra igne contuma-
cissima factum, acutiore basi, & fereti in ampliorum
capacitatem forma triangulari vel rotunda desinentem,
ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla forma-
tum. Fit etiam crucibuli species, quæ vulgò testa ap-
pellatur, fundendis metallis adæquatum.

F

Cry-

Chryſtallus lapis, eſt concretus gelu vehementiori ex nive galacieque, nec reperitur alibi quam ubi maximæ hybernæ nives vigent. Et glaciem eſſe certum eſt, quia impatiens eſt caloris. Et veluti Electra, ita cryſtalli arte parantur & abſterguntur. Infeſtantur Cryſtalli vitis quàmplurimis, ſcembro, rubigine, maculoſa nube, occulta vomica, præduro & fragili centro & ſale, capillamentis rimarum. Chryſtallus habet uſum medicum in cremandis corporibus. Poſita ſub lingua dicitur reſtinguere ſitim, trita & cum melle mixta mulieribus auget lac. Veteres Aſtologi cryſtallum Soli dicarunt. Cryſtallus per congelationem chymicam lapillus eſt factus.

Congelatio ejusmodi fit, humore aqueo ſecedente, & congelabili ſucco conſiſtenti, in formam lapilli, quod ſine calore evidenti in cella fieri poteſt. Si tamen pars aquoſitatis divaporando diſſipatur, opus procedit citius. Itaque lixivium glaciæ ſolent decoqui ad craſſitiem ſapalem, aut ſedimento facto, quod aqueum innatat depleri. Reliquum congelat eo facilius.

Cryſtallus, eſt lapis albus, transparens, glaciæ perſimilis coloris: conſtat ex igne & frigidityte. *Para. pag. 343. lib. vexationum.*

Cucurbita, eſt vas plerumque turbinatum, in cucurbitæ, vel pyri formam utero turgeſcens. Cucurbita alia fundo globoso prædita eſt, alia plano.

Cucurbita cæca, eſt vas in quo diſſolutiones ſalium, aliarumque rerum.

Cubil. eſt terra rubea.

Culatum, eſt calcinatum.

Crepinum introverſum, eſt Tartarum correctum. *Para. in Chyrur. magna, pag. 459. folio.*

Crepinus, eſt morbus Gallicus. *Parac. in Chyrur. magna folio, 463. pag. 2.*

Cupris

Cupri vitriolum quando fiat. *lib. 5. de natura rerum,*
pag. 416.

Cupri balsamus quomodo fiat *ibidem pag. 418.*

Cupri sublimatio, in Chyrurgia magna, *pag. 62.*

Coopratiōe, Multæ res in distillatione fixantur, & præsertim si res fixandæ aquam in se contineant, ut vitriolum: quod si fixetur, Colchotar vocatur: Alumen, si propria aqua fixetur, vocatur alumen sacchari, quod & in liquorem resolvitur, qui si putrefiat per mensem, aquam parit dulcedine sacchari, quæ quidem magnæ virtutis est, & præstans arcanum in medicina, ad restinguendum ignem microcosmicum hominibus Metallicis.

Cuporosum, est æs ustum.

Cuperum, Æs. Idem Venus, Cancer.

Cursuma, *Cursuma*, est Chelidonia minor.

Cynnia, *Cymia*, *Carora*, est vas simile urinali.

Cyremia, *Crocomma*, est fæx olei, & de Croco.

Corrosto, est Calcinatio res coagulatas per corrodescentes spiritus in calcem reducens. Estque vaporosa, vel immerfiva.

Corrosto stratificatione fit Calcinatione, cum id quod corrodendum est, vicissim in vase aliquo sternitur cum pulveribus corrosivis. Est autem id, vel in lammellas ducendum, frangendumque, vel in particulas convenientes comminuendum, veluti limaturam &c.

Corrosto, per pastam fit cum laminæ metallorum vel lapidum inducantur pulicula coloritii, & veluti emplastrantur: illita lamine reponitur alicubi, donec sit corrosa. Oportet puliculum esse ex sepeparabilibus, ut salibus, calchantho, aceto.

Corpus invisibile est anima, siquidem tenet medium inter corpus visibile, qua de causa corpus ea parte vocatur, & invisibile dicitur, quia participat cum spiritu invisi-

sibili. Notandum interea has definitiones physicas, & non theologicas esse, ne quis ansam calumniandi sibi faciat.

Corpus physicum, est subjectum naturæ.

Consolidativa, sunt externa chirurgorum medicamenta, vulnera & ulcera carnibus recentibus explentia, & cicatricem obducentia.

Consolida, quæ alias dicitur à Paracelso Aurea Sophia, est herba quædam flores habens citrino colore tinctos & rotundos ut flammula, frondes verò hyssopo non ab-similes, in Carinthia vulgaris admodum, in aliis regionibus non usque adeo frequens, neque nota.

Constellatio, dicitur supernorum astrorum, vel corporum in inferna virium atque virtutum impressio, & operatio, qua conveniunt in concordantiam quandam naturalem. De hac habetur excellentissima præ cæteris ars & scientia physica, quæ proprie Physionomia signata rerum naturalium, in sympathia superiorum ad inferiora dicitur, non extans, sed cum plærisque aliis Paracelsicis scriptis excellentioribus suppressa. Quæ si prodiret in lucem, tum demum cognosceretur ab invidis naturæ persecutoribus, & ipsius, qualis Philosophus & Physicus extiterit Germanus Appollo Paracelsus, quantoque intervallo Græcos & infideles Philosophos omnes à tergo reliquerit.

Constrictiva, sunt chyrurgicalia medicamenta stipitica, sua virtute labia vulnerum comprimentia. De his lege supra secunduo tractatu de specificis.

Contorsio, tormentum est intestinorum, Seu Misere-re mei.

Contractio, & *contractura*, membrorum est im-potentia, viriumque suarum naturalium destitutio.

Corrosiva, sunt chyrurgorum medicamenta superfluas & invalidas carnes exedentia. *Cathæretica*, nemo-mena, septica,

Gen-

Conservativa, Physicorum præsertim, sunt medicamenta, vitam & corpus à corruptionibus præservantia. Talia potissimum ex eis rebus petenda, quæ longiorem vitam ac temperatiorem à natura nacta sunt, qualia sunt inter vegetabilia quæcunque semper virent hyeme pariter ac æstate, longiori que tempore perseverant: inter animalia quæ diutius ac sanius vivunt: inter mineralia, quæ mumialis essentiæ liquorisve plus habent: & inter metalla, quæ sunt ærugini minus obnoxia. Talia non sunt conserva rosarum, violarum, & cætera, quæ conservatione ipsamet indigent, ac mutuantur à saccharo. Pudet præcorum inventa recensere.

Costrum, intermedia pars diaphragmatis.

Cotoronium, est liquor.

Coruscus, est auricula muris.

Cortex maris, est acetum Philosophorum.

Cruor salis, est sal separatum à primo sale, vitio secundæ digestionis.

Cycima, est lytargirium.

Cydar, est Jupiter.

D.

D*Aura*, folium est ellebori, aliàs aureum.

Demotinus lapsus, repentina mors.

Descensorium, est furnus chymicus, in quo deorsum fluit liquor à crassa materia separatus. Illa est calida aut frigida. Vide pag. seq.

Derses, est occultus terræ vapor, ex quo nascitur omne lignum & crescit.

Diapensia, est alchimilla.

Diaphonum, est id quod transparendo lucet.

Diaphoreticum, est medicamentum sudoris expulsum.

F 3 *Dia-*

Diasatyron, est confectio venerem excitans.

Diatessadelton, est Mercurius præcipitatus.

Dienez, sunt spiritus duriorum lapidum habitatores.

Dabas, est viscus.

Dach, Saxi species.

Dactyletus, est Hermodactylus.

Daib, *Deheb*, *Deab*, est aurum.

Danic, est pondus seu graaorum.

Damfir, *Denfir*, est Arcna.

Daram, est Gemma.

Debesis, est testudo.

Degegi, est Gallina.

Dehene, est sanguis. *Dem Dihin*.

Dehenes, *Duenes*, est atramentum.

Dehenex, *Duenec*, *Duhene*, est vitriolum Romanum.

Deliquium, est descensio frigida, quando corpora coagulata cellæ, aëri puteo, aut alio frigido & humido loco super marmore, tabula vitrea, vel in manica Hippoc. (ut vocant) exposita externæ humiditatis hisce corporibus sese adiungentis adiuuamine, in liquorem resolvuntur, & in subjectum vas defluunt & distillant. Resolvuntur autem in frigido potissimum pulveris calcinati, salia, & ejusmodi alia corpora salium naturam redolentia, sed omnia quæ frigido resolvuntur, in calido rursus coagulantur.

Deliquium in aëre, est liquatio concreti, quæ fit influante se humiditate externa, & siccitatem resolvente ut fluat. Ita resolutum quod est, liquor vocatur, & consistentiam habet aqueam. Quanquam n. & lapides calcarii dissolventur ab humiditate aërea, vel aquea; hoc tamen nec liquatio est, nec liquor, quod inde existit, appellatur: *Deliquium* est duplex, scilicet, Vaporosum & Embapticum.

Diliquium vaporosum est, cum res in subtilem pulverem

verem redact aëri vapido exponitur, & humescendo in liquorem solvitur. Ille vero aër vapidus modò calidior est, modò frigidior, qualis est subterraneorum irriguorum. Et res solvenda nisi per se sit apta, ad salis potissimum, vel similium naturam elaborando adducitur, quod fit maxime calcinando, aut ad eam siccitatem redigendo, quæ humiditatem externam avide combibat, & prompte diffuat. Necesse enim est tenacem compagem solvi, & friabilitatem quandam salis induci.

Deliquium Embapticum, est cum res in humorem demersa eo ulque detinetur, donec delicuerit. Hoc fit dupliciter, nam res aut vasculo contenta immergitur, aut ipsa humoris substantia non accedat, vel saltem tenuissimus sudor permeet, veluti cum in vase certo, vel vesica bubula imponitur, & cum delicuit, extrahitur quæ res si humor est calidus (quod fiat plerumque) simulacrum balnei est: aut in ipsum humorem sinitur diffundi, seu nude, seu lintea petia interveniente, qua simul segregentur sordes, & hic quoque vel frigidus liquor est, quo pacto gummi succi inspissati, ut faccarum, &c. solvi possunt, vel indiget calefactione, ut in manna, & similibus, pinguedinem succumve tenacem habentibus. Humor ille qui est medium solutionis, talis esse debet, ut si cum segregatum cupimus, facile possit denuo separari, nec peregrinam qualitatem invehat soluto, nisi studio quærimus simul alterationem ejusmodi.

Denequat, est Borax.

Denodatio, est solutio.

Derquet, est vernix.

Destillatio per inclinationem, est quæ fit vase continencie materiam in latum inclinato, rostro deorsum vergente. Illud vas cum plerumque sit retorta, etiam distillatio per retortam opus nominantur. Nonnunquam

Quam distillatio per descensum dicitur, quod parva sit elevatio, indeque maximè deorsum reflexio, vel quod spiritus maximè deorsum revocentur, & sine alembico in curvatura coagulantes descendant.

Descensio calida, (vulgo distillatio per descensum) est liquoris & corporibus dissoluti inverso vase distillatio. Dissolvuntur inprimis hac descensione omnis generis ligna, ossa & alia, quorum liquor propter gravitatem ascendere nequit, fit hoc modo. Accipio cucurbitam terream, eique dissolvendorum fragmenta impono, eaque ne inversa cucurbita decidant, nonnullis majoribus fragmentis, vel bacillis transversè juxta se positis tego. His peractis aliam cucurbitam, in qua parum aquæ sit, huic inversæ applico: ita ut superior exacte cum inferioris orificio conveniat, sed inter utramque laminam aliquam satis fortem, ferream instar lancis concavam, & perforatam collocatam esse decet, quæ decidentia fragmenta, ne in suppositum vas dilabantur, detineat. Tandem oprimo luto clausuras obfirmatas arefacio, vasque in sua fornace pono, & vas recipiens in arena vel cineribus colloco, ut ab ignis violentia tutum humorem depressum eo facilius recipiat.

Descensio frigida, est quando liquor dissolutus in frigido descendit. Estque deliquium vel fileratio.

Distillatio est prolectatio, qua essentia extrahitur formæ liquoris, & coagulata defertur per stillicidium, translata à vase materiæ in excipulum deorsum locatum. Quod ita distillandum est, resolvable in consistentiam humidam esse necesse est, aut cum humore esse, sive is conatus sit, sive foris adjectus: sunt autem talia maxime vaporosa, & qui spiritus oleosos habent. Unde si distillanda per naturam non sunt talia, per artem eosunt deducenda. Et est inventa distillatio essentiæ extrahendæ gratia principaliter, quanquam & famuletur

famuletur abstractionibus, depurationibus, & similibus.

Distillatio per ascensum est, cum antequam distillat extractum, sublimatur specie aërea. Debetque ea esse continua ab initio ad finem, cum opere interrupto vix ascendat id quod reliquum est.

Distillatio per descensum est, cum absque elevatione prolectatus humor deorsum distillat.

Diathefis, est natura, dispositio, vel affectus.

Dihalegi, *dicalegi*, *ditalem*, est Stannum.

Dionysius lapis, seu gemma, à *Baccho* nomen habet. Fertur resistere ebrietati, quia resolvit & expellit vapores unde fit ebrietas. Est gemma nigra seu fusca, dura, mixta seu sparsa rubentibus maculis, guttulis, seu notis quæ trita ex aqua saporem & odorem vini facit.

Diaphryges, tria sunt genera: ut videas apud *Ryland*, pag. 184. & 185. Sic vocatur, quod à sole, & à sarmentis uratur, torreatur, & arescat. Nativum genus ex materia simili calcanthi constat; humor n. est instar limi per venas delabens, Eructat ex ipsa terra. Illud colligitur è sarmentis, & sole aduritur, inde bis coctum dicitur. Hoc nativo nonnulli chyrurgi urantur.

Diaphrygis prima species factitia, est fax æris perfecti subsidens, & fit simul cum flore æris, obfusione frigidaë aquæ sublato ære, fornacum in ima parte coherens invenitur, habens astrictionem & gustum æris. Alterum factitium genus est simpliciter, quando pyrites ut calx concrematur in camino, donec rubescat ut rubrica. Hæc species adulteratur ochra exusta, verum sapore possunt discerni: *Diaphrygis* species usta ex pyrite ipso, aut ejus materia, saporem habet æris æruginisque astringentem & exsiccantem linguam. Ochra autem adusta, nec quicquam talem habet saporem nec vinum.

F 5

Astringit,

Astringit, purgat, extergit, siccatur, excrefcencia consumit, & ad cicatrices ulcera perducit.

Digestio, in athanore fit, quando turri athanoris carbonibus usque ad summum impleta, ignem in foco accendimus, & ferrea spatula, vel registro, pro nostro arbitrio, ostiolum calorem ad athanos transmittēs dilatamus. Quidam naturæ operationem æmulantes ut ajunt) continuum, eundemque, à principio actionis usque ad finem, calorem requiri contendunt: Alii in gradus dispescunt, ut principio nimirum ad albedinem usque primus gradus, inde ad flavedinem secundus, ad finem autem qui est uberrimæ rubedinis tertius adhibetur. Huic sententiæ *Ruland.* adstipulatur.

Discessus fit, Cum penitus unita caloris solventis potissimum efficacia separantur, & discedunt. Hoc perficitur expiratione & resolutione commistorum.

Discessus per expirationem est, cum pars in spiritum attenuata discedit. Et tunc principaliter nominatur exspiratio, cum in ærem liberum elevatur, & dimittitur: Quando n. excipitur, distillatio, vel sublimatio nuncupatur, quæ operationes nonnunquam etiam pro expiratione famulantur. Est autem exspiratio in humidis vapidisque.

Distillatio, seu elevatio humida recta est, qua partes humidæ subtiliores in æthera elevatæ, & frigidis à lembici cameris adhærescentes in humorem condensantur, & per ejusdem canalem guttatim in appositum vas distillant & dilabantur, fit autem hoc pacto. Materia distillanda inditur cucurbitæ, non minus altæ, sed satis amplæ, (altitudo enim vasis artificem detinet quem amplitudo juvet) & imponitur alembicus magnus qui spiritus ascendentes facilius capiat, & in humorem resolvat. Postea pro ratione rei elevandæ ad colorem adæquatum ponitur, appposito receptaculo lux-

lo humorem dilabentem accipiente, omnibusque juncturis probe clausis ignis accensus secundum gradus adhibetur eo usque quo omnis humiditas alembicum descenderit. Exemplum à vegetalibus producemus, Rosis recentibus impleo cucurbitam ad tertiam partem, illamque in balneo maris pono, aqua adhuc frigida: postea alembicum rosarum rub. foliis, quibus aculei lutei discerpti sunt, compleo, cucurbitæque impono, & apposito receptaculo, juncturis lutatis ingnem accendo. Tunc humor ascendens alembicum occupat, & ex rosis tincturam extrahit, condensatusque in aqua in receptaculum distillat roseus. Animadvertendum autem est, quod si aculei non decerpentur, aquam tincturam pure rubeam extrahere non posse. Tandiu continuato calore pergo, donec nulla aqua transcendat amplius, & rosæ in alembico albescant. Hoc adduxi propter artificium, tincturam ex rosis sua ipsius aqua extrahendi. Quando aliquid per vesicam elicimus, tum cum per alembicum cucurbitæ annexum aliquid elevamus.

Distillatio, & elevatio humida obliqua, est quando vase oblique jacente humor elevatur; Fit autem hoc, vel per latus, vel per retortam.

Disfractio est, qua partes distrahuntur qualibet manente in sua homogenia. Itaque quasi divulsio quædam hic fit diversorum ante coherentiam, aut unitorum, circa respectum extractiones unius in altero existentis vel comprehensi.

Disfractio autem est duplex, separatio aut calcinatio.

Divaporatio, est in siccis humidis seu halabilibus exhalatio. Nam Chymici habent tam humidum spiritum quam siccum. Instituitur in aliquo vase pro rei conditione olla, sartagine, cucurbita &c. Et fit gradibus caloris diversis.

Doal,

Doal, vel *Elempsis*, est Sol.

Doles, est vitriolum rubrum, vel atramentum rubrum.

Domicilium, in quo Sal coquitur.

Dracatium, est Saturnus.

Draco, est Mercurius.

Draconites, seu *drachates* gemma est, quæ sit è cerebro draconum: sed nisi viventi abscindatur, nunquam gemmascit invidia animalis mori se sentientis, Igitur dormientibus draconibus caput amputatur, & ita auferitur. Animæ enim actus ad multa confert, quæ mortis corruptio humoribus alterat. coloris candidi est. Fugat omnia venena, & venenosos morsus curat. Nostrum quoque hydri & chelydri in capitibus gemmas nonnunquam ferunt, quas draconites à similitudine vocare possis. Habet & Syphar (*the skin which an adder tasteth*) *Chelydron nostrorum*, suas in medicina virtutes; sanat enim suffitu mire sedem & vulvam prolapsam.

Pavonis, sterco prodest comitialibus.

Dragantum, est vitriolum.

Daumir, est species serpentum ingredientium compositionem theriacæ.

Darchem, est Cinamomum selectum purum.

Diuresica, Medicamenta urinam provocantia.

Diaceltateffon Paracelsi, est argentum vivum vulgi, coagulatum in Alcheff, & tinctum cum aqua ovorum, fitque arcanum corallinum de essentia & conditione aureitatis, quia est etiam horizontale. *Vanhelmont*.

Duumvires, ex stomacho & splene unicum facit connubium & thorum unum, In quo spleni vices mariti tribuit primorum motuum, & stomacho primi sensus, est ergo stomachus Lienis, & Lien stomachi complementum, sub unico thoro amborum est principatus unius *Duumviretus*. *Vanhelmont*.

Duo

Duo Fratres $\left\{ \begin{array}{l} \text{Saturnus \& Jupiter.} \\ \text{Venus \& Mars.} \\ \text{Aurum \& Argentum.} \end{array} \right.$

Duo Fratres, *Edar* & *Michati*. *Edir*, est ferrum siue *Chalybs*.

Dyota, est vas circulatorium à duabus auribus, vel uno utrumq; brachium lateribus applicatum habente dictum. Hujus inferior pars est in modum cucurbitæ, cui impositus est alembicus in summo canalem, qui liquori infundendo inserviet habens, in loco autem conveniente duobus rostris incurvatis, & in cucurbitam à capitello humorem condensatum devehentibus præditum.

Dyoptira, est asserculus perforatus, seu tabula lignea manubriata circa medium, in latum fissa, ut per eam faciei prætenta, absque oculorum injuria ignis atque operis modum contemplari possimus.

Digestio, est operatio chymica, vel spagyricus gradus alludens ad stomachi humani digestionem, in quo & per quem materia decoquitur in separationem puri ab impuro. Nonnunquam usurpatur pro furno vel vitro in quo magisterium hoc adimpletur.

Discus solis, est argentum vivum ex auro.

Divinatio, est incertum quoddam præsagium à cogitationibus ex propria luce desumptis, ut cum dicitur hoc mihi mens aut cor præsagivit, vel animus meus angelus indicavit, & similia vulgò prolata.

Divertallium, aut *divertallum*, est generatio quæ fit ex elementis.

Dubelec, est apostematum, concavitas in genere, cum solutione continui.

Dubelcolep, est compositio ex corallo & carabe.

Duelech, est tartari species in humano corpore, lapis spongiosus valde periculosus.

Duenech,

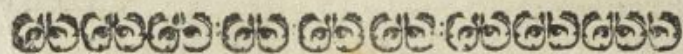
LEXICON CHYMICVM.

Duenech, est antimonium. *Azet*, *Duenez* Lima-
tura ferri.

Durdales, sunt spiritus corporei inhabitatores ar-
borum.

Dracunculus, est brassatella ophiglossum.

Dulcedo saturni, est alzey, vel cerusa.

E.

E*Delphus*, dicitur omnis qui ex elementorum natu-
ra prognosticat.

Edir, est calybs vel ferrum.

Electrum, penes *Theophrastum*, est mixtura compo-
siti metalli ex omnibus juxta Planetarum observatas
conjunctioes, in unicum metallicum corpus conflat-
is & colliquatis. Ex simili constabat Virgilii campa-
nula tempore Regis Artus, quæ adulterio contamina-
tos, tam viros quam mulieres, de ponte in aquam præ-
cipitavit solo sonitus clangore, liberato Rege à suspi-
tione, quam sinistre de sua conceperat uxore. Fertur
etiam (quod experimento nonnullis spagyris constat)
ex simili rite conflato compositoque metallo, cyphus
gustatorius fabrefactus, venenum aut toxicum nul-
lum admittere, quod si forte injiciatur, ebullire quic-
quid liquoris eo continetur, edito strepitu maximè
perceptibili, ac si nitrum in prunas conjiceretur.

Aliud narrat Paracelsus tractatu de similis electri
compositione, se vidisse quendam *Hispanum* habentem
ejusmodi campanulam, pondere vix selquibræ,
per quam inscriptis nonnullis characteribus & verbis,
tot spectra prodigiaque, quot velles, convocabat, ede-
bat, & abigebat pro suo arbitrio. voluit is persuadere
Paracello vim & energiam campanulæ totam in verbis
&

& characteribus magis quàm in sonitu, vel metallo consistere. Verùm Paracelsus rem non ita se habere ut asserbat, etsi pro variatione scripturæ varia etiã ederentur prodigia, maximam potentiam in metallo sitam esse deprehendit. Hæc dicta solum ut sciatur quid Electrum apud Paracelsum denotet, non semper carabem paleas attrahentem, neque cyprium æs calamina-ri lapide tinctum, alio nomine laton.

Esila, est tinctura solis calore facta, vel in facie, vel in alia quavis parte corporis in cute.

Elementum, apud Paracelsum est corruptibilis ac transitura mundi essentia, & omnium, quæ patiuntur mutationem, anxietatem, atque necessitatem in diem usque postremi iudicii, consumptionisque huius inferioris mundi. Est etiam essentia spirituum in elementis degentium ac delitescentium, & astrum eorum.

Elementa, matrices rerum sunt, in & ex quibus generantur, subalterna tamen elementis Paracelsi, quod istorum singula quatuor illa contineant, ac sint generaliora. Non prætereundum hoc loco, quod in Physicis notatu maxime dignum, & minus hætenus animadversum. Quo quid in occulta natura simplicius, eo generalius à spagyris & adeptis Philosophis esse comperitur: & quanto specialius, tanto compositius ac materialius, ut ita loquar ex arte. Exemplo, quanto magis ab individuorum essentia species removetur, tanto proximius accedit eorum materia ad elementa simplicia, necnon forma ad influxum, vel influens universale simplicissimum, attamen generalissimum. Non sic in manifesta natura, in qua partes specialiores imò deteriores magisque degeneres existunt, quo remotius à suo toto recedunt. Hinc fit, quia principia rerum naturalium in se continent omnia potentialiter. Verissima est igitur spagyrorum sententia, de occulta natura ad manifestam, & contra diversitate, *Esila*

Electri annulos ait Paracelsus, digitis gestari solitos vidimus quos quicumque induissent, nunquam vel spasmo, vel odontalgia corripereetur, nec in Epilepsiam incideret. Adeo ut simulatque Epileptici digito, quem annularem vocant, annulus talis applicatus est, in paroxysmo vehementissimo, subito ille depulsus, & quasi digitis absterfus evanuerit, & æger à lapsu confestim resurrexerit. Intuiti etiam sumus & experti, si quis annulorum istorum in digito annulari gestetur, & abditus quidam morbus foras erepturus est, annulum istum exsudare videas jugiter, & ab insigni quadam sympathia decolorari pene alterarique cernas ad oculum. Observatu porro dignum est Electrum hoc nostrum, adversus infestos spiritus, & Genios noxios esse amuletum præstantissimum. Cœlica enim Electro inest operatio quædam, omniumque Planetarum agit in illo influentia, cum harmonia quadam superiorum, & inferiorum omnium. Sed Electrum quod in venis metallicis ex auro & argento natura concretum est, uti *Mathæus* scripsit, non tam numerosa pollet virtute, ac illud quod Artificum industria ex septem metallis in igne fabrefactum est, uti *Gesar*, *Raymundus*, *Lullius*, *Theophrastus Paracelsus*, & alii hujusce rei artifices testantur. Et tam magno in pretio habuerunt veteres istiusmodi Metallum, quod varia sibi ex isto fictitia conflabant in usum domesticum, & vasa ex Electro inter supellectilem asservabant ratiorem præ aureis & Smaragdinis.

Egritudo, duplex. Futura & Accidental.

De futuris morbis sunt omnes febres præter quotidianam.

De accidentibus sunt species hydropisis, icteritia, colica, *Para.* de gradibus.

Electri Theophrasti compositio. Proportio ponderum & metallorum conflandorum. *Recipe*

Recipe Cupri, & Chalibis, ana quinque partes.

Solis & Lunæ, ana decempartes.

Stanni & Plumbi, ana duas partes.

Mercuri, unam partem.

Metallorum unumquodque purgandum, polien-
dumque ex præscriptis legibus, quarum Consulti sunt
Chimiopetriæ *Theophrasteæ* periti. Nam unice caven-
dum est, ut monet Chymistarum *Apollo* de speculi
constellatione, ne quid corpora tardent noxia, quod
Platoniorum erat monitum, etsi in re dispari.

Vide plura in *Burgravii Achille* redivivo, pag. 30.
ad perficiendum Electrum.

Ehel, est *Salviæ* vel *Juniperi* semen.

Echis, est vipera masculus *Echidna*, est vipera foemina.

Linguae viperinæ erepta furca palpitanti adhuc vi-
præ contra venenata valent: Item & totum ejus caput
abscissum & arefactum, ut testatur *Nicander* in the-
riaca.

Edes, est aurum. *Elempius*, *Edetx*, Aurum, Ele-
ctrum. Idem *Eyeb*.

Edic, *Edich*, *Ebdanic*. est Mars

Effides, est Cinis plumbi, vel Cerusa.

Egilops, est avena.

Elaboratio, est operatio manuarum, qua res in sub-
stantia, eaq; potissimum materiali, mutata elaboratur.
Id elaborare appellamus dum remotis ignobilioribus
materiei partibus, quæ seu obiter adhærent, seu quovis
modo adminiculum præbent essentiae, præstantissi-
mam elicimus. Itaq; maximè viget hîc impuri à puro
segregatio, est & Solutio, aut Coadunatio.

Elanula, est alumen.

Elaquir, est vitriolum viride.

Elempius, est Sol.

Elevatio, est subtiliatio, quando partes spirituales à
corporeis,

G

corporeis, subtiles à grossis, non fixæ à fixis, instar fumi vel ignis eleuantur, & à summitate capitelli condensantur. Est duplex.

Elevatio sicca, vulgo sublimatio) est qua partes siccae subtiliores eleuantur, cum adhærentia sui vasis. Sequenti modo hæc peragitur.

Accipio materiam aliquam sublimandam, eamque vel solam, vel aliis admixtâ materiebus, vasi alicui vitreo, aut terreo inferius lato vel rotundo includo, ita ut duabus partibus vacuis tertia impleta sit. Vasi huic sive cucurbitæ alembicum cæcum in vertice parvo foramine pervoratum impono, luto obduco & ne spiritus aut partes sublimatæ exhalere possint, obfirmo. Deinde in catinum arenarium tribus digitis à fundo & parietibus intercedente arena, vel in ignem liberum pono caloremque per gradus augeo. Primo gradu omnis humiditas abeat, necesse est, quod imposita vitro lamina aliqua ferrea lævigata faciliè exploro. Cùm enim humiditas aliqua adhuc residua est, illa laminæ adhæret, sed quando omnis humiditas discessit, spiritus sicci ascendunt, & hinc alembici foramen superstrato aliquo vitro adequato luto bono, ne spiritus exspirent, claudio. Tandem ignem tantisper foveo, donec omnis materia sublimanda elevata est. Nonnulli loco cucurbitæ scutella, vel concha aliqua terrea materiam continēte, cum vitreo cono parietibus vasis inferioris ritè accomodato utuntur. *V. G.* Accipio sulphuris citrini optimè purgati, *lib. 2.* salis communis, & vitrioli *Hungarici* parum calcinati *lib. 5.* pulverisata singula, & invicem mixta pono in cucurbitam, impositoque alembico cæco, in vertice perforato, accendo ignem primi gradus, donec humiditas evanuit, tum clauso orificio gradatim procedo, quousque omne sulphur subtilius ascendit, hoc sulphur (à Chymicis flores sulphuris

sulphuris dictum) ex alembico exemptum secunda vel tertia vice, semper addendo quartam partem salis & vitrioli per sublimationem redintegratam rectifico, & accipio flores sulphuris pulcherrimos pluribus affectibus resistentes.

Elevatio humida, (distillatio communiter dicta) est partium humidarum in halitus extenuatarum à siccis & grossis subtiliatio. Est recta vel obliqua.

Elivatio per latus est, quando humor ex vase in latus inclinato prolicitur.

Elevatio per retortam, quando humor ex retorta propellitur. Uterque modus in rebus graviores & tenaciores spiritus referentibus usum suum habent.

Elidrium, est gummi Mastix. *Elidion*, Mercurius.

Eloanx, est auripigmentum. *Elome*, est auripigmentum.

Elopinum, Dragantum Vitriolum.

Elas maris, est plumbum ustum.

Elpis, est scoria argenti.

Eliz, *Elzimar*, est flos æris.

Ema, Græc. *αἷμα*, est Sanguis.

Ematiter, est lapis sanguineus.

Embula, est canna vel fistula.

Ens primum, est extractum minerarum, quæ nondum attigerunt ultimam perfectionem, suntque seminalis potentiae fecundiores. Nominari solet materia prima, quæ est cujusque generis, & vim ad id proximam habet, ex qua primam motus naturalis ad substantiam existit. Peritur primum Ens è mineralibus potissimum. Hic enim metallorum & gemmarum actu quidem illis vacuæ ac potentiae fecundæ inveniuntur. In vegetabilibus quæritur ex plantis, cum adhuc sunt in herba vel immaturis fructibus. Ani-

malium classis non multa præbet, nisi è sanguine conficere velis & ovis. Ita & ranarum similibusque spermata adhuc vocantur usum.

Epar, est aër, vel æther. *Epatum* est Alœ Epatum,

Epipolasis, est cum sublimatum ad superficiem duntaxat ascendit, eique insidet. Primum è centro ad superficiem essentiæ extrahuntur, sed nonnunquam eadem operatio inservit repurgationi. Duplex est, humida & sicca.

Epipolasis humida est, cum è re in humore excedente collocata, sublimatum enatat, emergitq; usque ad summum, ubi subsistens apparet. Itaque sublimatio per enatationem seu emersionem appellari potest. Adjuvatur hæc levitatis naturalis inclinatione & dissidio diversarum substantiarum: & procuratur per calorem, non modo actuale, sed & potentiale.

Epipolasis sicca, est cum immediate ex re ipsa sublimatum efflorescit, eique cohæret proximè in sicco. Et peragitur modis variis opera caloris elevantis, & clausuris apertis viam egressu laxantis.

Epslinga, est squama ferri.

Esebon, *Alsebon*, est sal commune.

Essentia, est extractum simplex è rebus tota sua natura perfectis productum. Nominatur essentia, quod in elementariis loculamentis nata, & comprehensa, totius substantiæ missuræ pars sit perfecta, natura & essentiali ratione virtuteque instructa. Potest fieri ex omni mistorum genere, minerali, vegetabili, animali magno cum proventu. Essentia est duplex, succus & mysterium.

Essentia quinta dicitur, quia est aliquid præter elementa, nec ex crasi horum ortum, divinum auctore & effectis.

Ethosius,

Ethesus, lapis, est Crysolithus.

Exaltatio, est Sublimatio. Est etiam operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiore substantiæ & virtutis dignitatem perducitur, vel est subtiliatio res sensim dissolvendo, in puriorem & maiorem virtutis suæ gradum transponens, & fit circulatione, aut ablu-tione.

Exhalatio est, cum spiritus sicci per calorem in æ-rem elevati discedunt; Et fit potissimum in siccis tri-tis, positisque super tabulis ferreis, vel catinis planâ fundi, vel etiam clibanorum pavementis. Igni succen-so, vel circum suprave adhibito torrentur donec hali-tus sint absumpti, ut in venis metallicis evenit.

Expressio, est extractio per prælum, quo res coacta substantiam forma liquida effundit. Ejus usus excellit in succis & oleis quibusdam extrahendis.

Extractio, est digestio è corporea concretionem, partes subtiliores & puriores ab affuso aliquo menstruo ap-prehensas, relictis sæcibus dissolvens. Vel est segrega-tio essentiæ qua è corpore suo extrahitur; sed non fit sine solutione continui, & divulsione, & extractiones sunt nobiliores distractionibus.

Elephas, est aqua fortis. Aliàs lepra, Elephantiasis, heracleus morbus.

Elixir propriè, est fermentum, cujus minima quan-titas sui generis ingentem molem, in pastam sibi simi-lem penetrando conglutinat. Pasta Paracelso hoc loco spiritus est vitæ hominum, internusque vitæ balsamus. *Elixir* autem externus arte balsamus ab externis con-quisitus, ac præparatus in spagyricum fermentum.

Emunctorium, est locus expulsionis corruptum, per quem exitum habet, valida pellente natura suffulta viribus externorum.

Entali, est alumen scissum, & quandoque ex sale
G 3 gemmæ

gemmæ conflatum arte spagyrica. *Entale* est vas.

Enur, est occultus vapor aquæ ex quo nascuntur lapides.

Erodinium, est indicium alicujus rei, vel futuræ historiæ, quæ tantisper adhuc latet homines, donec adveniat, tum demum vocatur ex incerto notum & certius præfagium.

Escara, vel *estphara*, dicitur caro nigra & emortua, quæ per cauterium, vel medicamentum corrosivum, à bona vivaque carne per chyrurgos separatur, ac decidit.

Essaræ, sunt pustulæ parvæ scabiei bullarum instar, nisi quod carnem habeant exuberantem, ut sunt pustulæ ab urtica factæ.

Essatum essentialis, est vis, potentia, & virtus, quæ vegetabilibus & mineralibus inest.

Essatum vinum, est distillatum & rectificatum herbis ac similibus expletum, ad earum essata essentialia extrahendum, ut vinum de chelidonia, persicaria, pulmonaria, melissâ, & cæteris, pro asthma.

Essentia quinta, juxta Paracelsi definitionem, est materia quædam ab omnibus quæ natura produxit, ac vitam habent corporaliter tracta, separataque ab omnibus impuritatibus & mortalitate vel corruptione, atq; ab omnibus elementis subtilissime repurgata. De hac lege latius in Archidoxis, in qua omnis rerum Medicina.

Essodinum, est certum rei futuræ præfagium ex indicio, contrarium Erodinio supra definito.

Estihæmenus, est corruptissimum apostema, totum membrum depascens instar lupi, vel herpetæ mordacis, ignis sacri species.

Evestrum, est firmamenti perpetuum in elementorum quadruplici mundo. Est etiam Propheticus spiritus,

Spiritus, qui per signum, vel præcedens aliquod indicium præfigit, ac aliquid futuri certo prædicat.

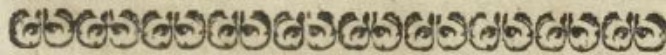
Excrementa generaliter, sunt omnia superflua per naturam ejecta. Mulierum excrementa sunt menstrua.

Exitura, generaliter, est omne apostema quod faciem ejicit.

Exorcista, superstitiosus est artifex, qui manes & spiritus adjurationibus evocat, ac apparere facit.

Extractum, est quod à corporea concretionem, relicta crassitie elementari extrahitur. Et est quasi Medulla & pars nobilissima substantiæ totius in elementis producta, & quasi seminata, in quorum etiam sinu conservata est, & ad nobilitatis sue perfectionem innutrita. Et habet radicem quadantenus ab elementis, unde existit familiaritas congenerationis & sustentationis: Sed principaliter à vi Dei creantis, & per cœli occultos influxus in natura etiã conservantis dependet. Hinc extracta, præsertim nobiliora æthereæ & cœlestis naturæ dicuntur æmula, beneque præparata ad salutem humanam adhibita, Deo simul benedicente multum in re medica valent. Et si his aliqua fides est, in segregatione cœlestis lucis à terra obscura, non omne abcessisse æthereum ex Platone putant, aut saltem postea in ortu mysticorum aliquid inde repetitum. quod comprobatur ratio agentium de cœlo corporum in hæc inferiora.

Elixir, est sal. Elixir, est medicina fermentata de 7. metallis. Para.

F.

Faba, est tertia pars scrupuli. Faba agrestis, est supinus,

G 4 Fabiotæ

Fabiola, est flos fabarum.

Fatum, imarmeni, perpetuum & insensibile quiddam astrorum cœli, solis & lunæ.

Flage, sunt spiritus qui norunt occulta & secreta hominum.

Fel draconis, dicitur argentum vivum ex stanno.

Fel vitri, est spuma vitri. Est etiam sal vitri, *Fæ vitri*.

Fermentum, est materia firma tanquam fixa, quæ suæ naturam materiam ad suam firmatâ conditionem præparat, quam etiam ante præparationem non magis quàm illa habebat, ut fermentum panis est farina firmata vel consolidata in pastam, quæ farinam similem raram & discontinuam, in aliam pastam fermentatam adducit.

Flage, sunt etiam spiritus in speculo apparentibus à rebus.

Falcenos, alio nomine, est Arsenicum, vulgariter Auripigmentum.

Fasdir, Sasdir, est Jupiter.

Faulex, est Chalybs.

Fecla, est fæx vini, vel aceti.

Fæces candidæ, id est rubæ & crocæ sunt aquæ.

Fedum, est Crocus *Felilech*, *Faules*, est ferrum.

Fæmina, est Sulphur.

Ferrum Indicum, Chalybem præcedit proximè.

Ferrum, est Metallum lucidum multum, parum rubeum, albedine non pura participans, durum. Si sulphur fixum, terreum argento vivo fixo terreo commixtum fuerit, & hæc ambo non puræ, sed lividæ albedinis fuerint, si superat sulphur, fit ferrum. In summa. Si argentum vivum fuerit porosum, terreum & immundum, & sulphur immundum, foetidum & terreum, & fixæ substantiæ (uti si morbidus cum matre menstruosa coit) generatur ferrum.

Fer-

Ferrum, à Chymistis Marti tribuitur. *Ferrum* est duplex. Nativum & Conflatum, seu Excoctum.

Omnia majora metalla quando coquuntur, habent recrementum, sic dicimus.

recrementum { æris,
argenti,
ferri,
plumbi,

De speciebus ferri, & metallis ferreis, & de rubigine ferri consule *Dioscor. lib. 5. cap. 26.* & de ejus viribus. Habet rubigo ferri egregiam vim medicam, restringendo, ligando, siccando, Calidum & sicum est secundo gradu. Hac sanasse *Telephum* proditur *Achilles*. Recrementum ferri, vocant scoriam & stercus ferri, & lapidem sideritin, licet hoc nomine etiam appellatur *magnes* qui trahit ferrum. *Ruland.* multa ferri genera enumerat à pag. 207. ad 211.

Ferrugo, est scoria ferri, caca ferri.

Fermentatio, est rei in substantia, per admistionem fermenti, quæ virtute per spiritum distributa totam penetrat massam, & in sui materiam immutat exaltatio. Ideo n. inventa est, ut ex symbolico ignobiliore efficacia medicine fermentantis nobilissima fiat substantia, ad quam natura pervenire sinit. Potissimum autem in metallis, quorum natura ad mutua proclivis est locum habet, & ab imitatione massæ fermentatæ nomen invenit. Vel *Fermentatio*, est fermenti cum re fermentanda incorporatio. Sicut n. parum fermenti pastæ, mutant farinam in suam naturam & pastam potest convertire; ita etiam fermentum chymicum fermentandum, cui adjunctum est, sibi assimilatur. Et quale fermentum tale & fermentatum. Intelligunt Philosophi per fermentum verum corpus, & veram materiam, quæ proprio suo *Mercurio* conjuncta, illam in suam naturam

G s con-

convertit. Deinde etiam lapidem ipsum volunt esse fermentum corporis perfecti. Cum n. lapis adeo sit subtilis, ut super corpus imperfectum projectum, in modum olei supernatet, nec cum illo permisceatur, opus est corpore aliquo, primam illius affinitatem redolente quod illum recipiat, atque in alia corpora introducat. Nam quamprimum corpus illud lapide infectum, & fermentatum est, statim in tincturam abit.

Fermentum album, est argentum *Felda*, *Fermentum* etiam, est Elixir.

Feru regi, est stannum metallum.

Fex, Intelligimus fecem vini, ut *Dioscor. lib. 5 cap. 72.* docet. Deinde addit fecem aceti, & quomodo siccata crematur, ut halcionium, & aliis modis.

Fider, *Fidex*, est Cerusa.

Felletin, Laminæ ferri.

Filius unius ostum, est vitriolum, aut auripigmentum.

Filius Veneris, est aurichalcum.

Filtratio, est subductio per filtrum: est colum chymicum, & colatura seu percolatio appellari potest; fit potissimum in humidis, è quibus aquositas tenuis transit; resistentibus spissis & oleosis. Praxis sic habet. Carta emporitia convolvitur, aut complicatur, vel loco ejus pannus vilosus consuitur in sacci formam, aut vasi applicatur, veluti in fundibulo, &c. Liquor infusus finitur paulatim in excipulum distillari: unde hæc operatio, distillatio per filtrum dicitur.

Firex, est Oleum.

Firfir, est Color rubeus.

Firmamentum, est Lazurium.

Fisarum, est confectio salis Armoniæ.

Fistula, Sinus arctus, oblongus, & callosus syrinx.

Fixatio, rei ignem fugientis, ut cum amplius non fugiat,

fugiat, sed in eo fixa permaneat per ignem assuefactio, siue ea fiat per calcinationem, siue per decoctionem lentam, & diuturnam, siue per crebram sublimationem, siue per crebro reiteratam solutionem, & coagulationem, siue tandem per rei fixæ additionem perficiatur.

Evadæ, est Mercurius fumus albus.

Flammula, Juniperi est spongia citrina adhærens Juniperi fruticæ.

Flox, est flamma.

Flos æris, est viride æris. Coagulum.

Flos, est bolus per sublimationem extractus. Ex centro & imis partibus elevandus & producendus est, ut in summitate forma sicca coagulet. Flos spirituosus rei substantia est. Turbith verò magis terrea Omnis flos per se est volatilis & spirituosus, quanquam ingenio magistrali possit figi, & ad naturam Turbithi aliquando adduci.

Fluores, sunt lapides ex fodinis similes gemmis ipsis, sed minus duri Metallici vocant flores, siquidem ignis calore ut glacies sole, liquefunt & fluunt. *Fluores*, sunt quasi contrarii metallis istis mediis seu remotis qua inspiritus & aërem solvuntur. *Theophrastus* si ipsas novisset, *ἰκνοῦργον* vocasset, quod fluxu in terra fierent. *Ryland*, ponit varia fluorum genera, à pag. 217. ad pag. 222.

Focus, in quo plumbum purgatur. Anglicè *Smelt-house*.

Folia daturæ, quasi folia aurea.

Fon, est sonus, vel vox.

Fulminatio, est gradatio metallica cum excoctione ad purum in cineritio, cujus perfectio, veluti effulgentie splendore, indicatur. Nomen operi est quod corrumpatio, velut in fulmine apparente fulgare fiat. Nam post-

postquam absumptæ, segregatæque sunt alienitates, (veluti fluores adjecti, plumbum mineralia conjuncta) nubecula quædam sulphurea obequitat per superficiem, unde postea purpureus elucet splendor, quem fulgur, vel fulmen, aut etiam florem nuncupare solent, qui cum disparet relictus regulatus refrigeratur.

Fumigatio, est per fumum acrem & corrodentem calcinatio. Diverso modo Metalla nobiliora afflatu plumbi fusi, vel hydrargiri, fragilia redduntur, & postea comminuuntur terendo cum sale.

Furogi, est gallus.

Furnus, locus in quo ignis ad materiam chymicè tractandam dextrè & convenienter accommodatur. Estque Apertus vel Testus. Videas plura de furnis *Ruland.* à pag. 226. ad 233 & in *Glauboro*.

Fusio, est liquatio per calorem.

Ex Ferro cuprum, & ex ferro plumbum elici potest. *Par. de natura rerum* pag. 460.

Fusio, per Antimonium, qua verum aurum non modo à metallis imperfectis, sed etiam ab ipso argento separamus, & fit hoc modo. Accipio aurum aliis metallis mixtum, ipsique tres partes antimonii pulverisati commisceo, & in crucibulo igni contumaci in furnum ventosum pono. Postea juvante (si placet) folle probè liquefactum in pyramidem calefactum, sevoque illitam transfundo, ubi labris malleo concussis regulas aurum continēs in apice residebit, quem malleo detruncō. Antimonium poro residuum, rursus in sigillo igni ad tertiam etiam vicem impono, & prædicto modo procedo, ut omne aurum ex antimonio protrudatur. Tandem regulos hosce singulos in catillo terreo prope follem pono, carbonibusque superpositis in modum fornicis ignem accendo, tam diuque flammam superinduco, quousque omni antimonio

cta-

evaporato, aurum purum putumque resideat, quod statim coagulatur.

Fulmen, est argentum purificatum.

Firnis quinus, est digestio facta per finum equinum, cineres, vel aquam.

Filum Arsenicale, est lapis philosophorum.

Fistula, est morbus.

Ficus cutis, est verruca innascens cuti ad crura equorum, medicamentum aptum ad matricem.

Fido, dicitur argentum vivum, & nonnunquam aurum.

Fida, est argentum, & aliquando aurum. *Fidda*, est Luna.

Filius unius diei, est lapis philosophicus. Et etiam ovum.

Filum arsenicale, est arsenicum sublimatum.

Flegmon, apostema commune.

Flos cheiri, est auri essentia.

Flos sectarum croe, nonnulli volunt esse flores ex croco, ob additionem croe, putantes errorem illorum qui scripta Paracelsi manu non exacte legerunt e, pro ci. Ego vero per transpositionem deprehendi esse florem muscatæ nucis, ut sonath anthos denotat.

Fenix, vel *Phenix*, est filius unius diei, ut supra. Alii florem chelidoniæ extractum.

Fadula, est fungi species.

Folia dauræ, quasi folia aurea.

Fons Philosophorum, dicitur balneum maris.

Formæ rerum. influxus dicuntur cœlestium, quos à superioribus habent inferiora quævis, occulta potentia, vis, atque virtus uniuscujusque rei.

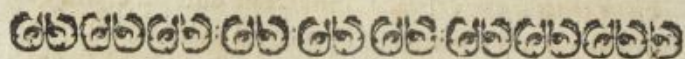
Formicæ, apostemata verrucalia, porralia.

Fugile, est aurum in regionibus, apostema, vocatur parotis.

Fulig

Fuligo metallorum, propriè dicitur arsenicum, sed usurpatur pro mercurio. *Fumus albus*, est Mercurius.

Flumen hoc loco, sunt flores cupellati argenti, in ipsius cum plumbo repurgatione, unde fulminare metalla, idem est ac repurgare, potissimum quæ perfecta dicuntur.

G.

Gamathei, sunt lapides quibus cœlestes vires, & supernæ constellationes imprimuntur, mirandis characteribus, imaginibus & figuris insigniti vel cellati, quales aliquando natura fabrefactos videre sæpissime contingit è montibus erutos, quandoque secundum ripas aquarum.

Glacies dura, est Chrystrallus

Gladialis est ars, qua juxta firmamenti cursum astrorum, gladii cuduntur & enses, quibus & incudes resistere non possunt, unde vacatur alias incusma.

Gelion, dicitur pro folio.

Geomantia, est ars & scientia terrarum notissima. Sed hoc loco dicitur, quum astra terræ sese palam faciunt hominibus, ut inde prophetiam aut præsagium sumant quod sortitur effectum. Dicitur etiam *Astronomia terræ*, quæ dupliciter operatur, aut per astronomicas calculationes, vel per puncta.

Geluta, est herba carlina.

Gemma tartarea, dicitur lapis vel calculus generatus, ex diaphano & perspicuo tartaro.

Genula, est planta degenerans ex transplantatione pastinacæ.

Gibar, est medicina metallica,

Gibum est Causus,
Gigantes,

Gigantes, sunt elati vel proceri supra vel præter naturam homines, aut citra leges naturæ.

Gilla, vel *Grillus*, apud Paracellsum est vitriolum sua sponte resolutum in aquam. Nonnulli putant à natura talem exhiberi liquorem. Sunt qui hoc nomine salis armoniaci aquam appellant.

Gluten, est Paracelso, sinonia, vel ut nonnulli volunt *sinovia*, liquor viscosus albus & clarus, in omnibus juncturis instar albuminis in ovo, perspicua materia, in qua si generetur tartarus ob sal resolutum quod habet in se quandoque coagulatum, oritur inde podagra, cujus etiam locum, & verum domicilium esse asserit.

Glutinis tenacitas, est resina mineralis, ut terebinthi resina arboris suæ.

Gluta, dicitur vis tenacis picis & efficacia.

Gnomi, dicuntur humunciones vel spiritus potius corporei sub terra viventes, aliàs pygmei, cubitali vix altitudine.

Græca magia, est ars superstitiosa à Græcis inventa, vel saltem culta, visiones vanas tractans, qua efficiebant ut apparerent ea quæ verè non erant, indeque magnam apud ignarum vulgus sapientiæ captarent existimationem, cum nihil aliud esset quam oculorum aciei per obfuscationem vel obtusionem, transmutatio, ex imaginationibus hominum sumens exordium, quorum assensus cum infideli conatu, per omnis mendacii machinatorem conjungebatur in similitudinem. Quid non molitur in vanis hominibus hac via nequam artifex?

Gravus, lapis est porphyrites, cujus usus ut marmoris in arte spagyrica, ad spontaneas rerum solutiones potissimum est idoneus.

Guarini, sunt homines ex influentia cœli viventes.

Gumma

Guma, est argentum vivum, Mercurius.

Gumicula, est valeriana, phu.

Guta rosacea, est rubedo, præsertim in facie, similis illi quæ tinctura est in origine lepræ.

Gagates lapis, Fit in mari & flumine *Gagas*, proculdubio è petroleo, id est, naptha subtili, vel liquido bitumine naturali: Sicuti altera gagatis species, lapis Thracius, fit è nigra naptha aut bitumine cum stillat vel fluit in mare vel flumina, prope maria, bitumen vel naptha liquida, petroleum illud.

Gagas calefactus, & succinum, motu attrahit fila & stipulas, ut magnes ferrum, & gemma Sagda lignum: Et uterq; igne accensus flagrat: Sed succinum non ardet, aquis licet oleo quodammodo ardeat propter resinæ, unde fit, debilitatem. *Gagates* verò quia ex bitumine fiunt, eo magis in aquis ardeat, & aquæ accenduntur, propter vim bituminis, sicut oleo restringuntur. Succinum verò seu electrum non bitumen est, sed tantum lacryma arborum populi, vel etiam pini.

Dicitur lapis gagates à loco & amne nomine *Gagas* in *Cilicia*, ad cujus ostia seu fauces ad mare prope urbem *Plagiopolium* hic lapis reperitur. Ut *Dioscorides*, lib. 4. cap. 92.

Galactes lapis dicitur, quia lacteum succum refudat, coloris cinerei gustu dulcis, præcipue in aqua, *Diosc.* dicit, quod *Galactites*, ex uno colore lactis est, & eundem vocat *Leucogogeam*, & *synephitem*, succo lactis & sapore notabilem in educationem nutricibus lactis fecunditatem infantium, alligatus collo salivam facere dicitur. Ferunt illum ore liquefcere & memoriam adimere. Mittit hunc lapidem amnis *Achelous*, & *Nilus*.

Gala, est Lac. Unde *Galaxia*.

Gangrana, incipiens partis affectæ mortificatio.

Gatrinum,

Gatrinum, est Cinis clavellatus.

Gebalum, est reparandum. Cogulare idem.

Gecharsam, *Difdaha*, est rana.

Gemma ex araneo domestico, ingentis magnitudinis. In horum capitulis ferunt gemmam reperiri præsentissimam contra omnia venena & incantamenta. Nèc mirum est gemmam talem habere vim, cum telæ araneorum sunt magni momenti ad quamplurima.

Gemma Berillus. 1. Berillus. 2. Chrysoberillus. 3. Chrysophrasius.

Gemma Prasius, Lapis colori porri similis.

Gemma Opalus.

Gemmae Cerauniæ. 1. Ceraunius longus. 2. Rotundus.

Gemma Iris, est lapis sexangulus, candidus, qui quando radios solares excipit, arcum cœlesti similem jacet in parietem: Sunt Irides etiam adulterini.

Gemmae Rubetarum, Phrynus bufo seu rubeta, secundum animal degens in antris. Hujus species in *Gallia*, & *Hispania* est, quæ cornuta maculis croceis & nigris lucentibus nomine Borax in capitibus ferunt gemmas ejusdem nominis, coloris interdum in candido fusci; Interdum in medio cæruleum habet oculum, si vivæ boraci extrahitur adhuc vel palpitanti: Interdum niger est notulis lucetibus nigris, ut nostri sunt bufones. Forma erat rotundus magnitudine mediocris fabæ. Interdum virides, interdum versicolores etiam Boraces reperiuntur. Vulgo tales lapides Cropodinos vocant. Interdum in his forma bufonum apparet sparsis pedibus. Gestantur hi annuli à principibus: nam ubi venena sunt, præsens lapis colorem mutat, & quasi sudans guttas emittit: Mirè experuntur à nostris bufonibus boraces lapides, ita ut saltu eos rapere nitantur. Sed an ex cerebro, an ex viscositate spumæ nascuntur Bora-

ces, quæstio est. Sed si bufones suspenduntur aëre, ut
arefiant, præsentissimo remedio sistunt fluxum san-
guinis.

Geometria finitar, à decempeditura, agri mensura.

Gersa, est Cerusa. *Gesor*, est Galbanum.

Gi, est terra. *Gich Gepsim*, est Gypsum.

Gilvus helvus, est medium inter album & rufum
melinus, Citrinus.

Gir, Gith, est Calx viva.

Girgies, Albi lapides fluminis.

Gimer, est Tartarum.

Gisfmi, est Gummi.

Glassa, est genus Vernicis.

Glisomargo est Creta Candida.

Gerhulle, est saxi species. *Gineft*, est saxi species.

Glimmer oder, habet colorem argenti, sed argen-
tum non est, fellium autem argentum dicitur à simi-
litudine, quod eorum oculi noctu lucent tali modo.

Glomer, est rotundum.

Gluten, est fel tauri.

Gluten; *Sinonia*, vel *synonia* est pars corporis
nobilissima, subtilis, pura, alba, perspicua, sal resolu-
tum dulce, & humor naturalis: Vide *Gluten*, alio
loco.

Gobeira,
Mespila,
Agabor, } Pulvis.

Gosel, est animal Cornutum.

Gradatio, est metallorum in gradu affectionum ex-
altatio, qua pondus, color, & constantia potissimum
ad gradum excellentem perducuntur. Neque n. in sub-
stantiam per se trans figurandam vim habet; sed dun-
taxat qualitates, vel quantitates in gradu extollit, vel
ex

ex occulto in manifestum producit, nihil mutata specie priore: velut si natura dedit aurum album, gradatio id rubificat, si volatile, figit, si impurum purificat, &c.

Granatus, Species est proculdubio carbunculi, est gemma rubea, perlucida similis balauistiis, coloris rosacei, obscurior carbunculo. Altera ejus species intra ruborem violæ sparsum colorem habet. Ejus patria est *Æthiopia*, & *Arena maris*. Granatus lætificat cor, & pellit tristitiam. Hujus feminam, non peanitem, sed præantiden vocat. *Plin.* & *Sol.* Testatur fieri prægnantem & *Para.* mederique concipientibus & parturientibus.

Granum viride, est fructus arboris terebinthini.

Granum nil, est semen Indicum.

Granulatio, est in granula comminutio, ei inservit fusio. Est enim propria metallorum, & perficitur variis modis. Fusa metalla in aquam effunduntur, cujus vi de verberata dissiliant. Fundi verò in catino vel trulla cochleari ferreo debent. Nonnunquam aquæ imponuntur scopæ è viminibus exilibus, ut eo melius dissiliant. Loco scoporum tabella, vel coloratorium angustissime pertusum, vel crates ad usum venit.

Grassa, est Attinkar vel Borax.

Gratiola nota herba, magno olim pretio ad nos alata, circa *Norimbergiam* reperta fuit, in agro *Argentoratensi* proxime urbem copiose provenit.

Grys, Ciconia.

Guaril, est stellio.

Guma, gumi, Ol. Sul. Coagulum.

Guma paradisi, Auripigmentum.

Guma Cupri, est stillicidium Veneris.

Gummi asinar, est gemmi amygdali.

Gummi arboris nucum, est tremulæ arboris.

Gummi Cedri, Cedria vel cidrina, Kedria, Alkitræan, Xerbin.

Guttes, est gumma quæ est marinum.

Gutta ruonia, seu Butiga, vel gutta rubea, est inflammatio totius faciei.

Gemmarum mortificatio quomodo fiat *Para.lib. 5.* de natura rerum pag. 428.

Gemmarum transmutatio fit oleo sulphuris *lib. 7.* de natura rerum pag. 462.

Gypsum, Forſitan fit ex lapide ſpeculari quem vocant Sparodes ſpergulas, propter vitri ſimilitudinem. Eſt autem *Gypsum*, cognata res calci, ſed non eſt ita calidum. Differunt quod calx reſtincta humore aliquo acquirit calorem; *gypsum* vero non accenditur reſtinctum. Viſ illi eſt aſtringere, obſtruere, potu ſtrangulat. Uſus ejus eſt tantum extrinſecus, propter ejus nimiam exſiccationem, & ſtrangulationem.

Gypsum eſt duplex.

1. Foſſile & nativum, & è terra effoditur, ſumma tamen tellure, eſt res ſimilis ſerè nitro, latis nonnunquam venis: notum *Teophrastus* & *Plin.* reperitur ad Albim.

2. Alterum *Gypsum*, eſt factitium. Et fit ſeu coquitur (utur n. verbo *Plin.*) ex lapide albo ſimili alubaſtriti, cujus lapidis quaſi venæ reperiuntur in ſaxis Jenæ, & ad ſylvam Hercynam, & Salveldiæ ad fodinas. Lapidem *Ruland.* putat eſſe quaſi medullam indurataſaxi: aut ſpecies videtur eſſe aphonitri, aut *gypſi* veri, aut lapidis calaminaris.

Secundo *Gypsum* factitium fit ex lapide illo ſciſſili ſpeculari, qui à Germanis dicitur *Sperglaſſ*, glacies Mariæ, quia repræſentat formam glaciei. Et hoc eſt optimum *Gypsum* ut teſtatur *Plin.lib. 36. cap. 24.* *Ruland, pag. 249.* enumerat 16. ſpecies *gypſorum*.

H. Halp.

H.

H*al*, dicitur sal. *Hal*, aliàs *Hol*, est etiam Acetum.

Halcyon, vel *alcion*, est glacialis avicula.

Härmel, est semen rutæ sylvestris.

Haro, species est filicis. Similis Polypodio.

Hadid, est ferrum.

Hæmatites, vocatur à German. *Blusstein*, propter colorem sanguineum, quo tingit, & etiam spectatur præcipue, qui fossilis est in fodinis, & propter effectum etiam quem habet in sistendo sanguine in omni fluxu sanguineo. *Ruland*. ex *Plin.* & *Dioscor.* enumerat sex species, pag. 250. 251.

Hager, est lapis.

Halimar, est Cuprum.

Halcyonium, est nihil aliud quam maris spuma concreta, & intus res scissilis, stimulans in faucibus & oculis, unde hodie spuma maris in officinis dicitur. Sed non spuma salis illa, seu maris, licet sit cognatio quædam. Spuma enim salis illa est lanugo, seu ramentum spumosi maris coagulatum in petris. *Halcyonium* verò spuma maris concreta, scissilis & spongiosa. *Ruland.* à *Dioscoride* enumerat pag. 253. 3. genera halcyonii.

Hel, est mel.

Henricus rubeus, est colcothar vitrioli, vitriolum in rubedinem calcinatum.

Helebria, est species veratri nigri, rubeos flores edentis.

Heliotropium, est melissa Paracelsi.

Hemorrhoides, est sanguinis in ano profluvium.

Hydromania, est ars sumpta ex astris aquæ, quum

H 3 in

in ea sese palam faciunt hominibus, ab inundationibus inusitatis, fluctuationibus, aliisque apparentiis.

Hydropiper, est persicaria, rubeis tincta maculis

Hinnicula, genicula, vel ut supra gumicula, est valeriana. Verum puto variationem ex errore scribentium.

Homunculi, superstitionis sunt imagunculae loco vel nomine alicujus fabrefactae, ut astralem hominem invisibilem contineant, cujus causa fictae fuerunt in supersticiosum usum.

Horizon, mercurius auri.

Humor vitae, fomentum est & pabulum calidi naturalis, alias humor radicalis, quae omnia viventia, ne arescant, sustentat.

Humoris receptaculum, Aizucht.

Hyarith, est Luna.

Hyacinthus, est gemma differens ab Amethysto, quod fulgur violaceus emicans in amethysto, dilutus est hyacintho, gratus primo aspectu, evanescit antequam satiat, marcescens celerius nominis sui flore *Plin. lib. 37. cap. 9.* Mittit *Aethiopia, Arabia, & India Hyacinthos & Chrysolithos. Arabes* tres ejus faciunt species, Coloris rubri, Citrini, & Antimonii.

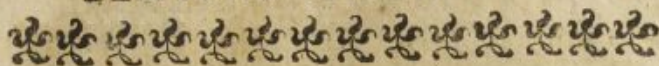
Hyacinthus provocat somnum, valet contra toxica, exhilarat hominem, confortat Cor. Veteres Astrologi dicarunt *Hyacinthum Jovi. Ruland. enumerat pag. 256.* sex species.

Hydrophobia.

Hypoglossum, Hyppoglossum, Epiglossum, Uvularia, Bonitacia, Lingua pagana, bis lingua.

I. Iaspis,

I.

Iaspis, est lapis hæmatites.

Iassa, est herba trinitatis, & persicaria. pag. 457.

Mag. Chyurg.

Icteritia rubea, est Erysipelas.

Idioræ, sunt contemptores verarum artium, etsi falsarum sint peritissimi professores.

Ignis leonis, est elementum ipsum ignis.

Ignis persicus, est ulcus ardoris, incendio torquens.

Ignis pruinus adeptus, est essentia quinta vitrioli (vel vini) cum tartaro rectificata.

Ilech primum, est principium primum. *Ileias*, *Ileædus*.

Ilech supernaturale, est conjunctio supernorum & firmamentaliū astrorum, cum terrenarum rerum astris inferioribus, atque vino.

Ilech magnum, est ascendens vel astrum medicinæ, quod unâ cum ea fumitur, in qua etiam occultum est, non secus atque in firmamento superiora sydera, item in homine inferiora.

Ilech crudum, est compositio ex materia prima trium primorum principiorum. Mercurii, Salis, & Sulphuris, è quibus omnia sunt composita.

Ileidus, est ær elementalis: in hominibus vero spiritus est qui transit per omnia membra.

Iliaster, aut *Iliastes*, vel *Iliadum*, est prima rerum omnium materia, constans ex sulphure, mercurio, & sale, quadruplex juxta quatuor elementa.

Primus, est calos terræ.

Secundus, calos aquæ.

Tertius, calos æris.

H

Quartus,

Quartus, verò cahos ignis.

Item quatuor sunt hominum *Iliasri* concernentes longævam vitam.

Iacens, est fundamentum montis.

Iaspidis species *Ruland.* enumerat (á pag. 257. ad 259.) 22.

Idum, est pulmentum.

Idroagira, est aqua alkali.

Iffides, est Cerusa vel Cinis plumbi.

Ignis, Ignis pro lapide philosophico. *Ruland.* 9.

Ignis species enumerat, pag. 260.

Ignis calor, est naturalis, vel artificialis.

Ignis algir, est ignis fortissimus.

Ignis elementaris, est Sulphur, Sed non vulgi.

Ignis sapientum, est fimo equinus calidus.

Ignis clare ardens, est sulphur.

Ignis extinctus, est sulphur extinctum.

Elementum ignis *Veneris*, est oleum è sulphure *Cupri.* *Vanhelmont.*

Ignis Gehennæ, est specificum corrosivum *Para.* 7.

Archidox. descript. pag. 227.

Ignis quatuor sunt gradus artificibus attendendi, sicut eos prisca philosophi observarunt. *Æstimantur* non sensibus tantum, sed & effectu in rebus ipsis, & iudicio sensibus conjuncto, potissimum verò visui, & tactui.

Primus gradus est lentissimus, instar teporis leviusculi, vel ignaviusculi, vocaturque calor balnei mitis, aut fimi, vel digestionis circulatorius, &c. Qui ad tactum ita describitur, ut cum digitus hominis teneri semper ferre possit, & cum habeat suas intentiones, & remissiones, nunquam tamen evidentem aut acrem sensum gignere debet. Hujus generis est ignis vaporosus philosophorum, qui describitur incubatu gal-
linæ

linæ excludentis pullos , aut hominis recte dispositæ naturæ. Is plerumque talis est qualem suppeditat fornax vaporarii moderate incensa , aut qualis est catini arenarii fornaci insistentis , vel hujus locati in catino arenario flamma modesta.

Secundus gradus est intensior, adeo ut jam evidenter feriat tactum, neq; tamen vim afferat organo. Appellant calorem cinerum, quos mediocris ignis sub catino cinerario incensus, talem præbeat. Cineres enim ob raritatem non admodum aërem concipiunt.

Tertius gradus est cum læsione tangentis , & confertur arenæ ferventi, vel scobi ferræ, ut dicatur ignis arenæ , vel limaturæ ferri , &c.

Quartus est summus gradus, & plerumque destruktivus. Nominant ignem reverberii , & viva flamma lignorum, vel congestarum prunarum foliis alacriter inflatarum, procuratur. Hi gradus cum referuntur ad effectum in certis rebus, valde mutantur. Ita n. fit, ut qui ultimus esset in planta, primus sit in stibio, vel alia re firma.

Sed licet balnei calore intelligatur gradus primus, tamen in operatione per balneum omnes quatuor possint habere locum.

1. Ut sit primus, cum modice aqua incalescit.

2. Secundus cum jam acriter sentitur.

3. Tertius cum urit.

4. Quartus cum fervore maximo etiam corrumpit, quæ omnia in oleo evidentius conspiciuntur.

Ignis Alchimistici gradus. Para. de natura rerum lib. 7. pag. 457.

Ignitio, est Calcinatio , corpora ignis violentia in calcem reducens. Estque combustio & reverberatio.

Imbibere, est terendo inspissare.

Imbibitio, est ablutio , quando liquor corpori ad-

H 5 jun-

junctus elevatur, & exitum non inueniens in corpore recidit, idque crebris humectationibus tantisper ablu- it, donec cum illo pure coagulatus, amplius ascendere nequit, sed totus fixus manet. Hæc plane philosophica est operatio, nec ad vulgares sese dimittit.

Immersiva corrosio est, quando corpora aliis rebus immersa in calcem rediguntur. Estque humida vel sicca.

Inceratio, est mistio humoris cum re sicca, per combibitionem lentam ad consistentiam ceræ remol- litæ. Inde vocatur ἐγχεσσις: aliàs etiam imbibitio, quæ fit per irrigationem re sicca potante humidam. Nec alia nutritio est medicorum, qua sarcocolla, ly- thargyrus, & alia paulatim succo quodam potantur, & ad usum evadunt commoda.

Incineratio, est ignitio corpora vehementiori, igne in cineres convertens.

Incinerantur autem vegetabilia, & animalia, mine- ralia autem (Chymico more loquendo) proprie non incineres, sed calcem redigi dicuntur.

Incorporatio, est commistio, qua statim humida cum siccis in unum corpus per formam massæ contem- perantur. Itaque hic non fit lenta nutritio, sed tantum humoris statim additur, quantum ad corporis misti consistentiam requiritur, ut fiat veluti pasta, unde & impastatio nominari potest, in nonnullis subactio. In- corporatæ aut res in calore digestorio relinquuntur, ut mutua actione, & passione crasin communem nan- ciscantur.

Incuba, est sponsa solis.

Indicum Sal, est Sal gemmæ.

Indicum spuma, est duarum specierum: sc. Est indi- cum nativum partim, quod sua sponte nascitur in a- bundinibus quibusdam Indiæ. Pictoribus dicitur la-
pis

pis Indicus improprie, non enim est lapis; huic simile est ferme adarces, qui ita& adhæret arundinibus: sed adarces fit, Indicum nascitur sua sponte in arundinibus; Partim factitium est in officinis tinctorum. Estque spuma purpurea, innatus cortinis. Optimum est factitium illud, quod cœrulei præbet speciem; habet enim cœruleum in nigro colorem.

Leviter astringit, purgat, & reprimet ulcera. Alii succum herbæ simpliciter esse dicunt, qua nunc tinguntur panni, quam vacant Indicum id est, glastum, quod aliud est domesticum notum Thuringis, quo maxime utuntur tinctorum. Unde hoc factitium Indicum proprie fit: Alterum est glastum sylvestre. De quibus vide *Diosc. lib. 2. de glasto.*

Infundibulum, est vas metallicum oblongum cum manubrio interius excavatum, liquata metalla recipiens, & in virgas vel baculos conformans.

Inhumatio, & Inhumare.

In igne septem Planetæ.

In aqua septem metalla.

In terra septem herbæ.

In aëre septem tereniabin.

In animalibus septem sunt membra principalia.

Par. p. tom. pag. 872.

Nihil enim est in tota rerum natura quod ex istis tribus Mercurio, sale, & Sulphure non consistat; & hæc tria sunt *Theophrasti* principia, quæ analysi spagyrica deprehenduntur: Nihil præter tria invenimus, quæ singula in singulis elementis sunt. Hæc tria etiam *Ioannes Fernellius* animadvertit in sua medicina de humido innato. Hæc veteres olim etiam tradiderunt. Ita ut non primus *Theophrastus* invenit, sed tenebris obruta in lucem revocavit.

Instrumentum metallicum significans mundi partes.
à *Compass.* *Iris.*

Iris, est gemma crystallo similis, secundum nonnullos radix chrystalli. frequenter hexagenus reperitur in *Arabia*, & in insula quadam rubri maris. Est lapis siccissimus, idque maximè sua subtilitate indicat: voluntque eum nasci ex aqueo succo, qui labitur de materia lapidis, qui generatur in luto rubeo. Dicitur verò *Iris*, quia in medio ejus representat Irim meteoron distinctis venulis; vel quia sub tecto percussus lapis is sole species & colores arcus cœlestis in proximos parietes ejaculatur, teste *Plin.* Et addit aliquas esse scabris lateribus, & angulis inæqualibus, quæ cum in sole aperto projiciantur, radios faciunt in se recandentes discurrere, aliquas etiam ante se projecto nitore adjacentia illustrare. Addit & aliam Irim similem ceræ præduram, quæ in Perside nascatur, & huic similem aspectu, sed non ejusmodi effectus gemmam.

Ios, est venenum.

Iota, *Iora*, est viride rama.

Ipacedes, est barba hircina.

Iva arctica, vel *Muscata*, Medicina propter membræ contracta.

Iva potabilis.

Iudea metallicus, Berg Richter.

Iumnisum, *Iumnizum*, est Fermentum.

Iupiter, est Stannum.

Iussa, est lapis gypsius.

Iliaster primus, vel *instus*, est terminus vitæ, imò vita ipsa, vel vitæ balsamus in homine.

Iliaster secundus, vel *præparatus*, est terminus balsami, & vita quam habemus ex elementis, & elementaribus rebus.

Iliaster tertius, est terminus balsami præparatus, aut vita quam habemus ex quinta essentia.

Iliaster magnus quartus, est mentis vel animi raptus

ptus in alterum mundum, ut raptus *Enoch & Elie*.

Iliaster tamen in genere, dicitur occulta naturę virtus ex qua res omnes habent incrementum, aluntur, multiplicantur & vegetant. De quo latius libro de metheoricis generationibus legitur apud Paracellum.

Imagines, sunt metallicę figurę vel effigies, in quibus vires & virtutes cœlestes operantur.

Imaginatio, est astrum in homine, cœleste & super cœleste corpus.

Impressiones, sunt fructus invisibiles, & stellarum in rebus inferioribus.

Impurum alcali, est ejus spuma quę aufertur in repurgatione post extractionem. *Impurum tartari*, est ipsius alcali.

Inanimati, sunt pygmei.

Inclinatio, est vis naturę, quę manifestatur in homine quorum magis proclivis est ejus vita, actionum & operationum demonstrationibus.

Incarnativa, chyrgorum sunt medicamenta vulneribus cutem obducentia, vel carnes concludentia.

Inclusiva, vide supra, gladialis quid sit.

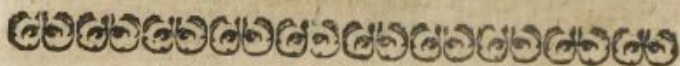
Incubus, est nocturnus spiritus illudens, fallensque mulieres insomno, ac si cum eo rem commiscerent.

Influentia dicitur, attractio virtutum & naturę syderum, ac planetarum superiorum in animum nostrum, per mentales imaginationes, quas semel haustas & receptas retinemus, ut nobiscum mancant. Eaque duplex est, una per creaturam ad nos derivatur, ut influentia cœli per firmamentum: altera verò sine medio quovis datur à datore luminum. Et hæc proprie supernaturalis est, ut prior naturalis, vel artificialis, atque moralis.

Influentia verò naturalis, est ea quam infundunt astra superiora firmamenti, ex naturali præscripto in hæc

hæc inferiora, quibus gubernant & regunt per inclinationes in hominum brutis aliisque, & per vires & efficacias in insensatis. Inde colligendum inclinationem esse brutinam quandam vim, & magneticam attractionem, cui per moralem influentiam reluctari ac resistere facile (suffulti divino tamen afflatu, alioqui difficillime) possumus.

Innaturalia, vel *supernaturalia corpora* sunt ea quæ concipiuntur animo duntaxat. Inde factum ut quandoque loquatur quis, mihi videre videor hominem præ oculis, qui tamen plus ducentis milliaribus abest, vel aliquando vita functus est ante viginti annos.

K.

K *Achimia*, vel *kakimia*, dicitur immatura metalli minera, vel semiperfectum metallum, & nondum à natura absolutum, quod adhuc in primo suo ente, ut infans in utero suæ matris, delitescit. Ejusmodi *Kakimiarum* species triginta reperiuntur hætenus cognitæ, quas hoc loco recensere longum foret, ac præter utilitatem.

Karlina, est anethum silvestre.

Kibrich, est sulphur.

Kymis elevatum, est album cinabrium, sublimatum.

Kist, vel *Cist*, est sesquimentura, vel pondus librarum quatuor alicujus liquoris.

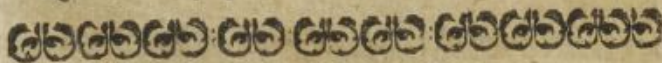
Kobolt, vel *cobaltum*, sive *cobletum*, est metallica materia plumbo nigrior & ferro, splendore carens metallico, liquationem tamen & malleationem admittit, fixum non est, sed meliora metalla secum per sumum abducit. *Labpis Cadmia*,

Kal, est Sal de torrente.

Kald,

Kalū, est acetum.
Kali, Cinis clavellatus.
Kalnos, est fumus.
Kamar, vel *Camar*, est Argentum.
Kamir, est Fermentum.
Kanfor, est Stannum. *Kazdir*, etiam est Stannum.
Kaprili, & *Kibrish*, est Sulphur.
Kar, est gemma lucens sicut ignis.
Kasam, est ferrum.
Katimia, *Kadmia*, vel lapis *Calaminaris*, Tutia.
Kayl, est lac acetosum.
Kayfir, est spuma maris, proprie pumex.
Koma, *Komartos*, est Calx viva.
Konis, est Cinis.
Kost, est fagus, lignum faginum.
Kuria, vel *Kymia*, vel *Kymus*, est Massa.
Kibrius, *Kebrick*, est arsenicus.
Kymum, vel *Kyminum*, est coadunatio.
Kymenna, est ampulla.
Kymolea, est lutum Chymolea.
Kyram, est nix.
Kiva, est Opoponax.

L.

Labor *Sophia*, dicitur Paradyfus, alter Mundus.
Lac virginis, est aqua Mercurialis. Etiam *Lac virginis*, est Mercurius Philosophorum, succus Solaris & Lunaris.
Lac papaveris, est Opium.
Lacerta, est carnis & corporis cavitas. Et Caro musculis inclusa sine ossibus.
Lacerta rubra, Colcothar, Vitriolum.

Levigatio

Levigatio, seu *Alcolismus*, est Calcinatio quæ rem pulverando in Alcool adducit. Et est hic reductio quorundam per glutinationem, quorundam per fusionem, aut fulminationem.

Lacune, est Terra Sigillata.

Lamac, est gummi Arabicum.

Lamina, est Auripigmentum

Lans, est argentum mortuum. *Lanx*, est amygdala amara.

Laos, est Stannum.

Lapis in Chymia, est omnis res fixa, quæ non evaporat.

Lapis Adiz, est Sal Armoniacum.

Lapis non Lapis, Lapis de virtute & efficacia, non lapis substantia. Avicenna verò & Kodar asserunt, quod lapis non lapis sit Elixir.

Lapis animalis, est sanguis humanus; Item curenata quæ scutum portat in dorso.

Lapidum mortificatio, est eorum Calcinatio.

Lapis Arabicus, similis est Ebori masculino, cujus usus in dentifriciis & in exsiccandis hæmorrhoidibus est. *Lapis Arabicus* non est alius, quam specularis, seu lapis Lunæ, seu glacies Mariæ, unde olim fenestræ parabantur, lignis levigatis positis loco plumbi, unde fit gypsum optimum. *Ruland.* numerat pag. 274. 275. quinque species. Sed lapis specularis ipsam pinguedinem non habet auripigmenti : & auripigmenti nulla similitudo cum lapide speculari præter in crustis. Lapis specularis, est insignis lapis & humor, quasi concretus terræ, qui non resolvitur, & dum est humor terræ crysalli modo glaciatus, & in lapidē induratus, vocant eum glaciem Mariæ. Quidam dicunt quod sit res cœlestis ad Lunę claritatem positus, in speciem lapidis coagulatus, & constrictus, præcipue ille qui est

est candidissimus, & Aproselinon dicitur. Et quamquam Lapis specularis cognationem habet cum gypso, ita ut gypsum sit ejus caput: tamen ejus usus præclarus est in medelis, cum gypsi usus sit dubius & venenatus, utpote qui strangulat.

Lapis ex cancro. Inveniuntur in ipsis canceris, præsertim in foemellis, cum syphar exuerunt, & deposuerunt, lapides candidi & rotundi, vocati vulgò oculi cancerorum, quia quasi formam habeant oculi: Sed inepte vocantur oculi, quia non fungantur oculorum munere, nec extra emineant nec toto durent anno: nec sunt hi lapides extracta essentia à tora bruti testa, ut per plurimas cancerorum dissectiones comperi possunt. *Vanhelmont, pag. 139.*

Vis illorum est frangere calculum vesicæ, propterea etiam colliguntur. Sed illis nihil præsentius est frangere lapidem his, qui de alto deturbantur. *Vanhelmont, pag. 139.* affirmat rarissimum diureticum ex lapide cancerorum colligi, etiam vulnerarium & febri-fugum, modo resolvatur in formam pristini lactis. Et nihil est vulneratis vel post partum matribus aptius quàm remedium horum lapillorum. Præcipua est Pulveris Gasconi.

Lapis Magnetis, Ryland pag. 275. 276. enumerat 19. species Magnetis, spissus, ferrei coloris est.

Lapides, Trochitzæ & Entrochi Ryland, pag. 277. enumerat novem species.

Lapides colorati, numerat pag. 277. 8. species, sed nihil eorum virtutis.

Lapis Asius, optimus est, Diosc. lib. 3. cap. 88. qui colore pumicis, levis, fungosus, friabilis, scissiles venas lutei coloris ad imum actas habens. Dicitur lapis tantum propter colorem & substantiam lapidis, nam duritia sua non est lapis, quia levis est, & fungosus. vo-

I

catus

catur *Lapis Afus*, quod in *Affo* monte *Troadis* nascitur. Vis ejus astrictoria est, & modice erodendi, & leviter corrodingi superfluam carnem. Hinc *Sarcophagus* dicitur: Dicit *Plin. lib. 36. cap. 17.* Sed quadam incuria *Afium* lapidem gustu falsum lenire podagras; & in istis lapicidinis sanari omnium crurum vitia, cum in metallis omnibus crura vitiantur, affirmat in corpora defunctorum condita absumi 40. diebus, dentibus exceptis. Habent lapidem in *Germania*, & in ejus superficie. Circa eum, & sub eo, flos nascitur, & falsa lanugo specie nitri, quæ dicitur flos *Asiæ petreæ*: admota linguæ mordet aliquantum, quando flos siccat, & lavatur, varios usus habet in medelis. Aliqui volunt florem *Asiæ petreæ* nasci ex rore maris superveniente imbre.

Lapis Phrygius, optimus pallidus, modice gravis, non solida compage corporis intercedentibus albis segmentis ut *Cadmia*. *Phrygium* lapidem gentis nomen habere dicit *Plin.* & esse glebam pumicosam, utilem tantum tingendis vestibus.

Lapis Thracius, nascitur in sinu *Scythiæ*, cui *Ponto* nomen est. vim habet gagatis, accenditur aqua, & oleo restinguitur, sicuti accidit in bitumine.

Lapis nihil aliud est, quam gagatis species altera nigra. Fit ex nigra naphtha aut bitumine liquido nigro: sicut flavas gagates ex petroleo, id est, naphtha liquida candida, cum scillat vel fluit in mare Induratur in lapidem, vero calore, tum proprio, tum aquæ, Quod lapis *Thracius* fit ex bitumine, testantur odor, & substantia bituminosa, colorque niger, & quod sit lapis squalidus crustosus, levis ut à *Dioscor* describitur. Si aduritur, reddit odorem sulphureum, accenditur aqua, restringitur oleo: per omnia convenit nigro gagati nostro,

Lapi

Lapis Bezar, significat omne medicamentum con-
ueniens alicui veneno, sic generatur. Cervus verno
tempore investigat cavernas serpentum, nariumque
spiritu, extrahit renitentes, easque comedit, ut ita
purget annum tædium. Mox petit aquas & flumina
quibus se immergit usque ad caput, tamdiu quous-
que sentit superatam vim veneni. Interea lachrymas
emittit oculis vi veneni, quæ coagulatae sunt bezaar,
contra omnia venena, prodest cardiacis, &c. contra de-
fectus animæ, sanat omnes ictus venenatos. Eandem vim
habet bezaar, os de corde Cervi uti sciunt venatores
pro forma, ut sunt ferme cruces in capite lupi aqua-
tici, præterquam quod ossa sunt. Ossa de corde Cervi
seu hinnulæ partum custodiunt, & pergnantibus mi-
re conducunt. Eandem vim habet lapis repertus in
ventriculo, & intestinis Cervæ. Medulla ejus condu-
cit omnibus inflammationibus, præcipue vulvæ. Geni-
tale ejus nervosum arefactum potu sedat dolorē colli.
Ramenta ejus pudendi incitant venerem, sanguis ejus
sistit alvum, & calculosis prodest. Cornu ejus acqui-
situm intra festa, ut vocant Mariæ, præcipue extrema
ramorum mire comitialibus profunt, & adversantur
hausto veneno. Pulmone ejus nihil utilius Physicis.

Lapis Bezar, est etiam alius duplex. Orientalis &
Occidentalis.

1. Est animal *Persæ* ac *Indiæ*, Orientalis, partim
Cervo simile, partim capræ; In hoc animali, lapis re-
pertus est (potissimum in proventriculo, hinc & in
ventriculo, & aliis cavitatibus internis) figura varian-
te, ovali, rotunda, fissili, & intus cava, (meditullio pa-
leam, pilos vel simile continente) superficie levi, &
splendente, substantia è laminis, instar cæparum sese
invicem incumbentibus compacta.

Lapis Bezaar Occidentalis, est lapis locis iisdem

A a an

animatis, ut in priori, circa rem heterogeneousam, in cavitate media contentam tunicolim concretus. Orientalibus ut plurimum major, superficie scabra, colore cinereo, albo nigro, obscureve virente, qui optimus.

Orientales habentur præstantiores: Dosi dantur, à gra. tribus, ad decem. Occidentales à gr. sex, ad viginti. Utiles sunt in affectibus cordis, venenis, febribus, melancholia, lumbricis & Epilepsia.

Lapides Bezar, cancerorum, & ex perlis minus duri, non sunt de saxali natura, sed potius fiunt ex succo lacteo semicaſcato, & semipetrificato, habentque tophi naturam neutram, inter cartilaginem & lapidem, Pro ut putamina lapidum in mespilis, perſicis, &c. Neutrum genus & medium ſervant in ligna & lapidem tophicum Et licet lapis Bezar, cancerorum &c. quoad ſolidum ſui pulveris materiam non digerantur à ſtomacho humano; Illis tamen ineſt ſuccus lacteus, & mucilagineus magnæ virtutis, exiguæ tamen quantitatis, qualem contingit è limatura cornu cervini, elixando extrahi, *Vanhelmont, pag. 115.*

Lapis Quiris, in nido upupæ reperitur lapis nomine *Quiris*, qui dicitur eſſe ſecretorum proditor, & excitator imaginum in ſonnis variarum.

Lapis ſamoſus, vel pretioſus, vel etiam ſal de urina.

Lapis ex Perca, Perca piſcis eſt duræ carnis: Eſtque duplex major & minor. In hujus capite binæ reperiuntur gemmæ candidiſſimæ, oſſeæ, magnæ ſeminis lini, proportionem tamen piſcis. Hac gemma nihil præſentius in frangendo calculo veſicæ, propterea etiam meritò, & caute ab his qui uſum ejus ſciunt, colligitur. Eandem vim habere dicitur, exenterarum caput funduli, (*à Gudgeon*) repræſentans vultum virginis ornatum.

Lapis Iudaicus Duplex eſt, major, & minor.

Major eſt ſimilis glandi, & lineis quaſi torvo ductis quemadmodum egregie deſcribitur à *Dioſ.* Ve-

Vocatur etiam *Thecolithos*, quia oleo nucleo similis, & quod lingentium calculos frangat, pellatque.

Minor est in forma cylindro similis, fractus resplendet. Ambo urinæ difficultati, calculosisque mire profunt. *Lapides Indicæ*, 1. nucleo olivæ similis, striati: hæ lapides in hunc usque diem in Palæstina vocari dicuntur olivæ lapideæ. 2. Olivæ similis, striis carens.

Lapis Rebis, *Lapis de montanis*, est Testudo, Rebis.

Lapis Calcis, est scoria æris, vel batitura æris.

Lapis aureus, vocatur ipsa urina, Alias dicit, quod sit lapis aureus.

Lapis facile igni liquefcent, Flus.

Lapis occultus, id est benedictus, id est Ovum.

Lapis fissilis aerosus, Item æs cinerum.

Lapis calaminaris, est Tutia.

Lapidum varia genera enumerat Rul. p. 284. ad 292. (& etiam pag. 301.) Ab aquatilibus, & ligno corporati: ab animantibus, & avibus, & ossibus, & testis similes.

De *Lapide Philosophico*, *Ruland. tractat, à pag. 293. ad pag. 300.*

Later lietro, est argentum vivum.

Laton, est aurichalcum.

Lempinas, est terra sigillata *Lempinas Calcis*, est batitura æris.

Lempinas, lempina, est auripigmentum.

Leo viridis, est Hermetus, Mercurius auri, *Duenech, Antimonium.*

Leo viridis, est opinione quorundam aurum.

Leo viridis, est vitriolum.

Leo Rubens. Sanguis Leonis.

Leo citrinus foliatus, est auripigmentum.

Leo, est aurum.

Lepi ferri, est squama ferri.

Lepos Calcis, est pulvis æris.

Leffas, est aqueum terræ, quod virtute seminum induratur, in ligna, herbas, &c. sic aqua vi seminis petrificatur. *Vanhelmont*, pag. 45.

Leffas Paracelsi, est succus terræ, recens in radicem tanquam culinam vegetabilis tractus. *Vanhelmont*, videas plus sub titulo *Leffas*. p.

Zeta, est calor rubens.

Leucasia, est calx viva.

Leux, est Amygdala.

Libra, est libra pensilis.

Ligna in Saxa, i. Rami folia, cortices, ligna, carbonēs, ossa, conchæ, quæ in saxa corporata sunt, succo lapidescente, in fonte non procul à *Francifurto*, & etiam in *Anglia*, prope villam vocatur *Gnasborough*, in Eboracensi provincia, *Ryland*. enumerat in pag. 304. novem eorum species.

Limpidum, est purum & purgatum.

Lillium, est Mercurius, unde seme flores de pellicano Lili in tinctura Philosophorum: est quinta essentia sulphuris. Sulphur fixum.

Liquatio, est cum quod in unum coaluerit, solvitur liquando ut possit fluere.

Liquatum est, quod consistentiam diffluentem, instat undosorum accepit.

Liquefactio, est corporis mineralis, vi ignis majoris dissolutio. Duplex est.

1. *Liquefactio simplex*, quando corpus, nullum alium in finem quam ut fundatur, liquescit.

2. *Liquefactio probatoria* est, quando corpus liquidum probatur, imperfectum, à perfecto separatur, idque per cineritium, aut per antimonium.

Liquatio, est fusio, aut deliquium.

Lithanthrax, Lapideus carbo. Effodiuntur prope *Cygneam*: species est gagatis. Nihil aliud est, quam induratum

induratum & excoctum sub terra bitumen calore, exuruntur, & igne accenduntur, quemadmodum carbones, & *Ruland.* putat eos lapides bituminosos, causam esse quare in multis locis montes flagrant. *Litim*, est filum aliquoties complicatum, & omnino tractatum.

Lorus, est Mercurius.

Lor, & *Lotium*, est urina, & urina infantium.

Luban, *Luben*, est Thus à Libano.

Lumbrici, etiam in aquis putridis reperiuntur. *Lumbrici* etiam reperiuntur in homine, in omnibus propriis membris, quorum variae species sunt: Longi, breves, lati, graciles, sunt etiam teretes, lati & longi fasciae dicti, & teniae.

Luna, est Argentum.

Lutum sigillatum, est terra sigillata.

Lutum Armenicum, est Bolus.

Laudanum, & non *ladanum*, est medicina Paracelsi ex auro, corallis, unionibus, &c. composita. Est etiam materia perlata.

Lapis, pro fixo quovis accipitur.

Lapis Philosophorum, est virtus intensissima, & velut in centrum arte coarctata, quae distensa tincturam exhibet absque numero, de quo satis. Vocatur Elixir, & medicina universalis.

Lapsus demotivus, est correptio repentina morte facta, periculosior apoplectico.

Laserium, est lixivium, vel capitellum.

Lato, cuprum est aureo colore tinctum calaminari lapide, quod ab idiotis physicis electrum dicitur: componitur ex unico metallo, cum electrum sit ex pluribus. Calaminaris metallum non, at mineralis materia perfectionem non assecuta, & caco mineralis corpus existit, metallum destruens potius quam c-

mendans, etsi adaugeat, nam ex ductili friabile reddit. Verum electrum à natura sola compositum reperitur ex auro & argento nullo pretio persolvendum ob admirandas in eo virtutes.

Laudina, est angelica.

Laxa chimolea, est sal adnascens lapidibus, vide supra de anathrone, & infra de usnea lapidea.

Laxativa, sunt medicamina sursum atque deorsum expurgantia.

Leffa, dicitur prædestinatio herbarum.

Leffas, est occultus & bulliens terræ vapor, per quem herbæ & plantæ crescunt.

Lephante, sive lephantes, est prima tartari species, vel bolus medium tenens inter lapides & lutum.

Lemures, sunt spiritus elementi aëris, quanquam Ethnici umbras & manes defunctorum interpretati sint.

Lithargyrium Paracelso, est spuma Mercurii, vulgo autem argenti, sed plumbi potius argentum repurgantis, ejusdem farinæ habetur aureum, eodem artificio utrumque paratur inter purgandum quæ dicta sunt metalla.

Lithargius est investigator minerarum, qui pariter eas invenit. *Lythargiri*, Ryland. ponit septem species pag. 306.

Limbus Paracelso, est magnus & universus mundus, semen & prima hominis materia. Est etiam cœlum & terra, superior & inferior sphaera cum elementis quatuor, & quæcunque his comprehenduntur.

Liquor aquilegius, est vinum distillatum.

Liquor essentialis, est qui à membris interioribus attrahitur, ac in carnem & sanguinem transmutatur.

Liquor Mercurii, est balsamus rerum, in quo latet ac consistit omnis vis curationis, & persanandi virtus. Ejusmodi mercurius est vehementissimus in tereniabin, & in nulloch.

Liquor

Liquor mumie, dicitur adeps humanus.

Liquor cum adiectione rei cuius est, oleum est ejus, ut liquor terebinthinæ est ejus oleum.

Liquor mumie de gummi, est oleum gummi.

Liquidum de resoluto, est quod ex sua natura liquidum est.

Liquor herbarum, fit ex herbis contusis cum tota substantia vitro conclusis, & in balneo maris diebus aliquot coctis, succo postmodum colato per pannum, calore cinerum spissitudinem mellis acquirit.

Liquor salis, est balsamus naturæ, quo sustentatur corpus ne putrescat.

Locusstæ, sunt ramorum in arboribus extremitates adhuc recentes atque teneræ, quibus divum Io. usum esse pro cibo scribit Paracelsus, & non venenatis illis animantibus volueribus, ut hactenus interpretati sunt Theologi. Certe mirum videretur, si quis tam austerrus, ut viuo animalculo cum melle vesceretur in deserto, ubi tanta arborum copia longe saniores cum sylvestri melle præberet escas.

Lorinde, est aquarum commotio, cum concentus resonantia, mutationis indicium, ut alterationis in firmamento cometa.

Laudanum Theophrasti, non ladanum, nec opium est. Effectus enim longe aliud docuit, non enim summo hoc arcano homines occidit, sed quasi mortuos in vitam revocavit: quod Oporinus noster mihi confessus est ipsum hac medicina miracula præstitisse: se etiam Theophrasti nomine multis exhibuisse: quorum quidam vitæ omnino, alii vero qui serius usi sunt, rationi aliquor diebus restituti fuerunt, præsertim in peste. Dixit etiam mihi seipsum aliquando sumplisse præcipitatum, cumque eum uxor ad iracundiam commovisset, unde nimis incaluerit, properasse se ad fon-

I s tem

tem, bibisseque liberalius aquam frigidam, inde venenum Mercurii, ita fuisse excitatum, ut toro corpore intumuerit, medicique eum morti præsente uxore adjudicaverint. Quod cum ex astantibus visu jam amisso audisset, mox parum de laudano, quod secum adhuc à *Theophrasto* ipsi datum habebat, in os imposuisse: inde in dulcissimum somnum per semihoram, aut paulo amplius incidisse, ubi evigilaverit, tumorem, morbumque omnem, quæ peculiaris hujus medicamenti natura est, admirante uxore, & cæteris præsistentibus, evanuisse. Hæc ab ipsius Oporini ore accepi. Liberius multa *Andreas Iociscus* in sua oratione recitavit: quin & Operinum penitus Epistolæ quam ad D. *Wierum* de *Theophrasto* scripsit, dixitque eodem tempore, mihi in prato ad Rhenum cum eo deambulans, ab ipso fuisse emendicatam epistolam, neque eum scripturum fuisse, si scivisset, ita in vulgus prodituram. Licet præstat eum scripsisse, plura enim in ea sunt quæ ad Laudem *Theophrasti* pertinent, quam ad vituperium, & quæ ibi vituperat longe aliter intelligenda sunt, quam vel Oporinus, vel alii interpretati sunt. Sed Laudanum Paracelsi est medicina laudatiss. quæ non ex rebus vilibus, non venenosis non opiatiss, sed omnium quas orbis habet præstantiss. quæ vitam conservant, conficitur: & in omnibus morbis efficax est, præterquam in Lepra, ita à *Theophrasto* appellata, quod omni laude dignissima esset. Dux saltem res sunt ex quibus constat, majora his inveniri in mundo non possunt. Et falsa & mentita esse scio, quæ adversus hoc Laudanum quidam ediderunt. Vivit testis locuples senex venerandus *Georgius Vetus* concionator Eberbachi, in ditione comitum ab Erpach: qui tum temporis cum *Theophrasto Basileæ* vixit, quando nobilem Canonicum & alios multos curavit: & is medicamenta *Theophrasti* nomine administravit.

Lau.

Laudanum purum, dicitur non præparatum cum aliis, sed quando dissolutum distillatur in liquorem: Hæc refert *Michael Toxites*, M. D. & *Ioannes Fischartus* M. D. de *Theophrasto*.

Laudanum præparatum.

Lutum Magra, Magra est Carneolus vel Carniolus.

Lutum stellæ, est Gypsum.

Lescoli morbus, est icteritia. *Leseolus* enim Icteritiam, & non alium curat morbum: & probatur ex eo, quod in *Leseolo* diaphanitas salis est maxima, quæ magis quam fusus topazius tingit & fixat, reperitur. Est etiam Icteritia sal in flavo colore diaphanum, quod suo simili pelli debet. *Theophrast. cap. 7. de tribus principiis*.

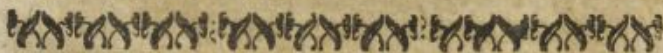
Lorcha dicitur tota lacertarum dulcedo, usque ad centrum substantiæ.

Ludus, est lapis vesicæ excissus, qui tandem remedium est Calculi.

Lumbrici niri, sunt vermes in fimo, vel in terra reperti à lubricitate sic dicti.

Luna compacta, est Argentum fixum, vel Aurum album.

Lustum, est pinguedo lactis, Cremor, vel flos lactis.

M.

Macha, est vermiculus volans. *Machal*, est fixum.

Magia metaphysica, est ars christianis licita, & non, ut multi fingunt ignari bonarum artium, venefica neque superstitiosa, sed supernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica industrium opus est manuale.

Magia in genere, latine sapientia, duplex est. Una est naturalis & licita, materque veræ medicinæ, & est occulta naturæ sapientia, in centrum usque latens & abdita,

abditæ, cum qua si humanam rationem conferas, nihil præter meram stultitiam in hac reperies. Vere donum est Dei, cum quo rerum supernaturalium nobis, & naturalium cognitionem exhibet. Alia autem est magia illicita, tota superstitiosa, diabolica, & ab Ecclesia christiana veraq; religione damnata merito, & prohibita, quam Necromantiam appellant, execrabilis & nullibi locorum toleranda. Hanc detestatur Paracelsus libello quem scripsit de occulta sapientia.

Magisterium Paracelsi, est arcanum ex naturalibus rebus extractum, absque ulla separatione elementalī, qua cætera præparari consueverunt, sola tamen additione rerum aliarum à quibus, quod extractum est, separatur. De hoc supra latius inuenies tractatu secundo, item in Archidoxis Paracelsi.

Malek, dicitur sal.

Magnalia, sunt opera Dei.

Magnesia communiter, est marcasita. Sed ex arte dicitur stannum liquatum, in quod injectus mercurius una permiscetur in fragilem substantiam & massam albam. Est etiam argenti cum mercurio mixtura, & fusile metallum valde, ut cera liquabile, miræ admodum albedinis, quod *magnesia* dicitur philosophorum.

Magnetinus tartarus, est lapis in homine durissimus, ut magnes, sed spongiosus.

Mandella, semen est ellebori nigri.

Mangoraria, est ars in ponderibus applicata, qua grave quodque parvo labore negotioque sublevatur.

Mandibularum liquor, est oleum ex mandibulis.

Manna, non solum dicitur ros de cælo prolapsus, qui species est balsami & fructus aëris, verum etiam pro dulcedine sumitur ex qualibet re tracta.

Marcasita, est materia metallica immatura, tot species, quot solidorum metallorū, est aurea, argentea,

tea, stannea, ferrea, plumbea, & cuprea, quæ postrema pyrites, & lapis luminis appellatur, rubeo sulphure scatens, & scintillas ex chalibe multas excutens præ cæteris pyritum speciebus.

Martath, vel *martach*, est lithargyrium.

Mathematica, plurimis constat Arithmetica, Geometria, Geomantia, Astronomia, Physiognomia, Chiromantia, Perspectiva, &c. Proinde quisquis se pro Mathematico venditat, has omnes firmiter callere debet.

Mater metallorum, est argentum vivum.

Materia saphireæ, dicitur liquidum cui nulla inesse materia peccans.

Matrices omnium rerum in genere sunt elementa.

Marmoreus tartarus, est lapis in homine durus, ut marmor, qui supra magnetinus etiam dictus est.

Maturativa, sunt medicamenta chyrurgorum apostemata quævis ad maturitatem adducentia.

Margarita, seu unio nihil aliud est, quam genitura seu partus conchæ margaritifera. Nam conchæ illæ certo tempore anni, quando eas genitalis anni hora stimulat, sese pandunt quadam oscitatione, sitiunt rorem veluti maritum, ejus desiderio hiant, ac rosido conceptu sese impleri cupiunt. Mox cum lunares liquantur aspergines, hauriunt rorem, humorem concupitum matrice quasi hiant, & fiunt gravidæ. Deinde pariunt margaritas pro qualitate roris concepti. Si purum rorem conceperint, candore mirabili unio apparet: si turbidum rorem conceperint, sordescunt foetus. Pallent margaritæ cælo minante tempestates, si fuerint conceptæ, si tempestive hiantes conchæ satiantur, margaritæ grandescunt: si tempore coitus fulgurat, comprimuntur conchæ, aut pro jejunii modo pariuntur uniones. Si tonuerit, pavidæ repente com-

pri-

primuntur conchæ, & deinde abortus pariunt, quos physmata vocant. Ferunt si crebra post illarum conceptum audiantur tonitura, illas exspuere in flumina uniones, ac sic crebro reperiri in fluminibus, ut volunt in mœsella inter arenas. Fit clarius margarita, si conchæ excipiunt matutini aëris semen, id est, rorem, quam vespertini. Adeo magna affinitas est cœli & conchæ in coitu cum rore, qui est semen quasi aëris. Propter mirabilem coitum Margaritæ Veneri dicantur. Dicitur uino, quia nulli duo simul reperiuntur. Dos est in candore, magnitudine, pondere, orbe, lævore; In aquis omnis unio mollis est ut corallum, exemptus aëre protinus durefcit, & fit lapis. Prosunt contra syncopen & cardiacam spiritus confortant, valent contra fluxum sanguinis, henteriam, diarrheam, conferunt visui, retinent menses, abstergunt dentes, clarificant sanguinem.

Marcastita plumbea, est Antimonium. *Magnesia Saturni*, Antimonium.

Magnesia, est materia lapidis Philosophorum.

Magnesia, est Mercurius, mistio substantiarum.

Magnesia, est fœmina.

Mars, est ferrum,

Masculus, est argentum viuum.

Masculinum, & fœmininum semen. Substantia Mercurii & Sulphuris.

Massalis, *masserium*, *mossel*, *mater*, est Mercurius.

Materia metallica, Item mistura æris, plumbi, & argenti.

Materia prima, varie accipitur apud Rul. pag. 323. ad pag. 326.

1. Materia prima.

2. Lapis Philosophicus;

3. Aqua vitæ.

4. Venenum

4. Venenum Cambar.
5. Spiritus.
6. Medicina.
7. Cœlum.
8. Nubes.
9. Nebula.
10. Ros.
11. Umbra.
12. Luna.
13. Stella signata & Lucifer.
14. Aqua permanens, aqua vitæ metallica, aqua
foliata, stellata.
15. Aqua ardens.
16. Sal nitri, & petræ.
17. Lixivium.
18. Sponsa, conjux, Mater, Eva.
19. Virgo, Materia Hermaphrodita, Catholica So-
lis, & Lunæ Catholica.
20. Lac virginis, lac ficus.
21. Lac bulliens.
22. Mel.
23. Sanguis spiritualis.
24. Balneum.
25. Syrupus granatorum.
26. Acetum.
27. Plumbum.
28. Stannum.
29. Sulphur naturæ, Calx, alumen.
30. Sputum Lunæ, Sputum incombustibile.
31. Æs ustum, æs nigrum, flos æris, æs hermetis.
32. Serpens Draco.
33. Marmor, CrySTALLUM, Glacies.
34. Gemma Scotiæ.
35. Urina puerorum, urina vituli albi.

36. Ma

36. Magnesia alba, Magnes.
37. Ethesia alba, humidum album
38. Fimus.
39. Fumus albus.
40. Ens metallicum. Esse. Quinta essentia metallo-
rum.
41. Virtus mineralis Mercurii.
42. Anima elementorum cœlumque.
43. Materia omnium formarum.
44. Tartarum Philosophorum.
45. Fæces dissolutæ.
46. Iris.
47. Aurum indicum, Cor Solis, umbra solis.
48. Chaos.
49. Venus.
50. Microcosmus.

Maturatio, est exaltatio à rudi crudore ad maturum
& perfectum.

Maturatio est Quadruplex. Digestio & Circulatio:
quarum utraque peragitur, calore miti gradus primi,
vel circiter, in fimo, balneo, amurca, concisis culmis,
vaporario sicco, fœno, humido, gigartis sole, &c. de-
inde est Fermentatio, & Projectio.

Macula, est oculi suffusio, cataracta.

Madic, est lac post butyrum.

Magister, Sal conficiens.

Magister, ferrum excoquens.

Magisterium, est species Chymica ex toto, citra ex-
tractionem impuritatibus duntaxat externis ablati,
elaborata & exaltata. Servantur hic omnes concretio-
nis naturalis, & homogeneæ partes. Sed ita exaltantur,
ut dignitatem essentiarum prope attingant, unde pe-
ne eadem relinquitur quantitas seu moles, quam na-
tura per se dedit, quanquam non semper caveri possit,
quin

quin cum alienitatibus, & foris adhærentibus nonnihil secedat, & nonnunquam studio propter finem usumque certum quidem negligitur, ex quibus hic maxime valere intelligitur, quam Phisici alterationem nuncupant.

Magisterium Consistentiæ, est cum servata essentia, consistentia ad præstabiliorem est immutata. Et fit pluribus modis, non tam ut ipsi rei, aliquid nobilitatis accedat, quam ut ad usum varium evadat habilior.

Magisterium fixorum, est cum corpora volatilia & spiritiosa figuntur ad constantiam. Fixum opponitur inconstanti & volatili; & æstimatur utrumque proprie ad ignem: cuius vim quod sustinet fixum est, quod non volatile, siquidem ex eo fugit, & velut spiritus aut favilla evolat. Illud est quod è molli induratur.

Magisterium odoris, est cum res odore exaltatur. Idque potissimum artifices moliuntur, in operibus quibus inter elaborandum aliquid ingrati odoris accidit. Ut in empyreumatis oleorum, aquarum, & similum: & in his etiam quæ alias per naturam odorem pravam, molestum, vel etiam nullum habent, cum tamen ad gratiam rei usu ejusmodi nota sint exaltanda.

Magisterium principiorum, est cum principatum compositum in principia resolvitur denuo.

Magisterium qualitatis est, Cum res formis qualibus elaborata exaltatur, & fit dupliciter, secundum qualitates occultas, aut manifestas.

Magisterium qualitatis occultæ est, cum in his quæ crassim totius substantiæ attinent, tantumque effectis per experientiam patent, exaltatio perfecta, &c. Ea qualitas si perniciofa est in usum, in totum aboletur, vel cum aliqua jactura substantiæ: & tunc respicitur perfectio illa, quæ non in re, sed in usu rei est. In salutaribus utrumque observatur. Si aboleri in totum nequit,

K

quit,

quit, reprimatur, ita ut citra noxam possit usurpari.

Magisterium qualitatis manifestæ est cum res in sensibilibus formis elaboratur. Hæc triplex est, quoruplicia sensibilia, circa quæ exaltanda Chymicus in rebus occupatur. Quædam tamen proprius spectant naturæ corpus, & quædam sunt formaliora.

Magisterium saporis est, cum in sapore fit exaltatio, itaque & pharmacopæia, & coquina, cellaque hinc instrui potest, Potissimum autem Chymicus hoc utitur in acrimonia corrigenda, & empyreumatis gustum attingentibus tollendis.

Magisterium sensilium proprium est, cum res qualitatibus sensibilibus propriis exaltantur. Id fit vel in sensu primo, qui est necessitatis animalium, vel in his quæ sunt melioris gratia. Sensus primus tactus est, itaque tactilium qualitarum primarum, quæ sunt calor, frigus, humiditas, siccitas, magisterium inde existit.

Magisterium soni est, quo sonus corrigitur à Chymico. Id fit potissimum in mineralibus, in quibus aliqua præstantiæ nota ex sono capitur, ut in metallis, aut quæ in ignibus periculum minantur propter spiritus vehementes cum sonitu erumpentes obviaque displodentes.

Magisterium pulverum, hoc est continuè consistentiæ in pulverem perductæ, fitque potissimum calcinationum modis: unde efficitur, ut calcis vocabulo non raro appellatur, vulgo alcholia; Respicitur hoc principaliter ut fracta tenacitate friari res possit.

Magisterium volatilium est, cum è fixo fit volatile. Ei affine est mollitum, quod tractabile ductileque aut etiam fluidum, (nam paulo latius accipitur molle quam apud Physicos) efficitur è rigido, duro, & intractabili. Artificia quibus hoc perficitur, sunt extractions, macerationes, incerationes, sublimationes, solutiones.

solutiones & similia. Fere enim hic quæritur restauratio humoris absumpti, vel deficientis, aut sublatio asperitatis convictæ, &c. in volatili vero, ut spirituum naturam induant attenuatione essentia, &c.

Magisterium ponderis est, cum pondere res exaltatur. Id autem potissimum in auro & argento requiritur, estq; una ex notis perfectionis, cum inter metalla aurum sit gravissimum, ideo etiam externo valori in monetis adjectum pondus est. Quod si deficit compensatur arte. Massa aurea, vel argentea juste levior coquitur in urina, cum præcipitato corallino, vel affricatur hydrargyrus auro argenteve consentanea, & concolor factus: vel coquuntur in lixivio concinnato, ex sulphure & calce viva, vel cementantur cum sulphure aut præcipitato fixo vel hoc. *Recipe* pulverisati salis semunciam, tantundem de lateris triti colcotaris quadrantem, misce. Auri laminas illinc albumine asperge calcem Lunæ, siccatur priore pulvere; Fac stratum super stratum, & cementa vel in pixide, vel inter regulas. Aurum inde solet albescere, induc ergo coloritium, & prehensum forcipe in igne tene, donec excandescat, post exingue in urina.

Magisterium coloris est, cum rei cujusque color ad optimum summumque gradum in genere quæsito producitur. Neque vero tam color presens è gradu inferiore ad superiorum exaltatur, sed & qui in potentia est, seu in abdito, in actum vel in manifestum evocatur: nonnunquam etiam peregrinus inducitur ad exemplum ejus, quod præstabilus in suo genere: Si color simul fixus & constans est, magisterium est nobilius.

Magia Metaphysica, est ars Christianis licita, non venefica neque superstitiosa, sed supernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica in dustria opus est manuale.

K 2

Magnet

Magnes, dicitur lapis Herculeus; & Syderitis, quia ferrum attrahit; Nam Græcis *σίδηρος* ferrum significat. Semper versus septentrionē se vertit. Est lapis colore vergente ad cœruleum (optimus semper est cœruleus) densus, non admodum gravis, attrahens ex naturali quadam dynami ferrum. Et ferrum, quo nihil duritie pugnacius, cedit magneti, & patitur à magnete: & ferrum tactum à magnete alterum ferrum trahit: Sed si succo allii, vel cepæ *magnes* illinatur, minime trahit ferrum. Reperitur *magnes* in ferri venis, *magnes* combustus sive calore terræ, sive igni artificiali fit *hēmatites*, & venditur pro eo *Plin.* ponit 5. genera *Magnetis*, & *Ruland.* pag. 315.

Magnesia, est testudo vel Sulphur.

Magnesia, est fœmina.

Maltheorum, est sal gemmæ.

Manbruck, est argentum.

Mamheb, est Scoria.

Marched, est lythargyrium.

Markasita, est Calcitheos.

Marnuch oleum, metallum idem.

Marmor: Marmorum genera ponit *Ruland.* varia à pag. 320. ad 321.

Morcellus, est malles magnus.

Martegon, est Silphium.

Marsarea, est auricula muris.

Masellum, *Mosel*, est Jupiter.

Medeæ gemma, affertur è regione Medorum. Est nigra, habens venas aurei coloris, reddens succum croceum, & saporem vini, immensi effectus contra ebrietatem, & ad amorem conciliandum ut ferunt Magi.

Medium Cæli Luna, *Margesia*.

Medulla candida, fluida, saxorum Torgensium; *Rul.* 14. enumerat species 326.

Melanteria

Melanteria, Metallicum calchanti, id est atramenti sutorii, id est vitrioli est species, fusci in cœruleo coloris: Tingitur autem secundum diversas terras in quibus gignitur.

Alias *Melanterion*, est clavorum veterum ferreorum rasura, aut atramentum sutorium, quale ferme quod jam fit à nostris sutoribus. Præstat fossilis, ea scilicet quæ sulphuris trahit colorem, & quæ levis, pura, æquabilis, & quæ contacta aquæ (seu digiti, tantum ut volunt Arabes) confestim nigrescat.

Melisea, *Melision*, sumitur pro Manna ex nobilioribus herbis nacta magisterio.

Meliodium, est plumbum ustum.

Melusi, est Mercurius, albach messalis.

Malanter, est Opium.

Menfrice, est Mastix.

Merda sengi, est de adusto plumbo pulvis.

Mergen bassech, est Corallus.

Mesbra, est Tutia Alexandrina.

Mesel, *Mosel*, est Stannum.

Mest, *Misal*, *Masal*, est lac acetosum.

Metallum, Vena.

Metallum, est conflatum argentum.

Metas, *Mecal*, *Mehal*, est pondus.

Micha, est Venus.

Michach, est Cuprum.

Misros, est Asphaltum.

Minerale vas, est ex materia minerali factum, vel metallicum, vel terreum.

Misadir, *Mixadir*, est sal Armoniacum. *Musadi*,

Musadii, Lixandrum.

Misserassi, est gypsi.

Mislis, est composito.

K 3

Undi-

Undiquaque hujus qua-
tuor sunt species. { Inceratio,
Et incorporatio,
Colliquatio,
Et Confusio.

Mistura, ex ære & argento æqualis.

Molibotum calchum, est æs plumbi.

Molipdides, est lapis plumbi, vel plumbeus.

Murmentum, est glis montanus.

Mechanopeotica, est inventio artis aquaticæ, ut fontium in æra pulforum, stringarum, aquarum exaltationum per fistulas & ventilia, folles, ac similia.

Meditatio, dicitur quoties cum aliquo alio colloquium habetur internum, qui tamen non videtur, uti cum Deo ipsum invocando, vel cum seipso, vel proprio angelo bono.

Melaones, vel *Meloes*, sunt scarabei volitantes, colore splendentes aureo, qui attriti suavem edunt odorem, in pratis mense Majo potissimum reperiuntur.

Melibæum, est cuprum. *Melibocum*.

Melissa, non pro apiastræ, sed pro manna sumitur ex nobilioribus herbis tracta magisterio.

Melusina, & melioræ filiæ regis quondam propter peccata desperabundæ, fuerunt à Sathana raptæ, & in spectra transmutatæ, spiritus malignos, lemures horribiles, & in immania monstra. Vivere putantur absque anima rationali, & in brutali solum corpore phantastico, nutrirî elementis, atque una cum istis in extremo die judicii transituræ, nisi cum aliquo homine forte fortuna matrimonium contrahant, tum demum, ut ipse, naturali morte interire posse, ut matrimonio naturaliter vivere virtute hujus unionis. Eiusdem status atque generis plura spectra haberi creditur in desertis, in sylvis, ruinis, monumentis, arcibus vacuis, & in extremis littoribus maris. Vulgo maledicti vocantur homi-

homines, sed proprio nomine spectra vocantur, atque diabolorum sancti, cum quibus versantur cacodæmones, suas illusiones & portenta perficiunt.

Mensis philosophicus, est tempus digestionis, videlicet quadraginta dierum.

Mercurius à natura coagulatus, est solidum metallum. Arte vero coagulatur, aut cum metallis, aut mineralibus, vel sine ipsis per se, aut per alia extra mineralem naturam existentia. Vide supra tractatu secundo de coagulationibus eius.

Mercurius cristallinus, dicitur qui per sæpius repetitas exaltationes in cristalli perspicuitatē adductus est.

Mercurius corallinus, est qui per ovorum oleum, & alias aquas in rubedinem corallinam adducitur.

Mercurius crudus, est is qui nondum separatus est à sua matrice, vel minera, in qua generatus est.

Mercurius laxus, est turbidum minerale.

Mercurius metallorum præcipitatus, est mercurius ex metallis tractus & præcipitatus, qui mercurius metallorum, alias mercurius corporalis dicitur. Semen femininum passivum.

Mercurius mineralium, est oleitas vel unctuositas de mineris auri & argenti tracta.

Mercurius regeneratus, est primum ens mercurii.

Mercurialis seva, est aluminum aqua, in qua mercurius generatur. Est etiam sal purgativum aurei coloris, quod in salinis cavernis reperitur, fossoribus optime cognitum, utuntur hoc per os ad pneumoniam.

Metallum currens, est mercurius vivus.

Microcosmus, est parvus & medius mundus, inter firmamentalem & elementarem situs naturaliter, quia de utroque participat: quicquid in illis realiter & actu continetur, in homine pariter habetur spiritualiter atque potentia. Quo fit ut una sit istius & eadem quæ

de illis fieri potest, ac debet anatomia philosophica vera, non mortua cadaveris, sed viva, essentialis pariter & effata.

Minium, est mercurius saturni præcipitatus, sed potius crocus.

Missadan, est argentum vivum.

Mitigativa, sunt medicamenta chyrurgica, præsertim anodyna, quæ dolorem sopiunt ac mitigant.

Mola matricis, est abortivum quid in matrice generatum.

Mensis philosophicus, est tempus putrefactionis, seu periodus quod lunæ motum imitatur, qui in aliquibus est 30. in aliquibus est 40. dierum, philosophicus dicitur, quod in artificio lapidis philosophici usurpetur: sed & pauciores dies mensem conficiunt istum, qui definiri solet secundum naturam rei, & absolutionem operis.

Mercurius, unum è tribus principiis corpus, in quo proprietates rerum continetur, item argentum vivum.

Mercurius metallorum, quinta essentia, & aqua permanens, spiritus, semen foemininum passivum.

Mercurius, argenti pigmentum.

Mercurius, est principium materiale, vaporosum, naturæ aqueæ, subjectum nimirum generationis, cui per vim formatur, imprimatur forma, & absolutio adest.

Mercurius, argentum vivum. CC. S. Z.

Mercurius, Chambar magnesia.

Mercurius, dividit *Rul*, in 20. species diversas, à pag. 331. ad pag. 333.

Menstruum, Sanguis menstruofus, menstruum vegetativum universale, vinum aminatum, aqua regis philosophorum: menstruum extrahens solutivum & vegetativum universale, Sol, Luna.

Misy, est res metallica, ex speciebus calchanthi, ex humore

humore coagulato, ut chalcitis, misy & fori, chalcitidi generi cognata sunt, quasi ex una radice producta: tenuius est misy, crassius est fori, sed hodie misy non cognoscitur.

Omnis *Morborum* causa, à primo capite, & suo primordio indaganda est, ut analogica iis adhibeatur curatio: Quod de omnibus morborum sive Classibus, sive Entibus, ut *Theophrasto* placet, habendum est. Ille horum summa quinque genera statuit: Ens Natura, Ens Astrale; Ens Veneni, Ens Magicum, Ens Divinum. Quorum Entium singula peculiarem sibi curam expetunt, sed de morbis Sydereis, sive Astralibus verum est potissimum: quibus non alia sunt medicamenta proficua, nisi quæ à Firmamentali sunt Curatione, interveniente cœlestis influxus cooperatione, cum iis combinata duntaxat, quæ analogiam habent Minori, & Majori mundo adæquatam, cui vera inest vis Firmamenti, quod vocant Magnetica, & impressio Astronomica, refrœnandis & compescendis morbis Astralibus idonea.

Morborum, avita velut semina radicesque, quo pacto ex Microcosmi officina, seu Oeconomia, in Microcosmi familiam, ceteraque animantia, beneficio Mumia, Microcosmi Magneticæ, transplantentur, & deriventur, in suo libro inscripto Biolychnium recensentur.

Fernestus Burgravius.

Est à magnete, quem vocant Antiphatice occulta quædam operatio, quæ stringit adversarium, quasi fascino quodam latenti, ut ille à quo exit, invisibili modo formidini sit cuivis hosti. Atque hujus vires in natura observantur.

Est in Naturæ quadam occulta proprietate, etsi non sine Dei influxu virtus, qualis in Octaviano fuit, necdum Augusto, qui in quovis certamine ludicro cum Antonio inito erat superior. *Burgravius* Mo-

Molochites, gemma est non translucens, spissius vi-
rens quam smaragdus, à colore malvæ nomine acce-
pto: contra omnium infantium pericula singulari dy-
nami valet, mittit eam Arabia.

Molybdæna, 1. Vel plumbago metallica. 2. Nata è
plumbo & ære. 3. E mixtura plumbi & argenti. 4. E
mixtura plumbi & auri. 5. Plumbeis laminis cocta &c.

Morochthus, est lapis. In Ægypto nascitur mollis, ita
ut eo lineæ ducuntur, candidissimus, facile liquefcens,
utilis vestibus dealbandis.

Mortaliorum, est modiolus catilloꝝ cinereoz
formandoz, in lati circuli modum vel pertusi catini
ex orichalco plerumque factus. Hic *Mortariolum* co-
mitatur pila (vulgo monachus) quod est pistillum cum
tubore rotundo, ex basi lata media prominente, cujus
incussu catilli fovea formatur. Sed ad catillos majores
hoc est, majorem naturæ copiam capientes forman-
dos, utimur circulo ferreo, & conveniente pila foveam
producimus.

Metalum omne, est Mercurius coagulatus. *Paracel.*
883.

Juxta *Matricum* ordines, sunt quatuor gradus re-
rum.

1. Quæ proveniunt ex terra sunt primi gradus.
2. Quæ ex aëre secundi gradus.
3. Quæ ex aqua tertii gradus.
4. Quæ ex igne quarti gradus sunt. Poro qua vir-
tute singulo quoque gradu seorsum aliud alio vinci-
tur, punctozum est non graduum.

Melissa, omnium quæ terra producit, optima ad co-
herba est, *Para.*

Mos, est mycra.

Muria, habet effectum salis & aquæ marinæ. Est-
que duplex.

1. Nativæ

1. Nativæ, unde fit, seu coquitur sal nostrum commune, ut fit Hallis in Saxonia, & aliis locis.

2. Factitia, cum miscemus cœlesti aquæ salis parum. Hinc sal leve dicimus cum liquefit sal injectum: & contra sal durum, cum non liquefit sal injectum: & ita probatur etiam obiter sal, an sit bonum. Hinc species sunt garum, liquamen illud è piscibus & carnibus sale maceratis, vocatur Pechel. Hujus alia est species Oxalme, id est acida muria, quæ fit ex aceto, & aqua marina.

Muria, Menstruum foetens, aqua fortis.

Muscula, sciurus; campsciurus.

Mustum, immaturum.

Mydiosis, est corruptio partium.

Mydriasis, est morbus in oculis ex superfluo humore.

Mylyphæ, Defluxiæ palpebrarum, seu sicca medicamenta, pro defluxione oculorum.

Myopiastr, est morbus in oculis, cum nihil à longinquo, sed prope videre possumus.

Myricetum, Campus vel locus, ubi genista nascitur.

Myrmecia, est cutis & crescentia quædam. *Myrmecia*, sunt verrucæ in pudendis.

Myron, est unguentum. *Myrocopus*, qui facit, aut vendit unguenta.

Myxis, est obstructio pororum.

Mysterium, est essentia interioris naturæ, totius substantiæ in subtili reconditaque materia parte vehens. Unde à succo tantum discedit, quantum succus à corpore; & quia in intimis recessibus materiæ corporeæ latet subtilemque admodum habet naturam, mysterium vel arcanum solet appellari. Excipitur autem vel ex ipsis rebus statim, præmissa tamen præparatione debita, vel etiam ex magisterio interdum, & succo.

Estque duplex, Quinta essentia, & Arcanum specificum.

Magnus

Magnum Oportet, est tribulus & spina terræ, in vita media hominis : de quo *Vanhelmont* scripsit singularem tractatum.

Mysterium hellebori nigri, est scilicet de foliis hellebori nigri. *Para*. Per membra principalia vulnus curari debet, ut capitis per cerebella, hepatis per hepatica, & sic in aliis, *Para*.

Monstra, sunt præter naturam orta quædam animalia, quæ cælum excludit ovo suæ putrefactionis illicitæ ac nefandæ commixtionis. Nihil deinceps de se generant, quod ex conjunctione duorum contrariorum & specie differentium seminum enascantur, ut ex homine & bruto: nonnunquam etiam ex veneficis parentibus. Inde sumpserunt olim gigantes originem, & alii contra naturæ leges monstrosi homines horrendi visu, & execrabiles. Non honestius hominum malitia factum, qui bruta diversarum specierum una vi cogunt, ut equum & asinam, in generationem bajulatorum sapientiæ hujus mundi: quæ etiam monstra sunt ad generationem inepta ac sterilia, ab istis abhorrente natura prorsum ut ab aliis. Narratur historia quæ non usque adeo multis elapsis temporibus accidit Salisburgi, de monstro in conterminis illis Carinthiæ regionibus à venatoribus in sylva reperto, qui cum canibus illud mordere nolentibus comprehendissent, ab istis solummodo circumseptum ad Episcopum suum adduxerunt, humana planaue facie conspicuum, manibus pedibus ac digitis similibus, reliquis vero membris omnibus pilosum ut brutum. Quatuor gradiebatur satis demissis pedibus uti porcus. Apposito cibo ac potu gustare nihil unquam voluit, verberibus, punctionibus ustionibus, ac variis aliis tormentis tentatum est, siquid vocis articulatæ, vel brutalis ab eo extorqueri posset, at frustra. Meticulo-

culosum valde, lucem atque hominum fugiens præsentiam, abdere se quovis loco nitebatur, tertia tandem luce, quam raro comprehensa præterire solent, interiit.

Morbilli, pustulæ sunt venereæ, nonnunquam etiam de venereo morbo dicuntur.

Morellum, est solatrum.

Morphea, est species lepræ, alboræ non ab similibus.

Morus, est apostema, referens aspectu morum.

Mulæ, sunt pustulæ ex frigore vel calore ortæ.

Mumia, dicitur non solum humana caro, balsamo condita, sed etiam alia quæque, non per se mortua, sed occisa, & medicata curativæ facultatis.

Mumia medullæ, vel medullis, sunt ossium ipsæ medullæ.

Mumia elementorum, est balsamus elementorum externorum.

Mumia transmarina, Paracelso est manna.

Mumia versa, pro conversa, liquor est mumie.

Musilago, est liquor viscosus ac tenax.

Mundificativa, sunt medicamenta chyrurgorum, invalidam & putridam carnem à bona & viva separantia atque repurgantia.

Mustus, est calx alba in urina, veluti pinguedo.

Missadar, est Mercurius.

Mysterium magnum, est omnium rerum materia prima, principium & mater junctarum corruptibilium creaturarum Dei. Vide libro ad *Athenienses*.

N.

N *Nassa*, est apostema pectoris.

Nasda, vel *nassa*, est gibbus.

Narcotica

Narcotica, sunt medicamenta soporifera dolores auferentia, vel ut minus torqueant efficientia.

Nebulgea, est sal ex humiditate nebularum decedens super lapides, calore solis induratum.

Necrocomica, sunt prodigiosa præsagia, rei cuiuspiam futuræ prænuntia, per signa ex aëre super terram decidentia, ut eruces olim ac alia multa.

Necrolium est, quod mortem pellere, ac vitam conservare potest.

Necrolica, similia sunt medicamenta.

Necromantica, est ars illicita, quæ cum mortuis operabatur olim, ut quum astra manifestabantur apud mortuos. Is dicitur vere necromanticus, qui mortuos apparere & comparere facit, voces atque responsa potest ab illis extorquere, qui circuire cogit ac edere mirabilia. Quicquid mortuorum capitibus, ossibus, acubus, linteis, pharetris, sepulchris ac similibus arripitur vel adimpletur, sub nefariam hanc artem cadit; quæ superstitiosa, & à Christiano quovis detestanda.

Nasda Sinapta, est petroleum vel asphaltum.

Napta, est gumma. *Napta alba*, est petroleum album.

Naphtha, Nihil aliud est, quam petroleum, oleum illud liquidum quod ad nos licet corruptum ferunt Agyrtæ. *Naphtha candidum*, est petroleum nostrum. *Nigra*, quæ est forsitan illa Amiavi picea & glutinosa, bitumine per similes, quæ flagrans nulla alia re extinguere possit, quam pulvere injecto: Hanc nigram naphtham, stercus demonum quidam fuisse veteribus voluerunt: nos jam agnoscimus laserpitium, assam foetidam. *Naphthæ*, est vis ignium rapax. *Naphtha* est duplex.

1. Naturalis, quæ est proprie petroleum.

2. Factitia, colamen bituminis.

Sic carbones isti crustosi lapides, qui apud Germanos

manos effodiuntur sunt gagatis species, qui sunt bitumen sub terra induratum vel excoctum calore: & hi carbones ex bitumine causa sunt, quare montes, ut *Ætna* & *Vesuvius* flagrent, & magis noctu quam die: quia de die calor solis deprimit illud incendium vel obfuscat, è contra in nocte, quæ est humida & frigida, materia iterum excitatur humore.

Nar, est pyr. Ignis.

Narbasathar, est flatus mineræ, aurichalcum.

Nataron natron, est nitrum.

Nectar, fit ex correcto & claro vino: correctum vinum rubeum, est coagulatum: clarum est vinum album.

Nitrum, *Baurach*, *Sal petrosum*, nitrum quasi sal petræ cal. & siccum in secundo gradu. Est nitrum res cognata salis, & quæ est species salis. Hinc sal lucidum, sal Alexandrinum, sal Anderenæ, sal nitrum unum & idem sunt. Fit vero nitrum ex coagulato humore. Nostra in medelis sunt præstantiora, quia muto magis aperiant, & evocant humores; sed cum iudicio illis utendum. Fit apud nos nitrum diversis modis, in stabulis, in oylibus, in antiquis cœnobiis, in arcis multo ante sæculis tritis, in rupibus, cellariis, muris.

Ruland, pag. 346. enumerat sex genera nitrorum.

1. Armenum.

2. Arabath.

3. Aphricanum.

4. Romanum.

5. Ægyptiacum.

6. Babilonicum. Arabes soli primam & sextam celebrare.

Est etiam nitrum artificiale factitium: sicut ipse flos parietis, seu petræ, vel flos salis. Coquitur hoc ex sale, vel aqua salis.

Nitrum, est lapis salsus; id est sulphur album.

Nitrum

Nitrum Alexandrinum, est Cinis clayellatus.

Nitrum, Sago, Talck.

Nitrum, Tincar.

Nitrum, est sal albus, scilicet baurac.

Nitron, est fex vitri.

Noas, est Chalcos. *Æs*.

Nochat, *neuchat* *neuchor*, Venus, *Æs*.

Nocast, est cribrum, vel vas perforatum.

Nigella, Anglice Gith.

Noera, est Coopertorium vasis distillatorii.

Nora, est Calx.

Nora, etiam est Nitrum.

Nora, etiam est quodlibet sal.

Nosdidach, est Artus.

Nuhar, est venus vel *Æs*.

Nusiadar, est Armoniacum.

Nuba, est Cuprum.

Nutrimmentum, est res transmutata in ventriculo per putrefactionem.

Nuba, quoque Mannæ species est, coloris Rosin-farb: in Hibernia copiose invenitur. *Para. pag. 893.*

Nysadir, *nesudar*, est sal armoniacus.

Nitri, spiritus Tartarifatus.

Nitri, spiritus Sulphuratus. Vide *Glauberum* pro his tribus.

Nitri, vel Aqua fortis, spiritus Sulphureus.

Nenusfaren, dicuntur spiritus aërem inhabitantes.

Nenta, est pellicula, vel oculorum, aut infantum auriculis adnascens, & quandoque totam faciem contegens in partu.

Nigromantia, est ars nefanda & execrabilis, qua diaboli malignique spiritus astute se cogi fingentes ab hominibus, ultro interim obediunt in eorum perniciem tantum & non aliter, ut repente quid è longinquis

quis adferant, aut ad remotissima loca deferant: noctu potissimum est destinata, quia lucem fugiunt maligni dæmones, umbrarumque sunt ministri ac tenebrarum.

Nitrum, est salugo quædam ex urinarum congregationibus in sal præparata.

Nitriales, sunt res omnes adurentes & in calcem redigentes, ut sal petræ vel nitrum, Sulphur, &c.

Noboch, instrumentum est necromanticum.

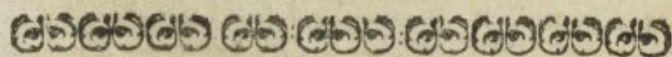
Nodi, sunt articulorum tumores indurati.

Nostoch, est jaculum alicujus stellæ, vel potius ejus repurgatione dejectum quid in terram. Invenitur potissimum Junio, Julio, & Augusto super latos campos, vel in pratis, instar fungi magni vel spongiæ, foraminosum quid, & leve, tendens in fulvum & raurum colorem, & ut coagulatum jus, tactum contremiscit. Sunt qui per nostoch ceram intelligunt metaphorice

Nuba, est secunda species tereniabin aut mannæ, roseo, colore qualis in Hybernia cadere perhibetur.

Nymphæ, sunt spirituales homines ac mulieres, vel corporei spiritus aquas inhabitantes, qualis fuit Melusina.

Nymphidica, metaphorice spiritus aquarum solventium in arte dici possunt.

O.

Obrizum, est purum aurum in spadiceum colorem arte calcinatum, aut pulveratum.

Odorifera, sunt medicamenta, quæ per suum odorem bonum aut foetidum morbos expellunt.

Oleum ardens, est oleum tartari ad summum gradum correctum.

Oleitas rerum, in omnibus sulphur earum est.

L

Oleum

Oleum vitrioli aurificatum, est quod auro dulcoratum est artificiose.

Oleum colcotharinum, est oleum ex vitriolo rubeum.

Olympicus spiritus, est astrum in homine, quod efficit ut umbram de se præbeat.

Operimethiolim, est mineratum spiritus.

Opitulativa, sunt medicamenta quæ fluxus stipant & obstruunt.

Oppodeltoch, Paracelsi præcipuum est unguentum. Stichplaster.

Ordoleum, est apostema parvum ordeo simile.

Orexis, est ardor à tartaro excitatus.

Organopeotica, est ars bellicorum instrumentorum inventrix.

Orizeum, est aurum.

Orizeum foliatum, est aurum in tenuissimas bracteas malleo cusum.

Orizeum præcipitatum, est aurum in crocum suum redactum, adminiculo croci mercurii.

Orobo, est vitrum metallinum.

Ossa paralleli, est universale medicamentum in podagra.

Obelchera, obelkara, est Cucurbita.

Ocob, ocab, ocop, Sal Armoniacum.

Ochra, Theophrastus simpliciter *ochram*, esse terram luteam describit, & situ diversa enumerat genera, cum inquit: In argenti & auri metallis nascuntur optima pigmenta, scil. cæruleum, quod proprie limus est. Optimum ex eo, quod vocatur Atticum; proximum marmorosum; 3. pressum Cyricum: Si acute consideramus *Ochra*, quatuor habemus species.

1. Lapidosa ex fodinis, & ad ripas, & littora fluminum.

2. Est pulvis, & terra arida, hærens in lapidibus, ut cæruleum, & Chrysocolle.

3. Est

3. Est terra sicca simplex ad ripas.
 4. Est vel limosa & tenax ad marmorosa ex fodi-
 nis. Est illi vis medica, astringere, erodere, dissipare.
 Porto ex ochra adusta fit rubrica fabrilis: Facititia fit
 ex plumbo. Nitrum hac plurimum utuntur pictores
 pro nativa.

Occidens, est acetum.

Occidens stella, est sal armoniacus.

Occidens, Mercurius, Saturnus, Hermaphrodythus,
 aqua viva, viscosa, &c.

Olea soluta, sunt quæ per deliquium partium subti-
 lium oleosarum secesserunt. Eo fiunt modo, quo ma-
 gisteria liquorum, nisi quod magisterio totæ res sol-
 vantur in liquorem quemvis, hic vero duntaxat partes
 essentielles internæ in pinguem succum, relictis parti-
 bus crassis. Necessè est autem præparationem proce-
 dere, ut defluere possint, & ex se oleositatem reddere:
 unde plerumque modo magisteriorum, ut calcinatio-
 ne, maceratione, coctione, &c. apparantur, aut etiam
 tria succorum, extractorum, & similium, nisi quod ex-
 tractum sit naturale, ejusque tenuitatis, ut facile sine
 prolixa opera diffuat.

Oleum frumenti, dupliciter paratur.

Oleum Palæstinum, est Acetum.

Oleum fixum, est quod è rebus solatis, & ad purum
 filtratis, pro abstractione cribra in spiritus vini potis-
 simum, ad oleosam consistentiam est redactum. Id e-
 nim hic figere appellamus, è diluta, & tenui consisten-
 tia, aquositate abstracta, vel digesta, oleosum & stabi-
 lem producere. Ideo solvi in liquore res necessè est, ut
 crassis partibus filtratione segregatis, tenues in humo-
 rem deponantur, unde per talem fixationem reducun-
 tur. Praxis communis est ut res solvatur in aliquo li-
 quore, adhibitis macerationibus, vel coctionibus,

L 2

vel

vel deliquio seu solo, seu cum aliis, &c. Solutio siquid facum habet, colatur quoad satis: postea affunditur vini spiritus, digeritur unâ: & abstrahitur iterum, idq; repetitur, quousque oleosa consistentia placeat.

Oleum distillatum, est quod per distillationem extrahitur: idque vel ascensu, vel descensu, sive insitum sit, sive combibitum. Combibitum omne elicitur sola distillatione: Insitum vero etiam secernitur aliis modis.

Oleum stillatitium decensorium, est quod distillatione per descensum efficitur.

Oleum per elixationem extractum & excoctum est, quod coquendo extrahitur. Id fit, vel per elixationem in humore, aut per siccam flammam.

Oleum ex assatione, fit per siccam flammam, cum res per se absque ullo menstruo, igneo calori adhibita oleum accendant: quod colligetur quovis modo:

Et fit dupliciter, { Assatione, &
Combustione.

Onix, est gemma repræsentans candorem unguis: Indica nonnunquam ignea, nigra, cornea, cingentibus candidis venis, oculi modo intervenientibus quorundam oculis, obliquis venis. Dicunt *Onychem*, è lachryma arboris lapidescere, & fieri. Quia igne concrematum, mittit odorem, & variis apparet impressionibus & formis.

Albertus Onichis species facit { Nigras,
Rubicundas, &
Albas.

Quæ omnes cum fricentur, solvuntur in substantiam repræsentantem unguis humani similitudinem. *Onix* tristitiam & timores excitat: melancholiam movet, excitat lites, & somnia turbulenta, &c. *Ruland. pag. 354.* ponit *Onichis* octo genera.

Opali, mater proprie est India. Est gemma pretiosa, utpote in qua carbunculi tenuior appareat ignis, &
amc;

amethysti fulgens purpura, smaragdi virens mare. Magnitudo ejus est nucis avellanæ. Sunt *Opali* certa vitia, si color ejus exeat in Chrystallum, vel grandinem, aut in heliotropii herbæ florem, si sal, aut scabritia, aut alia oculis occurrantia illi insint.

Ophites, est species marmoris; & *Ophites* dicitur, tantū propter colorem, quia colore repræsentat serpentes.

Illa species lineis cinereis & nigrantibus, omnino est tanquam chelydri in colore ad ostium Tangræ. Hujus species est *Echitos*, qui vipereas habet maculas.

Est alia etiam species *Ophitis*, magis accedens ad formam serpentis, quia squammas habet, ut serpens. Et est crustaceus lapis. *Plin. lib. 36. cap. 7.* docet *Ophitem* nomen accepisse à maculis serpentum:

Et duo facit ejus genera, { Molle candidum, &
Nigrum durum.

Opilare, est operire.

Ops Metallum, est argentum vivum.

Orale, est Vas.

Orbis, Tympanum.

Oriens, est Urina. Sal urinæ. Vitriolum.

Oriza, est risum. *Ozeman*, est album ovorum.

Orms, est Gallina.

Orogamo, est Aurum.

Oforor, est opium.

Ostrutium transplantatum, est Angelica.

Othan, Mercurius Philosophorum.

Ovum, est lapis benedictus.

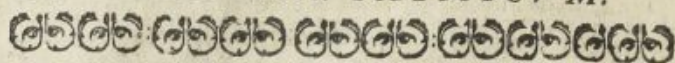
Ovum Philosophorum, seu Hermetis, est quod ovi formæ Philosophicis operationibus inservit.

Oxos,

Oleum Palestinum, } Est Acetum.

Oxy, est Acutum.

Oxo, est Arsenicum.

P.

Pandalitium, paneritium, vel passa, est apostema in extremitatibus digitorum.

palantina, & persina, Reginæ fuerunt, quales Melusina, & Melora.

pannus, est macula à nativitate orta.

pars cum parte, est massa ex auri & argenti partibus æqualibus cimentata & graduata.

parthenion, est camomilla nobilior aut Romana, quæ etiam pyrola sylvana dicitur.

parædri, sunt mali Genii.

panes, æris fatiscentes.

panes, ex pyrite & Cadmia conflati.

panis, Argenteus.

panum, æreorum species, tres sunt.

panum, ex ære fossili.

pater, est Sulphur.

pater ante filium, Id est interfectio patris. Est Satyrion.

pater & mater regis. Vide plura *Rulando*, pag. 359.

patias, est squamma.

pedagra, est Tartarus.

pegernus, Id est peregrinus, est Mercurius.

pelecanus, est vas circulatorium, à figura Pelicani pectus suum rostro fodientis, pullos suos refarcientis nuncupatum, amplo ventre sensim in augustius collum vergente; quod retortum & curvatum os rursus in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui infuso liquore Hermetico sigillo occluditur, & calori admoventur.

pelicide, pelude, est mel coctum.

penetratio, est submersio.

Pes

Pes lucuste, *Pes brusie*, est alumen Jumeni.

Petra sanguinaria, est hæmatites.

Phanlec, est ferrum.

Phiala, est vas vitreum ex ventre in modum sphere rotundo gracilem canalem in proceritatem emittens; Ejus usus frequens est in coagulationibus & solutionibus.

Phibit, est rapax.

Phlotron, est species fluxus ex coostro generatus.

Phrasum viride, est flos æris.

Phyfis, tabes, alioqui Atrophia fere idem, nutrimenti cessatio, aut timore, aut nimia aviditate existens.

Phyfis, est consumptio naturalium humorum corporis proveniens ex ulcere pulmonis.

Phyfis, differt ab *Hæctica*, { Subjecto,
Genere.
Accidente

1. Subjecto, *Hæctica* est morbus Cordis. *Phyfis* Pulmonis.

2. Genere, *Hæctica* est Febris. *Phyfis* non.

3. Accidente, *Hæctica* est morbus generalis, respectu Cordis. *Phyfis* specialis Pulmonis.

Pilos, est Argilla, terra vimida.

Pilum, vel *pili caput*, quo franguntur panes ærei.

Pisare, est Colare. *Pistare*, est contundere.

Pix liquida, est Terebinthina. *Pixari*, est pix.

Plumbum, à Chymicis tribuitur Saturno, & ejus nomine appellatur. Est corpus metallicum, lividum, terreum, ponderosum, parva participans albedine, multum habet de substantia terrea, & in stannum per lationem vertitur. Quo patet stannum esse perfectius plumbo. Plumbum plus habet de substantia sulphuris fixi ad compositionem suam, quam Jupiter, id est stannum. In summa, argentum vivum, malum grossum

L 4 mali

mali saporis, foetidum, debilis virtutis, tanquam menstruosa mater, initur à sulphure marito leproso, aut livido: & Saturninus ille frigidus nascitur filius, cui nomen est plumbum. Deficit illi puritas, fixatio, color, ignitio. Nota, quod plumbum purum cujuscunque coloris non reperitur in fodinis, Estque plumbum, quod excoquitur, triplex,

Scilicet,	{	Nigrum, quod verum est
		plumbum:
		deinde Cinereum,
		&
	{	Candidum.

De plumbo nigro jam agitur, à Græcis, *μολυβδον* dicitur. Fit & excoquitur ex galena: aut fit ex pyrite. Plumbum elotum habetur in quibusdam officinis, contra ulcera inflammata, & cancerum: sed plumbum crematum habet efficaciores vires eloto: & saccharum Saturni ambobus. Figuli illo utuntur enim cremato plurimum ad pingenda vasa. Videas plura si placet de plumbi generibus apud *Ruland.* à pagina 364. ad 370.

Plumbum, dives.

Plumbum, depauperatum.

Plumbago, Galena molybdena, seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum, unum & idem sunt. Lapis plumbarius, venæ plumbariæ, terra plumbaria, & materia unde fit plumbum recte dicitur. habet easdem vires cum plumbo loto, & plumbi recremento, & eodem modo lavatur: & differt à Molybdena, *Disse.* colore tantum non materia. Color enim facile mutari potest in plumbagine, diversis vaporibus è visceribus terræ excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum solum continet plumbum: è contra cum plumbum & argentum continet, dic esse galenam.

Du-

Duplex est, { Natiua, &
Factitia.

De quibus ac eorum variis speciebus videas plura
Rul. à pag. 372. ad pag. 376.

Pompholix, Dioscor. conjungit pompholigon, spodon, & antispodon.

1. *Pompholix* est, cinis metallicus qui fit in summitate, aut parietibus fornacum, seu domuncularum ubi sunt fornaces extinctis favillis. Cinis differt secundum diversitatem metallorum, & locum in quo fiat. Efficacior enim est quæ cinerea est, & fiat ex pyrite, quam ex plumbario lapide. Inde melior est omnibus Misnensium continens in se argentum plumbum & æs. Si in lateribus & summis cameris est pompholix, pars quæ in summitate dependet est pompholix, & differt à spodio candore & levitate: è contra pars nigrior, & ponderosior, in ima loca se recipiens est spodium. Differt pompholix à spodio, specie sola non genere. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem & citrinam, repertam in littoribus maris Indiæ.

2. Factitiam, in fornacibus de qua hic.

Arabes duplex habent Spodion.

1. De radice cannæ transmarinæ combustæ.

2. Quod fit ex ebore vero combusto. Est & exusta spodos ex ossibus Elephantis, canum, & aliorum animalium usque ad levitatem, cum debet fieri ex ebore usto.

Antispodium, fit ex cauticulis stipticis. Secundum *Dioscor.*

Spodion fieri potest ex plumbo, eodem modo, quo fit ex ære Cyprio. In Misina plumbo similis est in officinis, ubi plumbum plurimum coquitur.

1. *Pompholix*, est fuligo, quæ colligitur in cameris ubi coquitur metallum.

L 5 2. Pom-

2. *Pompholix*, colligitur de argento.
3. Lutea, quæ adhæret parietibus, quando argentum à plumbo segregatur.
4. *Pompholix*, ex ære Mansfeldio.
5. Quæ colligitur quando argentum à cupro segregatur.
6. Quæ in caminis colligitur, ubi plumbum candidum coquitur.
7. Candida purissima.
8. E lapideis panibus terrefactis, cum æs coquitur concreta.
9. *Pompholix alba*, quod officinæ nihilum album appellant.

Pompholix, *Tutia*, & *Spodius*, unum & idem sunt, *Poponac*, est gummi.

Porfitigon, est batitura ferri.

Præsis, *Præsmum viride*, est flos æris.

Præcipitatio, quando corpora per aquas corroden-
tes, corrosa, & in aqua soluta, vel aquæ corrodentis
abstractione, vel alio encheremate, in aliquam calcem
repercutiuntur, sic argentum in aqua forti dissolutum
cupro, sale communi aut ammoniaco injecto præci-
pitatur: sic aurum in aqua regia solutum, adhibito
pauculo argento vivo repercutitur, cui si parum per
folium sulphuris admixtum, idque clauso vase ad i-
gnem positum fuerit, ut argentum vivum & sulphur
evaporare & discedere possint, calx subtilissima re-
linquetur: simile iudicium etiam de aliis esto. Sed
quo magis corpora dissolvuntur, tanto etiam magis
subtiliusque calcinantur.

Præsmucum, Cerusa.

Principia Chymica.

Principia sunt, quibus res in quolibet mistorum
genere est facta, quæ quia insunt, & jam certum sibi
natu-

aturam substratam habent, in qua vigeant, & cum
 ea educi possunt. Hæc principia alia sunt ab Aristo-
 tis, & non prima omnium intelliguntur. Sed in quo-
 rum genere prima, quanquam illis sint analogæ. Prin-
 cipiorum autem vires tum in elementaribus parti-
 bus, tam cœlesti fundantur. Itaque quodammodo hæc
 elementa accedunt, quodammodo ad essentias.

Principia autem sunt tria, { Mercurius.
 Sal
 Sulphur.

Prima temperatura.

Projectio, est per medicinam super re mutanda pro-
 jectam cum repentino ingressu, ex mutatione exalta-
 ta. Convenit cum fermentatione, quod rem intus in
 substantia mutet: differt autem quod non fiat cum
 gestione lenta, quæ paulatim mistilia alterantur, &
 usin accipiant, sed violenta penetratione facta, quasi
 momento ingressus transfiguret. Vocatur illa me-
 dicina, etiam non fermentum, sed tinctura.

Prolectatio, est extractio per attenuationem par-
 tem subtiliorem, ita ut rarefactæ inclinatione suæ na-
 tura, à crassioribus in diversum ferantur, ibique con-
 stant. Itaque etiam ejusmodi res, è quibus aliquid
 prolectamus, attenuatoriæ vocantur, seu rarefactiles;
 antequam consistat prolectatum, vel igneum, vel
 æreum, vel aqueum sufficitur, ut ita mediante horum
 instrumentorum forma fiat prolectatio, & absistat à ter-
 ris fixis vi levitatis suæ vel fluxus.

Psamos, est arena.

Psincus, psinkis, est Cerusa.

Psythos, est frigus.

Pumex, Samechi, vel Senech Arabice, vel lapis Vul-
 ni.

Sunt duæ ejus species. { Niger,
 &
 Albus.

Ni-

Niger dicitur & tophus, & hic præstantissimus in *Mel* & *Insulis Æoniis*, aptissimi ad corpora leviganda.

Albus est levis, spongiosus, scissilis: non arenosus, facilis teri, & candidus. Dicitur pumex lapis, propter duritiem lapis, non propter raritatem: nam raritate non est lapis, & degenerat plane à lapide, quia innata aquis: reperitur autem Pumex ubi Alumen & Sulphur nascitur. Creditur esse terram omnino exustam in *Insulis*, quæ deinde aquis adfertur usque ad *Barchen* civitatem *Lybiæ*. Ideo vocatur lapis de *Barche*:

Purgator, Argenti.

Putrefactio, est misti resolutio per putredinem naturalem in calido humido. Humorem enim necesse est vincere terminans siccum agente calore externo, quo facto calor cognatus cum humido suo substantiali segregatur à commistis, & homogeneiam suam servat, consistens seorsim. Itaque si res putrefacienda humore abundat, comminuta in illo ipso finitur, & ponitur ad digestionem fimi vel balnei calidam, foris sc. adhibito calore humido. Sin ipsa per se parum humoris habet, aut nihil, teritur, & proportionali humore conspergitur, inque suo vase ad putrescendum locatur.

Putrefactio, est digestio substantiam rei ex vaporum retentione calidi externi accessione, ad rem præstantiorem generandum dissolvens, est putrifactioni proprium veterem naturam rerum consumere, novam introducere, & nonnunquam producere fructum alterius generationis. Spiritus etiam corrosivi per eam dulcescunt & mitescunt, omnes colores in alios mutantur, item purum ab impuro, impuro subsidente deorsum separatur. Fit vero materia in vase collocata, vas in finum ponitur, finique calor ad tempus præfixum conservatur. Satius autem est vas in balneum robis collocari.

Putre-

Putrefactio alia, est ambigens inter corrosivam calcinationem, & putrefactionem, & vocatur putrefactio alia & philosophica: Aquibuslibet nomen habet nec ratione, ut sublimatio, separatio elementorum, solutio, &c. Fit autem in aqua philosophorum alia, seu aceto acerrime, nec est aliud rei, nisi Solis Lunæ.

Penates, dicuntur spiritus ignis elementi & cœli, filiales dicti, quasi penes nos nati.

Pentacula, sunt signa. sigilla vel delineamenta medicis & incognitis aliquando literis & characteribus applicata, quæ collo appensa creduntur à malignis viribus, & fascino quovis præservare.

Perdettæ, sunt rapæ parvæ & flavæ.

Perdonium, est vinum ex herbis.

Periodus, est celsa, vel musculus vitæ, pulsus per verum corpus discurrens.

Pencedanum, est angelica sylvestris.

Pilizenii, sunt pili circa caudam leporum nascentes.

Pilosella, est auricula muris, herba pilosa.

Pinguedinosa, dicuntur quævis pingua.

Plumbum Philosophorum, est ex antimonio tractum.

Potabilia, quæ per os hauriri possunt.

Podagra, est tartarus singniæ vel glutinis albi.

Phantasmatæ, sunt spiritus sylvestres non diabolici, desertis habitant, & circa littora maris, cum hominibus imaginativis sæpissime loquuntur, terrefaciunt quando; suam originem ducunt ex imaginationibus hominum quales vivi de vel cum mortuis habent.

De his lege latius apud *Paracelsum* expositione prima, quam facit in Evangelium D. *Matth. cap. 14.*

Phionitides, naturales dicuntur inimici, qui sese mutuo persequuntur ad mortem, ut ciconia ranas, feræ mures, aranea bufones, &c.

Phoenix,

Phœnix, dicitur ignis quinta essentia, item lapis Philosophorum celebratissimus.

Physiognomia, dicitur ars illa qua hominum proprietates atque natura cognoscitur à facie usque ad pectus, ut ex habitu de cuiusque ingenio & promptitudine iudicium fiat.

Pulperia, vel *pulperia*, est stupor, attonitus, apoplexia, vel syderatio.

Præsagium, est præcedens aliquod notabile signum rei futuræ historiam, ex quo prophetia quandoque sumitur.

Præservativa, sunt medicamenta vitam à suis inimicis, & corruptionibus defendentia.

Pressorium, est torcular, instrumentum quo speciebus contusæ exprimuntur.

Primates, dicuntur corpora fallacia nobis ab astri ob oculos posita, de quibus *Paracelsus* eodem loco super *Matthæum* fusius disserit: dicuntur alias *Prumalia*.

Pruinum, est prima tartari species.

Pruina, sed *pruna*, est ignis persicus.

Pulsatiles, arteriæ venæ dicuntur, forte proeuatica.

Pusta, est saniei digestio, à pure dicta.

Putredo, est generationis materia prima, sed melius

Putrefactio, pro corruptione sumitur in alteratione.

Pygmei, dicuntur homunciones vel subterranei spiritus, quos etiam faculas aut scintillas vocant. Non natos esse perhibent, nèque habere parentes, sed non aliter ex corruptione terræ, quam ex equino fimo putrefacto scarabei, generari.

Pyromantia, dicitur ars ex igne præsaga, quum ignis astra se palam faciunt hominibus, ut inde veri noticia prorumpat ejus quod quæritur, ablato quovis dubio, vel suspitione. Exemplo sit quod de buxo fertur, & foliis ejus in ignem projectis, singulis eorum, de

de quibus habetur suspitio, nominibus inscriptis, crepitare fontis folliculum & exilire perhibetur. Non aliter de futuris, conjectura multorum simul, fieri posse putant. Aliud est.

Pyrotechnia, hæc solum operatur in præparationem rerum naturalium ignis adminiculo, sed medio, ac potissimo instrumento potius.

Pyrala sylvana, vide parthenion.

Plumbago, Galena, Molybdena, unum & idem sunt, seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum. Lapis plumbarius, vena plumbaria, terra plumbaria, & materia, unde fit plumbum recte dicitur. Habet etiam easdem vires cum plumbo loto, & recremento plumbi, & eodem modo lavatur: & differt à molybdena nativa, ipsius colore tantum, non materia. *Dioscor.* Et color potest facile mutari in plumbagine diversis vaporibus è terræ visceribus excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum solum continet plumbum: è contra cum plumbum & argentum continet, dic esse galenam:

Sed duplex est $\left\{ \begin{array}{l} \text{Nativa, \&} \\ \text{Factitia.} \end{array} \right.$

De quibus, & de diversis eorum speciebus, videas plura, *Ruland.* à pag. 372. ad paginam 376. si placet.

Plumbum dives.

Plumbum depauperatum.

Poponax, est Gummi.

Pompholix vera: In officinis vocatur, nil album, nihili. Ex Cadmia inspersa de industria, vel ex ipsa Cadmia proflata foliis fit. Cinis metallicus levissimus, fit etiam in summitate fornacum, aut parietibus, vel etiam domuncularum ab extra. Si in oris fornacum est, tum Cadmia est capnitis, si in lateribus, & summis cameris, est pomphylix, pars quæ in summitate depen-

dependet est pompholyx, è contra pars quæ adhæret parietibus est spodion. Illa adolescentes diligenter observare debent. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem, & citrinam: in littoribus maris Indiæ.

2. Factitiam in fornacibus: de qua hic.

Spodion fit,

1. E cannæ radice adusta.

2. Ex ebore vero combusto.

3. Ex ossibus Elephanti, Canum, & aliorum animalium exusta est hæc spodos usque ad levitatem ex ossibus; cum fieri deberet ex ebore usto. Antispodium fit ex canticulis stipticis secund. *Diosc.*

Pyrites, & *Marchasita* idem sunt secundum Græcos & Arabes. Dicitur *Pyrites*, quia ex eo plurimum ignis excuditur: & illo utuntur milites ad inflammandas bombardas: & dicitur *pyrites*, quod igneus ipsi sæpe sit color.

Reperiuntur in Germaniæ fodinis variæ *Pyritis* species.

1. *Pyrites* argentei coloris, quæ argentum continet & æs, modo solum argentum, modo solum æs, modo argentum & æs simul, modo argentum & plumbum nigrum, modo plura metalla, modo omnino sterilis reperitur. *Pyrites* autem ille videtur plus argenti vivi habere reliquis speciebus.

2. *Pyrites* fere aurei coloris, est proprie *pyrites*, & *pyrites* æris specie æris, cognatus priori.

3. *Pyrites* prorsus aurei coloris, plus videtur habere sulphuris: cui nonnunquam admiscetur quarta sequens species.

4. *Pyrites*, colore similis galenæ, sed prorsus materia differt. Coquitur ex eo aurum & argentum, & reperitur in magna copia *Reichensteinii* subtilis admodum,

dum, plus auri, minus continet argenti, vel aurum solum: Sed Raurisi plus continet argenti, minus auri.

5. *Pyrites*, cineracei coloris, subtilis admodum reperitur Reichensteinii, & admiscetur præcedenti speciei, ut ex illa possit etiam excoqui aurum. Sed hæc species paulo diverso modo reperitur, *Aldenbergi* in *Silesia*, unde conflatur aurum & argentum.

6. *Pyrites* coloris ferrei, per se fert speciem massæ ferreæ, reperitur in fodinis ferrariis quibusdam, non in omnibus.

Pyrites habet insignem vim discutiendi, abstergendi, & excalescendi. Quomodo utendus & lavandus pro medicina docet *Dioscor. lib. 5. c. 89.* plura videas in *Rul. pag. 393. ad pag. 396.* de variis *pyritis* generibus.

Pyrites etiam est parens succorum 6. *pag. 327.* *Pyrites* metallorum variorum fertilis 10. *pag. 397.* *Pyritum* è quibus ignis elicitur 7. gener. *pag. 397.* *Argentum* coloris. 8. *pag. 398.*

Pyramis, (aliis catinus coniformis) est vas metallicum, in modum pyramidis excavatum, ut pars ejus superior lata: inferior autem in acutum vergens pro liquatis mineralibus in regulum formandis accommodari possit.

Q.

Quandros, Lapis est seu gemma, quæ reperitur in cerebro & capite vulturis, coloris cædidi: quæ repleta mamillas lacte, & contra nocivos casus valere dicitur.

Quanti, est plumbum.

Quars, est petra fellis.

Quartatio, est separatio auri & argenti invicem commistorum, quæ ideo dicta quartatio, quod mixturæ ex auro & argento tantum sit addendum argenti, ut hujus tres partes sint ad illas unam, fiantque omnino quatuor.

M

Quinta

Quinta essentia, est mysterium, ad æthereæ naturæ paritatem viresque præstantissimas exaltatum. Solet appellari cœlum, & cœlestis substantia, in qua purissima, & sincerissima crasis hæret, & radix substantialis, tanquam esset defluuium ætheris, vel radius firmamenti, voce Creatoris per ima dispersus, animæque mundanæ ἀπορροήματα.

Quinta essentia vegetabilium, est quæ ex vegetabilibus eorumque partibus extrahitur. Fit hæc potissimum ex succo extracto. Primas obtinet hic quinta essentia vini, quam Mercuriam vegetabilem nominat Lullius: Alii aquam primi entis, cœlum & clayem Philosophorum vocant.

Quinta essentia animalium, est quæ extrahitur ex partibus animalium, ratione missionis naturalis, & vegetabilis: Itaque praxis parum differt à vegetabilium apparatu.

Quinta essentia mineralium, est quæ ex mineralibus conficitur.

Excellunt his quintæ essentiz metallorum & gemmarum.

Quebricum, est Arsenicum.

Quebrit, & *Quibrith*, est Sulphur.

Quianos, Id est vena terræ. Cuperosum.

Quirini sancti plaga, morbus descr. à Para. Tom. 2. pag. 357.

Qualitas, dicitur complexio calida vel frigida. Hætenus quatuor qualitates ore omnium prædicatæ sunt, & quatuor elementis assignatæ, cum nihil minus quam elementa sint, nec ista qualitates, at solum, quod ex elementis generatur, omne, hoc est, aut frigidum, aut calidum: Si frigidum, habet in se quandam ingentam & individuam humiditatem, unde ubicunque humidum, ibi etiam frigidum esse oportet, non aliter
de

de calido & sicco judicandum. Nam siccitas inest caliditati soli, nec fieri potest ut frigidum sit siccum, aut calidum humidum. Istæ complexiones sunt ex *Ares* sic disponente natura, ut uterque parens elementum ignis masculus calidus, sperma siccum aërem habeat. Terra vero frigida mater, menstruosum semen aquam possideat, ut ista simul etiam conjuncta videmus aquam suæ terræ, & globulum unum efficere minimum, non secus atque aërem igni suo semper continuum, spheram unam, illa majorem, firmamento vero minorem, & ideo medium globum dici, mediamque regionem ætheream elementatam. Ex quibus duobus parentibus generatur omnis fœtus naturæ elementaris, sub complexione vel calida cum sicco per se, vel sicco resoluta, aut sub frigida cum humido per se, vel cum humido coagulato. Hinc fit ut sæpissime frigida multa judicentur ex oculo vel manifesto, quæ calida sunt in occulto. Exemplo sit nobis crystallus apparentia frigidus & siccus, in occulto centroq; suæ naturæ tamen humidus est, quia nihil aliud quam humidum coagulatum. Item petroleum, quod natura sua siccum est resolutum, non perinde ut apparet oculo humidum. Proinde non parvi refert physico probe cognoscere naturam & complexionem rerum; cum ex suis parentibus, tum ab externis accidentibus in compositione acquisitis. Hæc etiam in artificialibus solutionibus & congelationibus immutari solent. In summa tam vastus est graduum in qualitatibus labyrinthus, ut non sine maxima fallacia, quantumvis exercitatus, hac via transire valeat ad scopum verum recuperandæ sanitatis in medicina. Quod etiam à suis tractationibus deprehenditur, ut quod hoc loco sit affirmatum, alio negetur apertissime. Tum demum ad sacram distinctionis anchoram eis, tanquam ad asylum

M 2

con-

confugiendum, quibus suum delirium demonstrabitur. Quapropter foelicissimum physici ac medici iudicandum est ingenium, quod à confusione physica, noverit in spagyricam rerum unionem, infallibilem semitam descedere. Haftenus de qualitatibus dictum, ut videat Lector aliam esse de his Paracelsi mentem, & infidelium vel Græcorum opinionem.

Quarta ratio, dicitur summum examen auri, hac via videlicet, ut argenti partes novem ad unam auri commisceantur liquatione per ignem. Deinceps aqua stygia vel forti resolvantur ambo simul. Argentum totum in aquam confluit, auro solo subsidente pulveris instar, spadicei nigricantisque coloris.

Quinta essentia, dicitur spiritualis materia quædam, corporaliter ex omnibus herbis, plantis, & aliis quibuscunque rebus vitam habentibus tracta, & ad summum gradum subtilitatis adducta, per separationem ab omnibus elementis, & impuritatibus: item vires & virtutes, omnisque medicina incorruptibilis, in quibuscunque rebus delitescens. Dicitur alias rerum forma specifica, quæ si à specie removeatur, ad suum genus accedit, altiusque progreditur donec in centro quiescat. Quod his tribus characteribus elegantissime denotatur à Paracelso. 2.4.0. Hoc est per abjectionem confusionis & impariatis impuritatisque elementorum quatuor, prevenitur ad duplatam quintam essentiam in decade sub unionem creata quiescentem.

Quintum esse cujuslibet elementi per se solum, est animal ex eo solo productum.

R.

Ragadiæ, sunt nolæ vel apostemata pudendorum.

Rana, est apostema sub lingua.

Rabira, Radira, est stannum.

Rabiel, Roliel, est sanguis draconis.

Rachi vel Raco, est Mercurius.

Racri

Racri Ranac, est Sal armoniacus.

Ramigi, id est *Ramigiri*, est Colophonis.

Ramag, est Cinis.

Rasar vel Rastis, est Stannum.

Rastol, Rasoes, est æs.

Rastul, est Sal.

Rasabeti, Rusatagi, est æs ustum.

Realgar, est auripigmentum rubrum.

Rech, est Marmor.

Receptaculum, est vas amplum & globosum distillantes humores recipiens. Sed receptaculum pro rei distillandæ ratione variat. Nam si res vaporosæ flatulentæ, & spirituales dissolvuntur, amplum esse debet: alioquin à spirituum vi magna, magno bombo, ac crepitu, nec sine astantis periculo, rumpitur, atque in frustra dissilit. Si vero res calidæ tenuesque fuerint, collo longo formatum esse debet. Sin autem res mediæ fuerint, medium receptaculum requiritur.

Recrementa ferri, sindes.

Rel, rebus, est acetosum.

Restinctio, est gradatio, qua res candefactæ in liquore exaltante restinguuntur, atque ita ad nobilitatem perveniunt in eo genere optimorum, hic est primus & principalis finis inventæ restinctionis.

Retorta, est vas globosum, cujus collum paulatim à ventre procedit, ac sensim in oblongum canalem reflexum transit.

Resolutio per medicinam, est cum commista violenter separantur, adjecta resolvente, & quantilibet misturæ partem segregante. Eam autem rem è Gebro medicinam nominamus, quanquam etsi liquida sit, dici queat aqua solvens. Fit autem perinde ac in lactis per coagulum acetum vel similia secessu. Itaque & empyriasæ opus ipsum poterat appellari. In nonnullis vicinum est coagulationi, quæ unâ crebro fit.

M 3

Rapa-

Raparum radices, sunt flammulae radices. Nam per se tantum flos & flammula.

Reverberatio, est ignitio, corpora igne vivo reverberante, & reperiiente in calcem subtiliorem reducens; Estque clausa vel aperta.

Reverberatio clausa, est quando corpora reverberanda in furno reverberii clauso calcinantur. Hac reverberatione ignis gradus ad amissim administrari possunt, ut calor intendi & remitti possit, quod in vulgaribus non accedit.

Reverberatio aperta, est quando materia in verberatorio fumo omnibus foraminibus apertis calcinatur. Hac reverberatio valde vehemens est, & utimur ea in corporibus duris, & pertinacibus resolvendis.

R E X.

Rinar, est limatura. *Rian* idem

Robes, est acetum.

Ron, est libra.

Rosa, est Tartarum.

Rota, *Rotingenius*, est Colophonia.

Rob, est succus inspissatus.

Rubeum, Aurum falsum. Cuprum tinctum.

Rutabulum, vel *Vncus*, est baculus ferreus longus, in altera parte cochlear, in altera radulam habens, docimasticis operationibus inserviens.

Rubrica synopica, quam volunt dici lepinum. Græcis magram, vel mogan, Latinis synopidam. *Dios.* eligit eam, quæ gravis, densa, jecinoris colore, non calculosa, sibi concolor, & copiose cum diluitur, se diffundens. Interdum à *Byzantio* afferuntur pastilli coloris fere fulvi, litteris Turcicis signati, quos materialistæ terram sigillatam appellant. Olim terra lemnia imagine Capræ signabatur, quia illi admiscebatur sanguis hircinus.

Lemnus, Insula in qua fodiebatur illa terra, subicitur

citur Turco, quare facile *Byzantium* portari possit. Quod si color talium pastillorum, qui afferuntur è *Byzantio* minus quam debet rubricæ respondet, causa forsitan est, quod cum terra diluitur, ut in pastillos cogatur, nonnihil mutatur. Deinde jam profundius foditur, & ita minus calore aduritur. Turcæ magni æstimant ad pestem curandam tales pastillos. Arabes glebam Armeniacam, quæ non multum terræ sigillatæ dissimilis est, nisi quod Armeniacæ terræ sigillum nusquam impressum legatur. Utrum hæc terra sit tandem signata redacta in pastillos cum literis Turcicis, an sit rubrica synopica dilata, an terra Lemnia, an Armenia, non magni refert, cum easdem vires omnium talium habeat: *Byzantii* inquirenda esset, an è Lemno, an ex Armenia, an è Synope in Thraciam deportaretur.

Rubrica.	{	Nati- vasof- stia.	Synopica & Terra Lemnia.	Nativa in fodinis calore terræ aut solis adusta & de- generante.	{	Metamorpho- sis egregia, ars à natura sin- gere didicit, ex ochra ru- bricam colore & non ut exi- stimat & scri- bit ex rubrica ochram.
		{	Germa- nica ex ochra,	{		Nativa, ad flumina calore solis, aut terræ exusta & de- generante quæ cum nimium aduritur, fit illa indurata.
			Facilitia fabrilis, quæ fit ex ochra usta arte in no- vis fictilibus.			

Relolleum est triplex, { Incorporatum,
Innatum,
& Momentaneum.

1. Incorporata, sunt omnia Mercurialia, videlicet Mercurius per se, Mercurius sulphuris, Mercurius salium.

2. Innata, sunt ex tribus. Consolidativa, Mundificativa, Confortativa.

3. Momentanea, Relolleum, Mors est, est enim improvise relolleum, cum tinctura velocissima. *Para. 871. pag.*

Ranarum sperma præparatur, reducendo sperma in distillatione solis, deinde distillatione per alembicum. *Para. 879.*

Reverberata, secundi sunt gradus. Calcinata tertii. Sublimata quarti gradus. *Para. 890.*

Realgar, ex proprio significato, fumus est mineralium, sed metaphorice sumptum, est in humano corpore vitiosa natura, ex qua nascuntur potissimum ulcera, estque quadruplex juxta numerum elementorum: ut realgar aquæ spuma natans super aquas: realgar terræ arsenicum: realgar aëris terreniabin: & realgar ignis conjunctio saturnina.

Rabeboja, radix flammulæ majoris.

Rebis, excrementum alvi. *Rebis, lapis rebis*, est Capilli.

Rebus vero, est ultima rerum materia.

Rebisola, est arcanum urinæ ad ictericam: quæ si coquatur, ac despumetur, optime post triduum quiescens lapillos rebi solos edic.

Rebonz, idem quod mumia.

Reduc, est pulvis, quo calcinata metalla, & mineralia liquantur, iterum in metallinum regulum redeuntia.

Relolleum, est virtus ex complexione, ut in hypericone prima virtus est, in calido & curativo. Accidental

talis vero cherionia & occulta, in eo quod vermibus aduersetur atque corruptioni.

Regale, cimentum est, quo repurgatur aurum.

Resina, dicitur pix flava, & pulchra.

Resina auri, est crocus ex auro tractus.

Resina pini, id est, abietis.

Resina terre, est sulphur.

Resina terre potabilis, est sulphur sublimatum in liquorem, balsamum, vel oleum redactum.

Repercussiva, dicuntur medicamenta fluxiones retrorsum agentia.

Reverberatorium, furnus est, in quo per flammam materialia calcinantur.

Rillus, est instrumentum aurifabrorum, in quod effundunt liquata metalla in formas oblongas.

Rosæ, est idem quod herespelas.

Rubedo de nigro, id est, de talco nigro.

S.

Sagani, sunt spiritus quatuor elementorum.

Salamandri, sunt spiritus ignem inhabitantes, vel ignei homines.

Saldini, idem quod Salamandri, homines quos influentia sustentat, & ex elemento ignis nutriuntur. Ut fuit illa gentilis mulier nomine Ziser, quæ statim atque infirmabatur, sese in ignem conjiciens reficiebatur & convalescebat, in eo sedens gaudensque, tanquam in aliquo balneo.

Sal aluminosum, id est ex alumine plumoso tractum.

Sal anathron, est sal ex usnea lapidea tractum.

Sal crystallinum, est sal quod ex urina hominis decoquitur.

Sal colcotharinum, est quod ex colcothare vitrioli factum est in alcali.

M s Sal

Sal congelatum, nascitur in thermis. Fontibus & aquis medicatis

Sal enixum, id est resolutum.

Sallena, species est salis petrae.

Sal mercurii, dicitur spiritus vini, qui inebriat.

Sal petrae, est quod in testudinibus cellarum nascitur in conos oblongos, ex calce resoluta, vel ex spuma salis, aqua arctans.

Sal nitrum, ex terra decoquitur, in quam urina diutissime coniecta est, ut in caulis ovium, stabulis equorum, boum & aliorum animalium.

Sal practicum, fit ex mixtura salis petrae cum sale armoniaco partibus aequalibus, in olla figulina non vitreata, filo in cella vinaria suspensa, resolutione penetrat sal extrinsecus, adhærens ollæ, quod singulis denis vel duodenis diebus abradendum est, instar pruinæ.

Sal scissum, seu entali, & alumen scissum, idem sunt.

Sal resolutum externum, est quando quis aliquid comedens sal esse existimat, omniaque salsa sibi videntur.

Salter, *sulter*, vel Selenipum, est falsugo vel muria salis, ex sale resoluta frigore, vel humiditate penuarii vel cellæ vinariæ.

Sabon, vel *Sabena*, est Sapo, lixivium unde saponi fieri solet.

Sadir, est scoria.

Saffatum, est species salis.

Sagda, vel *sagdo*, coloris prassii: ut Gagates attrahit paleas & fila, magnes ferrum; ita sagda lignum, & ita fortiter adhæret ligno, ut avelli non possit nisi abscindatur. Reperitur ad naves tabulis fortiter affixa, unde colligi potest mare esse patriam ejus. Gemma est magnitudine fabæ. Soli apud Chaldaeos ait Sagdam vulgo reperiri. *Plinius* dicit in Samothracia speciem ejus gemmæ esse nigram ligno similem sine pondere.

Sagimen

Sagimen vitri, est sal vitri, vel sal alkali.

Salebrot,
Sal lambrot, } Est sal acutum.

Salefar, est crocus hortulanus.

Salsa, est Argilla.

Salsedo mucrum, est sal pertæ.

Sal, *Hal* Græce, *Melech* Arabice; est falsugo, vel muria salis, ex sale resoluta frigore, vel humiditate cellæ. Vel est principium terreum, cum virtute terminante & coagulante, & sic etiam conservante. Itaque & naturæ proximum est & facile cum ea conspirat.

Sal metallorum, est lapis philosophorum.

Sal alabrot, est nitrum atrum

Sal albus, est Borax.

Sal aloph, est Sal armoniacus.

Sal alkali, est sal vitri, *Cali*, *Amaritudinis sal*, *Oleum Philosophorum*. Spiritus.

Sal amarum, Alkali & nitri.

Sal armoniacus, est sal saporicius, vel defossum, vel sal de Arabia.

Sal atrum, seu *Thaber*, idem.

Sal amoniacum, Compositum est ex urina & fuligine.

Sal de Hungaria, est sal nitri.

Sal ex herbarum, *Sal panum*, cinere factus, est sal alkali.

Sal gemma,
Sal adrom,
Sal metallicus,
Sal Hungaricus,
Sal lucidum, } Idem.

Sal marinus, idem.

Sal Græcum, est alumen de alap.

Sal

Sal Indicum, à loco dicitur, *Sal Indicus*, est Mercurius, solvendo, & coagulando.

Sal factitium, est id quod coquitur vel arte fit, & est duplex.

1. *Marinum*, *Diosc.* prædicat id quod sit candidum, æquale, densum & è patre *Cypriacum*, &c. Fit hoc sal marinū stagnis completis, marinis aquis exsiccatis sole ardentissimo, quasi coctione quadam & imbre seu aquis dulcibus admistiis. Nullum enim sal fit sine aqua dulci ut vult *Plin. lib. 2. cap. 106.* Admiscant salis aquis dulces aquas parantes sal, ut abluant vehementiam acrimoniæ, ut adhuc fieri nonnullis locis *Hispaniæ*, & *Galliæ* fertur, & sic fit & exsiccat in lacu *Tarentino*, & in *Sicilia*, in lacu *Cocanico*.

2. Quod coquitur arte, ex muria nativa fontium, sicuti jam coquitur sal *Hallis* in *Saxonia*, in aliis locis, tum *Thuringiæ*, tum *Saxonæ*. Unum vero alterum superat bonitate, ratione muriæ. Ut videmus in *Marchiæ* quodam loco. In regionibus prope *Lysbonam*, ad mare magnæ sunt paludes, multis in locis stagnantes aqua marina: in illis fit tale sal marinum lacustre ad littora, relabentibus fluctibus operante sole, qui coquit istam aquam marinam in sal, quod incolæ mox certo artificio, factis quasi cistulis, colligunt, ne iterum auferatur redeuntibus fluctibus, & in littore magnis cumulis coacervant, ubi magis magisque sole sicco excoquitur, & fiunt frusta ejus immensæ magnitudinis, tanquam forent alumē, aut glacies ipsa fluminum, sed coloris sunt subpallidi, aut nigri, aut viridis. Hoc sal deinde navibus aufertur, ad varias nationes marinas & certo artificio teritur ut fiant tanquam arena grandis, cum quo saliantur pisces. Illud sal lacustre, iterum coctum, fit optimum Sal & candidissimum.

Addit *Diosc.* modum urendi salem, tam fossilem, tum

eum factitium: quod sal ustum saltaculum, & cotulam dicunt. Mentionem etiam facit spumæ salis, quæ illi nihil aliud est, quam spumosi maris lanugo, sive ramentum in petris exilibus, quod locis maritimis reperitur in littore, quod alluit mare, coagulatum quidam est, saporem habens salis, & odorem marinum virosum aliâs spumam salis & alcyonium vocant.) Aliud genus, ex aquis maris sponte nascitur, spuma in extremis littoribus, & scopulis relictâ. Hæc omnis rore densatur, & acrior est qui in scopulis reperitur. *Nicandri* interpretes definit hoc esse spumam salis, quod cum homines sal conficiunt, falsis aquis dulces admisceant, quibus vehementiam acrimonie abluant. Nota etiam quod salis sunt infinitæ species, si loca, patriam, colorem, mineram, qualitatem, & alia considerare velis.

1. <i>Sal Capadocium,</i>	} Unum & idem sunt.
<i>Sal panis,</i>	
<i>Sal massæ,</i>	
<i>Sal usuale,</i>	
<i>Sal commune,</i>	

2. *Sal Sodomæ*, est sal quod generatur in mari mortuo, ubi aqua est amara. Dicitur *Sal Sodomæ*, à montibus mari adjacentibus, hoc sal videtur esse species spumæ maris, vel salis concretæ.

3. Alia est species salis, quæ dicitur *Sal alkali*, vel *alkal*, quod factitium est, & fit de herba *Kali*, vel *usuen*, quod volunt fieri combustionem herbe anthillidis in fovea.

Est & sal lucidinum, nomine nitrum, & *sal Alexandrinum*, & *sal Anderonæ baurach*, aphronitrum, nam nitrum species est salis.

Salis flos Alosanthos, à mare videtur habere, est quædam efflorescentia maris, & emittit hoc mare medicamentum: alio sub nomine habetur in officinis, nempe dicitur

178 LEXICON CHYMICVM.

dicatur sperma, vel semen Ceti, vel balenæ, seu ambar subalbidum. *Saxones* vocant Walraht, (cito auxilium) alias, (cito auxilians) Baldraht. Forsan ab effectu in nonnullis morbis. Veteres non fecerunt mentionem spermatis Ceti, sed floris salis, & idem est.

Reperitur in ipso mari, & supra petras in *Nilo*, coloris crocei, aut lateritii, sed ut deponat ruborem, & fiat candidum, purgatur.

Flos salis duplex est, { 1. Tenuissima favilla, & candidissima salis.
2. Sperma Ceti, cito auxilium, cito auxilians.

Sal naptæ, Petrole.

Sal nominis, est sal gemmæ.

Sal panis, est sal commune non præparatum, { Sal usuale,
Sal massæ.

Sal virri, Sagimen est vitri.

Sal sapientum, est armoniacus, sal pensum.

Sal rubeum Indię, est nitrum rubeum.

Sal tartari, est album calcinatum tartarum.

Sal tripollinus,

Sal Syrus,

Sal thabor,

Sal metallinum,

Sal grandinosum,

} Idem.

Sandaraca nativa, Metallicum est, & terra purpurea, & reperitur in eisdem metallis in quibus auripigmentum nativum, est species auripigmenti, illi per omnia similis, odore & substantia, & viribus: præter colorem quod rufum est, & consentit colore cinnabri. *Plin*, dicit arsenicum ex eadem esse materia qua sandaraca: per arsenicum intelligens auripigmentum. Licet Chymistræ discernere student, arsenicum hoc auripigmentum, & sandaracam: unum & idem sunt. Et fiunt ex sulphure

fulphure & argento vivo debili à natura. In summa, Sandaraca est terra metallica rubea, seu purpurea, seu ignea, redolens sulphuris virus.

Sandarachæ quatuor sunt species, {
 1. *Sandaracha* nativa,
 2. Factitia Vitruvii, vel Sandix Græcorum,
 3. Imperfecte cocta.
 4. Nativa cum auripigmento mixta.

Porro quia resina illa Juniperi, Sandarax, & vernix dicitur apud Arabes; unus error alterū traxit: quidam indocti vernicem, quo utuntur pictores & artifices, quod fit ex oleo & gummi, habuere pro vera sandaracha metallica. Sed in nostris officinis non habetur Sandaracha metallica hodierno die.

Sandix, {
 Olus agreste,
 Terra rubea, Paulus Philosophicus,
 Auripigmentum rubeum.

Sal, est vinum ex tribus primis, quod corpora rerum conjungit.

Samen, est hordeum vel ordeum.

Sane, Solacium, Idem.

Sanguinea, Sal nitri.

Sanguifusa, est filtrum.

Sanguis duorum fratrum, est sanguis draconis, vena terræ.

Sanguis hominis ruffi, Sulphur. Mercurius Solis.

Sanguinis humani arcanum. lib. 3. de natura rerum, pag. 392.

Sanguinis humani præparatio, lib. de Persicaria, p. 749.

Sanguinis magisterium, in Archidoxis pag. 155.

Saturni crocus; proprie Minium est.

Sapphyrus lapis, est lapis aureis punctis collucens, cujus aliæ species sunt cæruleæ, aliæ mixta purpura. Optimæ

Optimæ apud Medos. Qui coloris cyanei sunt mares Sapphyri æstimantur esse. Orientalem & Judaicam esse optimam prædicant, & hujus species alia est coloris perspicui, cœli serenati, in qua vincat, quasi flavus color: alia species habet nubes obscuras, ad rubedinem declinantes: alia nubeculas habet è contra albas.

Sapphyrus, dicitur reddere hominem castum, pium, stabilem. Utimur Sapphyro in corde confortando, & in corpore interiore refrigerando: secundum carmen.

Corporis ardorem refrigerat interiore

Sapphyrus, & Cypriæ languida vota facit.

Saraffi, est gypsa.

Sarca,

Sayrsa,

Sarra,

} est Ferrum.

Sarsar, etiam est ferrum.

Sarda gemma, quæ & sardinis lapis dicitur, & nunc Darneolus vocatur, teste *Plin. lib. 37. cap. 7.* olim fiebant vasa pororia: nomen cum Sardonyche commutavit: Nomen habet à Sardibus, ubi primum reperta, laudatissima tamen in Saxi corde in *Babylonia*. *Alberus* sardam acuire ingenium prædicat, reddere homines lætos, quia purgat sanguinem, & bonos spiritus procreat. *Rul. è Plin. lib. 37. cap. 6. numerat pag. 423.*

Sardie 22. species.

Sardonix, rubor pellicidus, habet speciem unguis humani, impositus manibus, in superioribus partibus apparet onyx, in altera parte sarda.

Saturnus, est plumbum.

Sarnicum, *Sacen*, est Draconis.

Sarra, à Latinis *Lacertus*, vel *Lacerta*, multarum est specierum: Inter quas pulcherrima viridis candicante ventre prope dumeta, & sepes, quarum in ventre dissecto arundine reperitur gemma *Saurites*, quæ dicitur

tur

tur contra venena valere, nunc novo experimento ossa viridis lacerti comitialibus profunt. Sed ossa colligi debent hoc modo. Imponas lacertam viridem adhuc vivam, captam, in aliquod vas clausum, plenum optimo sale, & sal paucis diebus consumet carnem ejus, & intestina omnia: & sic facile colligere ossa poteris, & ad illum morbum profunt ossa illa, quam ipsa ungula Alcis.

Saxa, Ex fodinis eruuntur quædam species *Saxorum*.

Rul. p. 425. numerat, 5.	{	<i>Saxa arenaria</i> , 5.
		<i>Saxa calcarea</i> , 6.
		<i>Saxa fissilia</i> , 13.
		<i>Saxa gravida</i> , 3.
		<i>Saxa tincta ab exhalationibus</i> , 5.
		Et <i>Saxa vilia</i> , quæ natura de diversa materia composuit. pag. 426. 427.

Saxifragium, quivis lapis, qui tartarum in homine frangit & dissolvit.

Sbesten, est calx viva.

Schehendenigri, est canabis, vel semen ejus.

Schistos, seu *Schistum*, est species hæmatitis, sed pallidior & crocei coloris, & friabilis, sua natura fissilis, concremento, & alterno cohærentium venarum discursu pectinum modo, amoniaco sali similis. Hæmatites rubentibus venis friabilis est, & sanguineus, vis ejus est fortiter astringere. Quomodo *Schistus* lapis cum auro lichenas crematur, Vide *Plin. lib. 33. cap. 4.*

Scobs, est cinis clavellatus, id est alkali.

Scobes, est scoria cujusque metalli.

Scorax, est gumma Olivæ.

Scorith, est Sulphur.

Scorpius constrictus, est ferrum præparatum.

N

Sal

Sal taberzes, est omnium albiſſimum tartarum.

Sal tabari, est ſal alembrot.

Samech, est tartarum. Sal tartari, remedium omnium vulnerum.

Sandaracha, est auripigmentum rubeum, natura magis excoctum.

Saphireæ materia, est liquor in quo non eſt aliqua impuritas vel corruptio, ſed eſt liquidum ab impuro quovis ſegregatum.

Sanguis calcæus, id eſt, inſtar calcis, acer & albus.

Sapo ſapientiæ, eſt ſal commune præparatum in aquam.

Saxifraga, vel *Saxifragia*, dicuntur omnia quæ calculum, lapidem, aut arenam expellunt.

Saxifragus, eſt criſtallus palidus, ſupra citrinolus vocatus eſt.

Scacurcula, eſt ſpiritus oſſis de corde cervi.

Scajolæ, ſunt ſpirituales mentis & animi vires, proprietates, virtutes, atque potentiæ, quæ juxta numerum elementorum ſunt quadruplices. Sunt rotæ quatuor ignei curruſ, quo raptus eſt Elias in cœlum, quæ ſumunt originem ex animo & mente hominis à quo recedunt, & in quem iterum reflectuntur. Sunt quidem phantaſia, imaginatio, ſpeculario & agnata fides. Sunt etiam & præcipue quatuor illi principes articuli totius noſtræ fidei Chriſtianæ, uti Baptiſmus, vera fides in Chriſto Jeſu, Sumptio Sacramenti cœnæ Domini, & charitas in proximum, quæ fidei fructus maturos exhibet. Per quæ omnia nedum vitam longam, ſed etiam æternam conſequimur. De his latius lege *Paracelſum in Euchariftia*, & expoſitionibus libro de cœna Domini, & audies quæ ſatis faciant animo pietatis & veritatis avido.

Scirona, eſt ros autumnii.

Scuma, idem quod ſquama.

Sebel,

Sebel, panniculus est oculorum ex venarum inflatione.

Secta croa, supra sectarum flos, ad macem interpretati sumus transpositione, quod alii viderentur longius rem à rore marino, & croco petere.

Sedativa, medicamenta sunt ut mitigativa dolorum, quietem ægris adferentia, simul curativa, & sanativa.

Sephirus, est apostema durum & exsiccatum.

Semen Veneris, dicuntur squama æris.

Seraphin, est ineffabilis virtus, & immensa potentia cœli, & præsertim angelicus chorus & schola cœlestis.

Serpheta, est medicina lapidem liquefaciens.

Serpentina pedemontana, est insignis herba vulneraria.

Sibar, est argentum vivum.

Sibedata, est hirundinaria. Item lapis quo colores teruntur.

Silo, est terra.

Similitudines, dicuntur figuræ cœlestes, quæ rebus assimilantur nos concernentibus.

Simus, est gilla, vide supra.

Sinonia, est gluten album articularum. Et Sinovia.

Sirones, sunt pustulæ scabietum in manibus præsertim.

Sirza, est eschara.

Sol in homine, est invisibilis ignis influens à sole cœlesti, fovens nativum ignem in homine. *Sol*, est Aurum.

Somnia, sunt operationes quæ fiunt inter dormiendum ab astris & sideribus in homine.

Sophia herba, consolidarum est species nobilissima, quo fit ut nonnunquam aurea nominetur, nondum quibusvis cognita. Illyricis vero & Liburnis familiarissima. Si folium ejus ore masticeatur, labia contrahit, & supra caulem existens adhuc laceretur, per seipsum consolidatur, nobilissima dulcedine pellet ac balsamo.

N 2

Sophi-

Sophistæ, sunt magistri nostri, quæ se præsumunt omnium sapientissimos, omnia scire ac intelligere, nihil etiam ignorare, cum nihil sit istorum Doctorum Græcorum sapientia, præter meram stultitiam, eloquentia, vel facilitate lingue potius, astu fastuque palliatam, captiosisque munitam syllogismis, quorum omnium si neges principia, mox ruit eorum Gigantum fabrica Nembrothica.

Scuta tahesi, est testudo.

Seb, est aurum, vel alumen. *Sed*, idem.

Seb, immaturi coloris, est scabiosus.

Scatea, dicitur secunda tartareæ urinæ species, à fœtore nomine sumpto: estque indicativa omnium ex tartaro putrefactionum, ejusque signum.

Scanton, est fœtor urinæ. Vide *lib. 1. tract. 11. fol. pag. 2.*

Secur, Aurum.

Sedaff, est concha marinæ.

Sedhe, est Cynobrium.

Sednia,

Seden,

Segax,

Sedma,

Sedune,

Sendanegum,

Sendanegi,

Segith,

Sagith,

Sernech,

Segregatio,

Sel,

Selatus,

Sativ,

Saic,

Solat,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Seleni,

Selenitis lapis, pro lapide speculari habetur. Sed Lapis Arabicus proprie est lapis specularis, potissimum illa species quæ ebur representat. *Plin.*

Si Selenites, est lapis specularis, proprie illa est ejus species quæ candidissima, unde fiunt scœnestræ, lignis lævigatis loco plumbi.

Diose. Selenitem Aphroselium dici ait, quia noctu inveniatur imaginem lunæ reddere, & id facit lapis specularis candidus, nam aperte in eo conspicitur luna splendens, veluti in speculo, sed an cum luna augeatur, vel decrescat nescio. Humor hic lapis concretus esse videtur. *Plin. lib. 37. cap. 10.*

Selfas, est filix.

Semasor Femar, est lucidum Carici.

Seperatoriiū, est vas transmittens quodammodo uniforme oblongum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo, in modum acus acuato materiam rursus emittendi gratia, præditum, cum annexis ansis duobus, liquoribus invicem separandis accommodatum.

Separatio, Elementorum.

Separatio per abscessum est cum partes naturarum diversarum commistione abscedunt à se mutuo, & ad regiones distinctas feruntur absistentes mutuo. Estque duplex, discessus, dilutio.

Separatio per abstractionem, est cum aliquo instrumento partes diversæ, à se mutuo disclusæ, altera, ab altera abstrahuntur.

Et hoc fit dupliciter, { Ablutione, &
Subductione, sive sint res
liquidæ, sive siccæ.

Separatio per dilutionem, ad latus perficitur per linterem humili margine oblongum, & altera parte in acutum tendentem, qui manibus versari, & hinc inde agitari possit, alteraque parte latiore impelli. *Se.*

Separatio per dilutionem, est cum terra copiose diluta ita separatur, ut gravibus subsidentibus, levia emineant, medium occupent media. Et quoniam ejusmodi lotio in lutosis, terreisque, vel ad hanc consistentiam redactis, per pulverationem, calcinationem & alia, locum habent potissimum, veteribus *πρωταλυσια* recte est dicta. Ministrat autem ei abstractio, depletio, & nonnunquam filtratio, & similes functiones. Soluta enim & turbata & ad sua spatia delata, mox sunt deplenda, & transfundenda per filtrum setaceum, alioquin confunduntur denuo.

Septamen, est serapinum.

Septentrin, est aqua fortis.

Serex, est lac acetosum.

Sericon, est Minium.

Sericiacum, est Arsenicum.

Serapinus est gummi arabicum.

Serpens spiritus castitatis, est Mercurius.

Servus fugitivus, est Mercurius. Hermes propter humiditatem fugitivam sic nominat.

Sidia, est lima.

Sifantiis, est terra argentina, limphus.

Sigia, vel } Est Storax liquida.

Sigra,

Sigillum, Hermetis. Orificium vitri.

Sirza, est Eschara.

Silex lapis, quo utimur in igne excitando: Silex dicitur, quasi ex eo saliat ignis. Hoc nomen convenit pyriti. Et cum *Plinio*, pyritis genus est & non species, imo lapis omnis unde excitatur ignis, Silex eadem erit pyrites ab effectu. *Rul. pag. 43. ad pag. 435* refert varias Silicum species.

Siliqua. pondus quatuor granorum.

Simmitium, est Cerusa.

Sinapsis

Sinapis est bolus armenus.

Sinapis, est Minium, à Synope urbe.

Sypho, & } A water Squirt.
Syringe, }

Siricon de plumbo, est cinis plumbi.

Siringæ, est Calx.

Smaragdus, est à veteribus Astrologis dedicatus Mercurio.

Smaragdus, inter gemmas habet tertias, quia nullus coloris est jucundior aspectus: nam irrigua gramina & herbas amicas, frondesque omnes virore superat. Deinde solus gemmarum contuitu implet oculos, nec fatiat: primo recreat obscuratos aliarum rerum aspectus colligitque visum. *Plin. & Sol. 12.* Ponit *Smaragdi* species.

Smaragdus, adversatur veneno, & venenatis. Ferunt si venenati oculus alicujus animalis, recto aspexerit illum, obcæcari. Præservat ab Epilepsia, sanat lepram, confortat visum, memoriam, retinet coitum, & digito gestatus fertur rumpi in coitu.

Smyris lapis, est durissimus & asperimus. Annularii sculptores, & alii artifices eo lapide expurgant, & nunc scindunt certo artificio cum illo ipso alios lapides, *Diosc.* utilem dicit ad erodendum & urendum, & con- venire gingivis ulceratis & dentifricio.

Solatur, est argentum vivum.

Solelasar, est alkali.

Solutum, est liquefactum.

Solutio, est prior Chymicæ practicæ pars, qua rerum coagulatarum compages solvitur, & attenuatur. Hæc multis distincta est speciebus. Sed nomen apud artifices in usu disciplinæ de una familiarius & frequentius usurpatur, quam de altera & nonnunquam certa quædam generis vocabulo solo designatur.

N 4

Solutio

Solutio, est duplex, { *Liquatio*, & *Segregatio*: vel
Calcinatio, & *Dissolutio*.

Sol sequium, est sulphur.

Sorus, vel *for*, ex eodem genere est quo *Melanteria*, ejusdem fere coloris veteres crediderunt *forum*, & *melanterium* idem esse, & profecto utrumque transit in *calchantum leucon*, quo pingunt fullones. Sed *forus* inest virus grave, ita ut nauscam moveat, quod *melanteria* non facit. Optimum est *Ægyptiacum*, quod frianti nigrius apparet, in multa dehiscens foramina, subpingue, astringens, olfactu, & devoratione magnum virus olens.

Spagiria, seu *ars spagirica*, est quod purum ab impuro segregare docet, ut rejectis fœcibus virtus remanens operetur.

Spara, etiam invenitur in fodinis plumbariis juxta *Barhoel* in Comitatu *Darbienfi* in *Anglia*, lapis albus similis gypso, valens contra calculum.

Spatula, seu *obex*, Latum instrumentum est in modum spatulae factum, quod furnis compositis ad augendum minuendumque calorem inservit.

Specificum formale, est quod species per formales proprietates saltem refert. Et licet materiales virtutes concurrant, formales tamen excellunt, & illae potissimum elaborando respiciuntur. Est & *inctura*, & *oleum*.

Speculum citrinum, est *Arsenicum citrinum*.

Speculum album, est *Arsenicum descensum*.

Speculum Indicum, est limatura ferri.

Specular, Lapis Lunæ, *Affroscelinum*.

Sphæra, { *Solis*, &
Lunæ, Quinta essentia.

Spiritus, est aqua solvens è re simplici, & acri producta cum ignei halitus natura. Potissima ejus pars est halitus igneus, mistus tamen parte vaporosa. Itaque

que & consistentia specificam obtinet aqueam. In tali substantia vim rei gerit.

Spiritus, ambigit inter aquam & oleum, & ad liquorem accedit. Itaque etiam oleum vocatur, praesertim in mineralibus. Et spiritus quidam sunt oleosiores, quidam aquosiores. Alias spiritus nominantur etiam exhalationes earum, sicuti fumi metallici, item stibii, stanni, flos salis, vini, &c. Clangor Buccinae.

Spiritus Chymicae sunt 7. principales.

Spiritus fatens, est sulphur.

Spodion flos, est ærugo æris.

Spodius, } Est Tutia.
Succudus, }

Spodium, est cinis auri.

Spodos, 5. sunt genera.

1. *Spodos* est fuligo cinerei caloris, gravior quam Pomphylis.

2. Lutea, quæ generatur in focus, in quibus metalla separantur.

3. Subterranea cineria.

4. Subterranea nigra.

5. Subterranea viridis.

Sponsus, est Mercurius.

Spuma, est Cinis.

Spuma argenti, Glette.

Spuma maris, Halcionium.

Spuma nitri, Affronitrum, Baurach Arabice.

Sputa maris, est sulphur.

Sputa boleterum, Magnesia, aurum spissum.

Spongia, seu *fungus marinus*, attrahens & asservans aquam, est Zoophyton, neque animal, neque frutex, sed tertiam quandam habet naturam.

Avicenna etiam sic definit.

Spongia, est corpus marinum, laxum, ratum: quod cui adhæret ab illa non separatur, habetque animas.

N 5

Diosc.

Diofc. ponit 2. genera, sc. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Marem, \&} \\ \text{Foeminam.} \end{array} \right.$

Mas existit densus, & exiguis fistulis, albis, cujus speciei duriores dixerunt olim Tragos.

Foemina magis existit foraminibus rotundis.

Quidam addunt tertiam speciem, habentem intra se lapides duros, & plurimas cavernas. Inveniuntur in spongeis in mari in foemina nuclei, licet raro, in modum pomi perfici, aut amygdalæ enucleatæ, magni momenti in medelis contra puerorum vermes in ventriculis, *Plin. lib. 32. cap. 11.* docet omnes *Spongas* nasci in petris, ac assi, conchis, pisciculis, limo: præterea in illis esse intellectum, quia cum sentiunt avulsionem contractæ multo difficilius abstrahantur: & hoc idem faciunt fluctu pulsante, audire enim illas sonum, & contrahi ad illum: Probet etiam vesci, & alii *spongas* conchis, & avulsione emittere sanguineum succum, & ex radice renascantur, &c.

Succ, vel $\left\{ \begin{array}{l} \text{Est coagulatio, vel congelatio.} \\ \text{Stoac,} \end{array} \right.$

Stannum, proculdubio Arabibus metallum est pretiosius nostro candido plumbo, sicuti apud nos Bismuthum quiddam plumbo pretiosius: aliud enim stannum esse, aliud candidum plumbum videtur. Et Chymistæ stannum semper intelligunt Zinn nostrum, & illud tribuunt Jovi, appellantes stannum Jovem. Cum *Plin. lib. 34. c. 16.* dicit plumbi nigri duplicem esse originem. Primo, quod proveniat in sua vena, aut quod nascatur cum argento; aperte docet plumbi nigri liquorem in fornacibus qui primum fluit stannum appellari, cum prius docuerit, album plumbum conflare ex lapillis nigris candore variatis. Insuper stannum adulterari docet, plumbo albo, seu candido, item albi plumbi nigrisque libris.

Est

Est Stannum { Dives,
Mediocre,
Pauper.

Stibium, vel Stimmi, est Antimonium. Sulphur nigrum. A Germanis dicitur *Spleßglas*. Et Antimonium volunt esse substantiam plumbi emortui. Interdum argento permixtum est, ita ut non insigne separetur. Hoc si sæpius liquefit, transit in plumbum. Vis ejus principaliter est restringere, & refrigerare.

Stipse,
Stiptera, { Est alumen scissum,

Stommatos, est squama æris.

Stomoma, seu acies, est chalybis vena pura ex Nariscis, seu Vodlandia, prope *Fichtelburgium*, *Rul. pag.* 449. numerat varias species. 13.

Stella Occidens, est sal armoniacus.

Stella terræ, est Talck.

Stercorum exeff, est lythargirium.

Stratum,
super { Notum est Chymicis.
Stratum,

Squillinum axiza, est finus equinus.

Stupio, est stannum.

Subductio, est abstractio per inferna.

Est duplex. { Filtratio, &
Clepsidria.

Sublimatio est duplex, { Una per Distantiam,
Altera
per Superficiem.

Sublimatio per distantiam, est cum inter sublimandum, & caput mortuum æreum intervallum intercedit: Et non halabilia duntaxat sublimantur, sed & vaporabilia, nonnunquam admodum magni mundi, in quo halitus elevati in medio consistunt.

Sub-

Subtilario, est dissolutio partes subtiliores à grossis separans.

Subtilitas est duplex, { μικροχρόνικη,
μακροχρόνικη.

Subtilatio *μυροχρόνη*, quando corpora brevi spatio
temporis dissolvuntur.

Estque $\left\{ \begin{array}{l} \text{Elevatio, vel} \\ \text{Descensio.} \end{array} \right.$

Subtilatio μακροχρόνιον, est quæ tempore longiori res dissolvit.

Estque { Exaltatio, &
Digestio.

Succus, est essentia proxime è corpore consistentia chiliformi extracta. Vicinior magisteriis succus est & nonnihil corpulentiaë secum vehit, quin si cum mysterio conferatur, corpus dici poterat, cum non sit ita elaborata, sed adhuc rudior essentia, & non raro mysteriorum est materia. Habet secum aliquid humidi, plus minus, pro rerum natura. Id cum sit vaporabile, aut exhalabile, facile fieri potest ut succus liquidior paulatim per digestionem inspissetur, ut concresecat, unde succus concretus vel respissatus nominatur. Veterum Rob, Sirupi, decocta, sapæ, tinctus, quorum fermentatione fit extractum potentiale.

Succina, seu Succinum, Succina gravidæ, Rul. enumerat 7. species, pag. 451.

Succinæ liquidæ, seu pelliculæ, species 13. pag. 45

Succinæ crassæ, species 11. pag. 452.

Succinæ mixtæ, cum aliis succis, species 10. pag. 453.

Oleum Succinæ efficax
remedium est in

- { Epilepsia,
- { Paralyfi,
- { Morbis frigidis capitis,
- { Et multis aliis morbis.

Sulphur,

Sulphur, Chybur, Pars lapidis Philosophorum, principium, & pater metallorum, calidum & siccum quarto gradu. Nihil aliud est quam pinguedo terræ per temperatam decoctionem inspissata, quousque indurata fuerit, & sicca facta. Sulphur generatur ex purissima siccitate terræ, vel terrestri, in qua modis omnibus ignis prædominatur: Et est quasi vapor calidus & siccus, causa & pater metallorum.

Vel *Sulphur*, est terra calore excocta, & in substantiam Sulphuris mutata, aquosis, terrestribus, & igneis transeuntibus. *Rul.* à pag. 456. ad 459. Sulphuris species.

Sulphur, est principium formativum, partim æreum, partim igneum, æthereæ naturæ particeps, per quod virtus est, & vita rebus inest. Quare & balsamus naturæ appellatur. Ita sal terminator est, Sulphur informator, vim plasticum habens. Mercurius vapor unctuosus est, qui ab illis patitur: formam essentialem Chymici Physici considerandam reliquunt. Alii ista principia describunt. Quamvis viva, mobilis, & spirituosâ species, quæ in halitum attenuari potest, est Mercurius: sicca, conservans, & acuens est Sal. Urens calida & purissima est Sulphur. Notabis hic peculiarem significationem vocis Mercurij, quam non potes convertere cum hydrargyro, ut alias. Ita vita hic non est Galenica, aut Aristotelica, Sed Chymica, quæ respicit crasin unde sunt facultates & vires. Et aliud est Sulphur hoc, aliud Sulphur vulgi.

Sulphur, unum ex tribus illis primis omnium rerum, est oleosum illud quod ardet.

Sulphur rubrum, est arsenicus:

Sumbi, est { Acetosus, &
Crocus.

Superficies, est album ovorum.

Simar,

Simar, est { Viride Romanum, vel
Viride æris.

Suprema Medicina, cum purum ab impuro, id est, virtus à substantia separatur.

Sortilegium, est præsagium spirituum.

Spagyris, vel *Spagyricus*, dicitur quicumque novit optime discernere verum à falso, à bono sequestrare malum, & impurum à puro segregare, separare, & abjicere binarium, unitate servata.

Spara, est vis mineralis ex Illech primæ substantiæ, ex primo ente, id est, ex majoribus mineralibus.

Sparallium, clyster uterinus

Sperma aquæ fortis, est ejus sæculentia.

Sperniolum, vel *sporniola*, est cruor, liquor est sperma ranarum, viscosa & mucilaginosa materia in aquis concreta.

Spiritus animalis, est vis animæ, per quam corpus appropinquat acquisita similitudine, ad cœli proportionem adæquatam & incorruptam.

Squinantia, est apostema colli.

Stannar, est mater metallorum, fumus occultus ex quo metalla generantur.

Stellio adustus, est cinabrium.

Stybiun, est { Antimonium,
alias
Sulphur nigrum.
vide Antimonium.

Sriptica, sunt medicamenta constipantia & exsiccantia.

Struma, est botium, Scrophula.

Succubus, est spiritus nocturnus muliebris illudens hominibus dormiendum inter, ac si rem haberent cum venere. Masculus imponens mulieribus incubus dicitur. Ephialtes, Suppressio nocturna.

Succina

Succus, albus, est argentum vivum.

Suffo, est panis porcinus.

Sibar, stella etuta, idem argentum vivum.

Sulphur vitriolatum, est sulphur à vitriolo deco-
ctione tractum per aquam communem, cui innatat.

Somna, est operatio syderum in homine, quæ no-
ctu fit in somno.

Sylo, dicitur totus mundus.

Sydia, est Luna.

Sylphes, dicuntur pygmei.

Sylvestres aut sylvani, sunt aërei homines, & spiritus
aërei, sylvestres homines nemora desertaq; loca syl-
varum inhabitantes, nobis statuta multo proceriores
ac robustiores, qui loqui nesciunt. Quandoque talis
à Germanis mercatoribus captus, quem non usque
adco stricte retinuerunt secum, cibum & potum ap-
ponentes, edere tamen aut bibere noluit neque loqui.
Timore maximo perculsus & anxietate continua
post tertium diem occubuit. Diutius inter homines
vivere non posse perhibetur, ut monstrum contra na-
turam ortum inter animantia naturalia, præsertim ra-
tione prædita.

Syphisa prava, morbus est vulgo chorea S. Viti
dicta.

Syphisa stricta, morbus est phantasticus ambulo-
num, noctu inter dormiendum.

Syrenes, sunt monstra marina ex Nymphis nata.

Sympathia, nihil aliud est, quam Naturæ conve-
nientia quædam, à conservatione virtutis unius ad al-
teram: Antipathia vero communis affectio duabus
aut pluribus rebus mutua, inter se invicem repugnan-
tia discordans. Talis est in natura hac Macrocosmi-
ca Aëris hujus & illius, cum hoc vel illo sive con-
cors continuatio, sive discors dissensio, de pestilenti

&c

& salubri dico. Quod de Aqua item habendum est: Et de Terra non minus. Sunt enim Terrarum quædam Alexipharmacæ: aliæ venenatorum fortissimæ. Cretam ajunt & Hiberniam non alere Venenata; Cyrenensi agro, nihil est feracius animalium venenosorum, in Affrica tum frequentes, tum immanes sunt bestię reptiles.

In Natura Microcosmica, alia est participatio affectus unius erga alterū, qualis est parium cum paribus: alia est resistentia inter se gentium, & nationum. Et hæc est Naturæ cognatio, vel repugnantia mutua, vel earundem specierum inter se, vel diversarum; Earundem specierum est, hominis cum homine, leonis cum leone amicitia & inimicitia; vel diversarum specierum est. Talis est Delphini cum Homine concordia, odium vero inter hominem & viperam. Est etiam *Sympathia*, & *Antipathia* animalium: Quorundam est pugna quædam acrior, quæ a pastu arcent alia, tametsi ea non vescuntur eodem, talis est canis & lupi, vel aliud animal alterius esca est; qualis vulpis & gallinæ, felis & muris, milvi & pulli.

Lacertam amicum homini ferunt animal, Crocodilus infestissimum homini, Elephantus erga hominem amice affectus est: idem vero murem adeo odit, ut à pabulo abhorreat etiam, in quo murem conspexerit. Canis cum homine mirabiliter consociatur: Lupis & hominibus inter se perpetua contentio.

Est etiam rerum inanimatarum inter se pugna vel amicitia: ut in testudinis fidibus deprehendas ad oculum.

Est etiam venenorum antipathia mutua: ut inter Scorpium & aconitum.

Est etiam vegetabilium mutua *Sympathia*, & *Antipathia*, Ineffabilis est familiaritas inter oleum & myrtam,

tam, adeo ut Myrti brachia & virgulta per oleum jucunde repunt, & ambarum radices mutuo amplexu amice sociantur, nec alia planta præter Myrtum juxta oleum magis affurgit. Magna est asparagi societas cum arundine, sed vitis laurum non amat. Est & Sympathia, & Antipathia vegetabilium, cum hac vel illa terra.

Populus, Salix, Persicaria amat aquas. Trifolium, Satyion, herba Paralysis, prata. Origanum, Chamæpytis montes: Habent etiam vegetabilia sua certa tempora producendi.

Est etiam mineralium concordia & discordia, ac metallorum. Argentum vivum auro amicum, cætera metalla non transmittit & sustinet, auro cedit, ut subsidat: Innatant ipsi omnia metalla, excepto auro, id solum ad se trahit, & complectitur. Stupendam Sulphuris & Nitri quis ignorat antipathiam.

Porro corporibus quibusdam naturalibus, virtutes quædã insunt Magneticæ peculiare, ad defectus morbosque curandos. Scorpio propriam inflictam plagam sanat; Buffo exsiccatus, extrahit venenum Anthracis, vel Carbunculi pestilentialis. Rana ictum animatorum venenatorum curat. Est virtus magnetica etiam & specifica. Cancris ad canis rabidi morsum. Talpæ ad Parenychiam. Cranio humano ad Epilepsiam: serpentibus oleo præfocatis ad ulcera maligna, sanguinis hirundinum ad Epilepsiam. Testis ovorum ex quibus pulli exclusi sunt, ad Calculum, Sanguinis turturum ad Appolexium & Paralyfin valent.

Talcum, est materia pellucida splendens & clara unionum similitudine, tenuissimis foliis compacta,

O

compacta, & scissilis, cujus quatuor species existunt, alba, flava, rubea, & nigra.

Tassius, est lumbricus.

Tartarum, est vini calculus, aut lapis vasorum lateribus adhærens.

Tartarus, à similitudine dicitur à Paracelso calculus in homine, renum lapis, & arena, reliquorum quoque membrorum, ut glutinis albi, cujus tartarum podagræ causam ponit.

Tereniabin, est pinguedo mannæ. Est etiam mel sylvestre tendens ad modicam nigredinem, non ex apibus sed ex aëre decidens in campos, arbores, & herbas, dulce quemadmodum aliud mel. Reperitur in bona quantitate mensibus æstivis, *Iunio, Julio & Augusto*. Veteres threr vocaverunt.

Telon, dicitur ignis, tanquam telum.

Temperatum, est omne quod propriam naturam domat frenatque aliam admittendo, ut est vinum adustum vel aqua ardens.

Tabaisir, Arabice, est spodium.

Tabula ferrea, est instrumentum scrobibus hæmiphæricis, seu acetabulis compuncta, ad excipiendum probationum effusiones.

Tabergeta, est albificans.

Talc, est vinum coctum.

Tarith, *Ruscias*, est Mercurius.

Taro, est Lentiscus.

Targar, est oleum de Juniperis.

Tain, est bolus armenus.

Talcum, creditur esse vox Arabica, significans stellas micantes. Chymici fossiores metallorum, ita cognominant lapidem coagmentatum ex foliolis, seu squamis, qui igne perpetuo subsistit immutabilis. Harum squamæ aquis sæpenumero dissolvuntur & finduntur.

duntur; quod argentum, cattarium, vel talcum dicitur.

Tesra, est cinis.

Tegula fornicata, est vas terreum ventilabris & ostio pervium, oblongum ad tegendum catillos, ne operæ polluantur favillis, utque calor eo temperatius materiam elaborare possit formatum. Quidam hanc tegulam cum fundo connectant; alii fundum ab illo segregatum faciunt: quod positum est in cujuslibet arbitrio.

Tenta, Alias peniculus, penecillus.

Terra Melia, Olim ex *Melo* Insula ferebatur, colore similis Eretriæ cinereæ aspera tactu, crepitans derosa pumicis modo, vim habet alumniosam. *Diosc.* Est lapis quo solent vulgo abstergere barbitonfores pelves. Pallidus est in cinereo & flavo, & abstergit specula, & omne quod mundum ita esse debet. Omnis terra eligenda est, recens, mollis, non lapidosa, friabilis, quæ facile resolvitur.

Terra figula, est argilla vel creta.

Terra ampeliis, quasi vinaria seu pharmacitis nascitur in Seleucia Syriæ, laudabilis inprimis, nigra, bitumini similima, assulosa, carbonem refrens æquabili splendore, solvitur oleo: Vim habet dissipandi, & refrigerandi.

Terræ, in fodinis reperiuntur, quæ quoad colores argillæ sunt similes, sed sola siccitate, unde fiunt distinguuntur. Quædam est candida, quædam nigra, quæ est nigritis, quædam lutea, quæ est ochra, quædam pumicea, quædam purpurea, seu rubea, quæ est sandaracha, quædam est viridis, quæ est chrysocolla, quædam est cinerea, quædam est cœrulea, Græcis *hyanon*, Latinis cœruleum.

Terra Lemnia, sic dicta, quia ex *Lemno* afferebatur.

Avicenna terram sigillatam, & lutum sigillatum dicit, quia à Sacerdotibus *Dianæ* signabatur imagine

Diana, in cuius tutela erat, vel *Capra*, quæ Caprino sanguine miscebatur; Unde sphragida argos (id est) sigillum *Caprae* nominatur. Pro illa quidam hodie creta figulina signata utuntur, ut *Plutearius* monet. Deus homines ex terra ruffa creavit, è contra homo in terram solvitur, & terra illi contra venena, & morbos gravissimos pro antidoto est, & volunt illam ipsam terram, *Lemniam* maximè conformem esse in temperamento humanæ naturæ quod etiam constat.

Est *Terra sigillata*, *Cesaris* Majestati, & candida, & rubea scorpione insignita, quæ ab ipso Imperatore confecta, viribus haud cedit terræ *Lemniæ Turcicæ*.

Terra Eretriades, *Diosc.* ponit duas species terræ. *Albam* & *Cineritiam*, quæ cum mollis sit, & trahitur per æramenta, refert lineam violaceam: & illa tum optima est. Vim astringendi, refrigerandi, molliendi, cava explendi, & sanguinolenta conglutinandi habere docet. *Plin. lib. 35 cap. 16.* laxatæ & paratæ.

Terra Chia, Candida & crustosa, est similis terræ *Samia* tum forma tum virtute. Præcipue illa commendat colorem corporis, detergit in balneis pro nitro maxime cutim mulierum; hæc terra reperitur in *Saxonia* multis locis.

Terra Samia, secundum *Diosc.* est duplex.

1. Candida levis, tangenti linguæ glutinis modo adhærescens, mollis, succosa, friabilis, cuiusmodi est quam alii collyrion appellant.

2. Altera crustacea, coris modo prædensa, uruntur & lavantur, ut *Eretriades*, viribus illis sunt vicinæ. Sistunt sanguinis rejectiones, fluxiones vulvæ, prosunt testium & mammarum inflammationibus & venenis, & ictibus serpentum.

Terra Selinusia, eandem habet naturam quam *Chia* & *Samia*, præcipue illa candida, quæ resplendet. Vel
ut

ut *Plin.* dicit lactei coloris, friabilis & celerrime dilui more.

Terra Cimolia, Hujus terræ *Diosc.* ponit duo genera. Alia candida, alia ad puram inclinans. Optima vero quæ innatam pinguedinem habet, & tactu frigida sentitur. Vis est diluta, excutiendi, cohibendi, in-
frigidandi.

Terra rubea, est bolus armenus. Aliquando Auri-
pigmentum.

Terra fetida, est Sulphur.

Terra foliata, est Mercurius.

Terræ genera, 41. enumerat, *Rul.* à pag. 468. ad p. 470.

Terdine, est valeriana. *Terdiola*.

Tesudo, est spuma maris. Et *Limax*, anacium al-
bum & rubeum.

Thebayco, est Cuprum.

Themianthus, est aurum.

Thisma, Minerarum Venæ & progressio.

Tophi & pumices quorum enumerat *Rul.* pag. 471.
ad 473. 25. species. Vide *Pumex*.

Thyites, lapis est subviridis coloris, veluti *Jaspis* re-
pertus in *Æthiopia*, de quo parum vel nihil apud
scriptores constat.

Tin, nifatum, est Sulphur.

Tileusen, est lamina ferri.

Tapfaria, est aqua hordei. *Ptisana*.

Tinctura, est arcanum specificum cum essentia &
qualitatibus formalibus etiam colorem rei habens, ut
in sui similem naturam tingere possit. Hæc si optime
elaborata est, in valde tenui perspicua substantia ap-
paret, tanquam esset aer perspicuus & purus, at colo-
ratus certo modo, colore perspicuitatem non prohi-
bente. Itaque sine sedimento longo tempore durari
potest. Neque tam elaborandi gratia petitur, quam

O 3 effica-

efficaciter ad sui naturam immutandi, quantum dispositio rei patitur. Itaque in medicina plurimum ad valetudinis restorationem, & sanitatem firmendam adhibetur, ita ut ob validam virtutem etiam renovandi potestatem habere dicatur, cum omnia membra sanguinem spiritum & calorem reddat, usu sui vegetum & valentem.

Tinctura, est duplex, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Aperta, \&} \\ \text{Producta.} \end{array} \right.$

Aperta, est quæ in superficie, sponte naturæ se conspiciendam offert: qualis est frequens in mineralibus.

Tinctura Producta est, Quæ à centro ad superficiem producit & extrahitur, In plerisque enim aliis in occulto recessu calor virtusque est, quod alias dicunt in potentia esse, unde per exaltationum modos est producenda antequam extrahatur. Nobilissimæ hic sunt tincturæ metallorum, quædam etiam in vegetabilium censu reperiuntur.

Titanos, est calx ex gypso.

Topazion, dicitur ab Insula maris rubri nebulosa, & ex hac Insula *Plin. lib. 37. cap. 8.* refertus hanc gemmam primum allatam fuisse *Berenicæ* reginæ *Ægypti*. *Albertus*, & *Evax*, item & alii unam ejus speciem similem dicunt auro: alteram croceo colore superare aurum. Dicunt vim illis inesse contra libidines, & redde-
dere eos homines castos, & animatos.

Trapha, est Capsa.

Tricor, est aurum.

Trigias, est Tartarum, trigia, id est fæx.

Tenacitas glutinis, est resina mineralis, ut resina pini est abietis, terebinthina laricis.

Terra auri, est lithargyrium aureum.

Terra argenti, lithargyrium argenteum.

Terra fidelis, est argentum, quod alias terra est celestis,

lestis, & cœlum terrestre, pro luna si sumatur argentum, qua etiam ratione dici posset argentum cœleste luna.

Terra hispanica, est vitriolum.

Tinkar, est borax. Capistrum auri.

Tinctura dicitur, quod colore suo penetrat & tingit alia corpora, ut crocus in aquam injectus.

Thamatica, dicitur ars per quam inventæ sunt machinarum operationes aëre, vel aqua moræ.

Thapneus, est medicina munda & repurgata.

Thisma, est minerarum ductus, aut venæ subterraneæ.

Toruscula dicitur gutta, ut toruscula pini, pro resinæ gutta ex pino vel abiete, toto pro parte sumpto.

Turba magna, est astrorum firmamenti cœli innumera multitudo. Est etiam præsagium quod fit ex omnibus, quæ continet inferior elementorum quadruplex mundus.

Turbit minerale, dicitur mercurius absque ullo corrosivo in dulcedinem præcipitatus.

Trachsat, est metallum in sua minera adhuc existens.

Trarames, umbrarum sunt & spectrorum invisibiles, auditæ tamen, actiones.

Trisertes, dicuntur spiritus ignem inhabitantes.

Trigonum, est spirituum astrorum transmutatio quadruplex, juxta numerum elementorum quatuor. Unumquodque regit ac durat ducentos annos. Ut quum trigonum igneum incipit superni Planetæ suam conjunctionem semper habent in igneo signo, donec trigonum hoc durabit, sic de reliquis.

Tronns, & Tronossa, dicitur cœlestis ros ex aëre natus omnium dulcissima species mannæ, densa, tenax, & albissima præ cæteris, ex mercurio regionis me-

diæ generata , & separata prorsum ab omni sulphure & sale, vere & æstate decidit, maneq̃ reperitur foliis arborum adhærens ut alia manna.

Triphat, est occulta virtus minerarum, quæ quodque metallum cogit ac promouet in suum esse prædestinatum.

Transudatio, est si in distillatione descensoria essentia prolectata transudat , guttatimque in receptaculum defertur , calore supra admoto. Focus enim supra est circa ergastaculum, unde igni circulari agi dicitur. Furno fit descensorio, balneo descensorio, arena descensoria , & simili arte.

Tripes ferreus vas est , aliud vas materiam calefaciendam continens, recipiens ex ferro fabrefactum.

Tritorium , (vulgo infundibulum) est vas transmittens in superficie latum , & paulatim acuatam , cum manubrio annexo formatum.

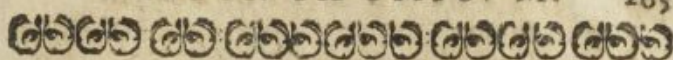
Tumbil, est terra.

Tumbaba, Timpabar, est sulphur vivum.

Turpethum , est coagulum specificum fixum , quo circa etiam abstractis impuritatibus , & indomita volatilitate segregatis, in imo vasorum consistit, & paratur maxime ex mineralibus , quorum essentia , & vis specifica potissimum est in parte constante, aut saltem ut usibus artificiosis accommodata sit , in hanc formam redigitur. Vox Turpethi ex Arabum sermone, quo seu corticem herbæ ferulaceæ , seu radicem signant (quanquam postea medicinæ ex genere tithymallorum simili sit accommodata) in chymiam irrepsit propter conformem fortassis effectum , qui deprehensus est in Mercurio certis modis in arcanum redacto. Itaque ne quis vegetabile Turbith intelligeret, adiecerunt Minerale.

V. *Vege-*

V.

Vegabilia, sunt viridantia radicem in terra defixam habentia, truncum & ramos in aëre, ut sunt herbæ, plantæ, & arbores.

Verto, est quarta pars libræ.

Vitrum Philosophorum, est alembicus, absolute tamen positum, est manica lanca in modum hypocrati-
cæ, vel ut lingula per quam liquores clarificantur.

Vinum correctum, est alcool vini.

Vinum essatum, est quod herbarum vires attraxit, vel aliorum quibus affusum fuit.

Viriditas salis, est liquor aut oleum ejus viride.

Viscaleus, est viscus ramosus arboribus innascens, ut viscus quercinus, malorum, &c.

Viscus proprie, est { Pix decocta ex cinis,
vel
Locustis arborum.

Viscus secundæ generationis, est cruor qui descendit à salibus.

Visio, dicitur supernaturalis spirituum apparitio, hominum oculis quodammodo conspicua.

Vitriolum liquefactum, aut *vitriolatum*, est vitriolum ex minera tractum, & liquidum, quod coagulari nequit amplius, vel à minera æris, tractum calcantium.

Vitriolum novum, est vitriolum album.

Vitriolum Romanum, est quod maxime viret, ut atramentum viride.

Volans,

&

Vnquasi,

Valrat,

Vlcac,

} Est argentum vivum.

} Est folium.

O s

Vapor,

Vapor, fumus.

Vas crudum, est vas novum.

Vas minus, quo res fossiles extrahuntur, Robel. dicitur.

Vas metallicum, ex metallo factum, inservit sublimationi vel fusioni.

Subtilationi inserviens, est { Ahenum, vel
{ Vesica.

Vasa fusoria, sunt materiam ipsam capientia, quorum administra ope mineralia funduntur, ut catillus cinereus, & crucibulum.

Vehiculum, est liquor, vel spiritus, in quo olea, & arcana chymica, ad gratiorem gustum, vel faciliorem exhibitionem ægris præbentur.

Vena, } Est verbena.
Veneris, }

Venas corio nudare, & venam aperire.

Venam, qua parte abundat metallo, luto oblinire,
vel terris, saxis, asfere, palo tegere.

Vener, est Mercurius.

Venenum, Giff, Mercurii lapis.

Venus,
Murpur, } Est Cuprum.

Venter equi, est fimus equinus.

Ventus albus, est Mercurius.

Ventus rubeus, est auripigmentum rubrum.

Ventus Citrinus, est Sulphur.

Venti, sunt spiritus.

Vermicylum, est { Elixir,
seu
Tinctura.

Vermilion est, { Cinobrium,
vel
Minium.

Vernece,

Vernece, est Vernix guttosa.

Vlrach, est sanguis Draconis.

Vesica, est vas metallicum ex cupro in forma vesicæ vel ovi, duorum aut trium pedum altitudinis, & convenientis laritudinis formatum, circa vestigium apertum, ut intra sinum suum convenientem alembicum recipere possit, qui adeo cum orificio vesicæ quadrare debet, ut tam apte invicem concludi possint, ne minimum inde exspirare queat. Impositum capitellum è suo vertice canalem, duorum aut trium pedum altitudinis emittere debet, qui in summitate aliud capitellum ab aheno aliquo semper frigidam continente, qua spiritus in alembicum elevari, refrigerari, & condensari possint, circumdatum sustinent. Ex hoc capitello, epistomium, seu canalis procedit, qui vapores condensatos guttatim in vas suppositum deducit.

Hujus *Vesicæ* usus, in vegetabilibus non est negligendus.

Viride æris,
Viride Græcum,
Vel Hispanicum, } Est ærugo æris.

Vitrum, vitri 5. genera sunt.

1. Ex *vitris Europæis*, præstantissima sunt quæ *Venetæ* appellantur, & comparantur Chrystallo.

2. *Vitra Asiatica*, fuerunt pretiosissima Sareptana, appellata Sidonia, comparata fuerunt Electro.

3. Recrementa *vitri*, in candido viridia.

4. Recrementa *vitri* rubentia.

5. *Vitrum* quo tinguntur Metalla.

Vitrificatio, est combustio, calces, & cineres in transparentem vitrum convertens.

Vitri fel,
Spuma vitri, } Germ. Glasgall.

Vitrum

Vtrum nigrum, Smalta.

Umbilicus Veneris, Lapis est seu gemma, coloris interdum rubei aut candidi, aut purpurei. Dicitur *umbilicus Veneris*, quia ab altero ejus latere, cum sit plana ab altero, quo elevatur, duabus lineis, (veluti in domunculis cochlearum) ventrem rotundum quasi pomum, & *umbilicum* formosæ puellæ refert. Verum Germani magis respicientes ad formam ejus, quam refert à latere elevato prope modum fabæ magnæ, deinde ad patriam ubi reperitur, vocant eam quasi fabam maris; quia reperitur in cochleas ad mare, in littoribus. Dicitur conciliare gratiam puellis, & plurimum facere ad formam, & amorem, & ad morbos puellarum.

Vngosa, sunt hominum pecudumque excrementa.

Vngula, Morbus oculi, clavus.

Vnguentum Croceum, est Elixir.

Urina puerorum, est mercurius.

Vsfida, est Scoria auri.

Vrsus,
Vrsus,
Vrsus, } Est Saturnus.

Uva quercina, Veteribus ignota fuit, res magni momenti. Est autem concretitium quiddam in forma uvæ, ad radices quercuum sub terra tempore veris, ex humore radicum forsitan superfluo: saporis omnino stiptici, colore foras purpureo, intus candido, & quasi lactifero. In æstate uva illa perit, & quasi fit lignea. Tempore ergo veris colligi debet ad radices quercuum, & umbra siccare, & deinde pulverisari. Illo pulvere nihil est præsentius in dysenteria, & in omni sanguinis fluxu. *Ruland.* affirmat se aliquos sanasse ægros dysentericos cum illa unica uva quercina.

Uva

Vue Hermetis, }
 Distillatio,
 Solutio,
 Sublimatio,
 Calcinatio,
 Fixatio.

Venus, est Morbus Gallicus. *Par. lib. de Chyurg.*
 magna folio, 463. pag. 2. *S. Viti morbus* describitur
 à *Parac.* tomo, 2. pag. 360.

Vitrioli albi præparatio ad oculorum vitia. *Para.*
 de præparationibus, pag. 655.

Volatile, dicitur in genere levissima quævis & fa-
 cile sursum lata materia, ut cinis, pulvis, & similia.

Vomitivum, dicitur omne medicamentum, quod
 sursum pellens per vomitiones purgat.

Vulcanii, vel Vulcanici, dicuntur operarii vel arti-
 fices semper circum ignem versantes cudendo, lique-
 faciendoque.

Vlcus æsthiomenum, est cancrum apostema depa-
 scens.

Vlissipona, est herba serpentaria, præstantissima
 ad colicam.

Umbragines, dicuntur pygmei.

Umbratiles, aut umbratilia, corpora transmutata
 sunt in hominum conspectum ab astris, & suis ascen-
 dentibus occultis oblata, quæ non secus atque lemu-
 res apparent oculis, idque per magicam virtutem &
 efficaciam.

Vndæ, vel Vndæ, dicuntur homines ærei, ter-
 renique spiritus.

Vndosa, dicuntur quorumvis animalium excre-
 menta.

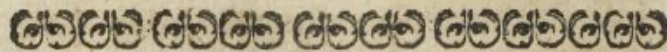
Vnitas Trithemii, est ternarii in unionem reductio
 per abjectionem binarii, estque supernaturalis & spa-
 gyrica: Fundamentum abstrusatum rerum indagi-
 nis.

nis. Hac posteriore Philosophiæ parte, fit transitus ad priorem, per medium Philosophiæ moralis.

Vrina, est sal resolutum, generatum in hepate, per suum emunctorium, ut superfluum excrementum salis à natura pulsum.

Vrina vini, est acetum, usurpatur pro hominis urina vinum assiduo bibentis.

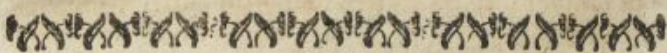
Vzifur, dicitur cinabaris. Etiam *Vritur*. & *Vzifar*.

W.

Wamas, } Est acetum Philosophorum.
Warnas, }

Wismar, } Est Leprosum non tractabile, vel
Wismadt, } malleabile, rude stannum.

X.

Xenechum, est præservativum externum contra pestem collo appensum, ut argentum vivum avellanae conclusum, & similia.

Xeni nephidei sunt spiritus, quibus jucundum est, atque pro deliciis habent, delitescantis naturæ proprietates occultas hominibus aperire, quibus etiam est concessum.

Xisnum, seu } Dicitur acetum.
Xisium, }

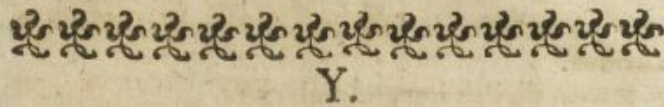
Xenechum, alii prima virginis menstrua intelligunt.

Xenechdon Paracelso, est tabella arsenici, seu arsenicum contra pestem, quamvis ista compositio non solum habeat arsenicum, sed etiam rubetas, dictaminum & alia. *Vanhelmont* vocat amuletum hoc, *Zenexton*.

Xiston, est ærugo rasa,

Y. Yarin,

Y.

Y^{arin,} }
 Y^{aria,} } Est flos æris.
 Y^{aria,} }
 Y^{drargiros,} est argentum vivum.
 Y^{elion,} }
 Y^{alos,} } Est Vitrum.
 Y^{omo,} }
 Y^{os,} } Est viride æris.
 Y^{n,} }
 Y^{gropifos,} est } Bitumen,
 } vel
 } Pix liquida.
 Y^{ridis,} }
 vel } Est auripigmentum.
 Y^{ride,} }
 Y^{ris,} Ferrum.
 Y^{xir,} est bona medicina.
 Y^{fir,} est pulvis.
 Y^{rem,} } Est cuniculus masculus, ejus sangui-
 } ne vitra mollescere putantur, & etiam
 L^{gides,} } filices, modo rebus diaphoreticis impa-
 } stetur quod ab imperitis, falso hyrco
 D^{asypus,} } sanguini ascribitur.

Z.

Z^{aibar,} est Mercurius.
 Z^{aidir,} est { Venus,
 } aut
 } Viride æris.
 Z^{ophena,}

Zephena, circuli sunt extremitatum labiorum in auribus.

Zerna, dicitur impetigo ulcerata.

Zinck, est metallica marcasita, & mixtura quædam naturalis ex quatuor metallis immaturis, cuprea potissimum apparet.

Ziniar, est viride æris.

Zonnetti, sunt gnomorum corpora phantastica.

Zwitter,
vel
Zytter, } Est marcasita.

Zafran, est crocus hortulanus.

Zafran, { Est Ochra,
vel
Ocrea.

Zaocel, est Taxus.

Zaibac,
Zaibuch,
Zaibar,
Zeida, } Est argentum vivum.

Zauhiron, est crocus orientalis.

Zaras, est aurum.

Zarsu, est Stannum.

Zandick, est aqua foliata.

Zarnich,
Zarnec,
Zarneck, } Est auripigmentum.

Zatanea,
Zuccar,
Zuccaria, } Est flos agni casti.

Zebeb,

Zēbeb, }
 &
 Chava, } Est stercus.

Zēbd, est butyrum. Zub, }
 &
 Zubd, } Est butyrum
 crudum.

Zec, est dragacanthum.

Zefer, est pix.

Zēgi, }
 Zet, } Est vitriolum.
 Zexi, }

Zeherech, }
 Alchas, } Est flos æris.

Zeitrabra, est fluxile.

Zemech, est lapis lazuli.

Zengifur, }
 Zemafarism, } est Cinobrium.

Zingar, }
 Zimar, } Est viride æris, vel flos æris.
 Zynfer, }

Zericum, est arsenicum.

Zerifari, est aqua Calci.

Zinias, est fermentum.

Zoroba, est vitriolum.

Zimar, Philosophicum.

Zenexton, præservativum contra pestem. Inservice
 duntaxat ut necet, & annihilat specificum virus quod
 tam in aëre externo, quam intus in Archeo est con-
 ceptum, per modum antidoti contra venenum rece-
 ptum. Vanhelmont, pag. 152. 153.

P

Operæ

Operæ pretium judicavi *Zenechto Paracelse*, annectere judicium Doctoris *Francisci Herring*, Medici doctissimi, circa gestationem amuletorum in ejus propriis verbis. Mea sententia est, has Arsenici placentas, circa regionem cordis gestatas, nihilominus efficiunt, quàm præservationem gestatorum, imo potius perniciosæ & nocivæ sunt gerentibus, & hanc sententiam confirmat opinionibus & judiciis aliorum medicorum.

Gerardus Columbus M.D. affirmat se sæpius observasse hujusmodi placentarum gestatores, super salefactionē corporum incidisse in subitaneas *Lypothimias*, *Syncopen*, & alia formidosa accidentia, quæ non defuerunt, donec sacculi vel placenta fuissent remoti; & etiam observasse alios, licet non in instanti, brevi tamen tempusculo post in malignas, & pestilenciales febres incidisse, à quibus mortem obierunt.

Franciscus Alphani, Medicus *Salernitanus*, affirmat se vidisse arsenici in sacculo gestatorem, pilæ palmaris certatione se minus calefacientem, morte subitanea periisse.

Mattheus Hæssus, refert etiam cognovisse multos, qui licet argentum vivum avellanæ conclusum, collo appensum portaverunt, nihilominus peste obierunt, licet agyrte amuletorum istorum gestatores sospites & incolumes reddere sese juramento astrinxerunt.

Legimus etiam *Theophrastum*, magnum (non sine causa) Periclem haud sanæ mentis judicasse, quoniam amuleta gestasset.

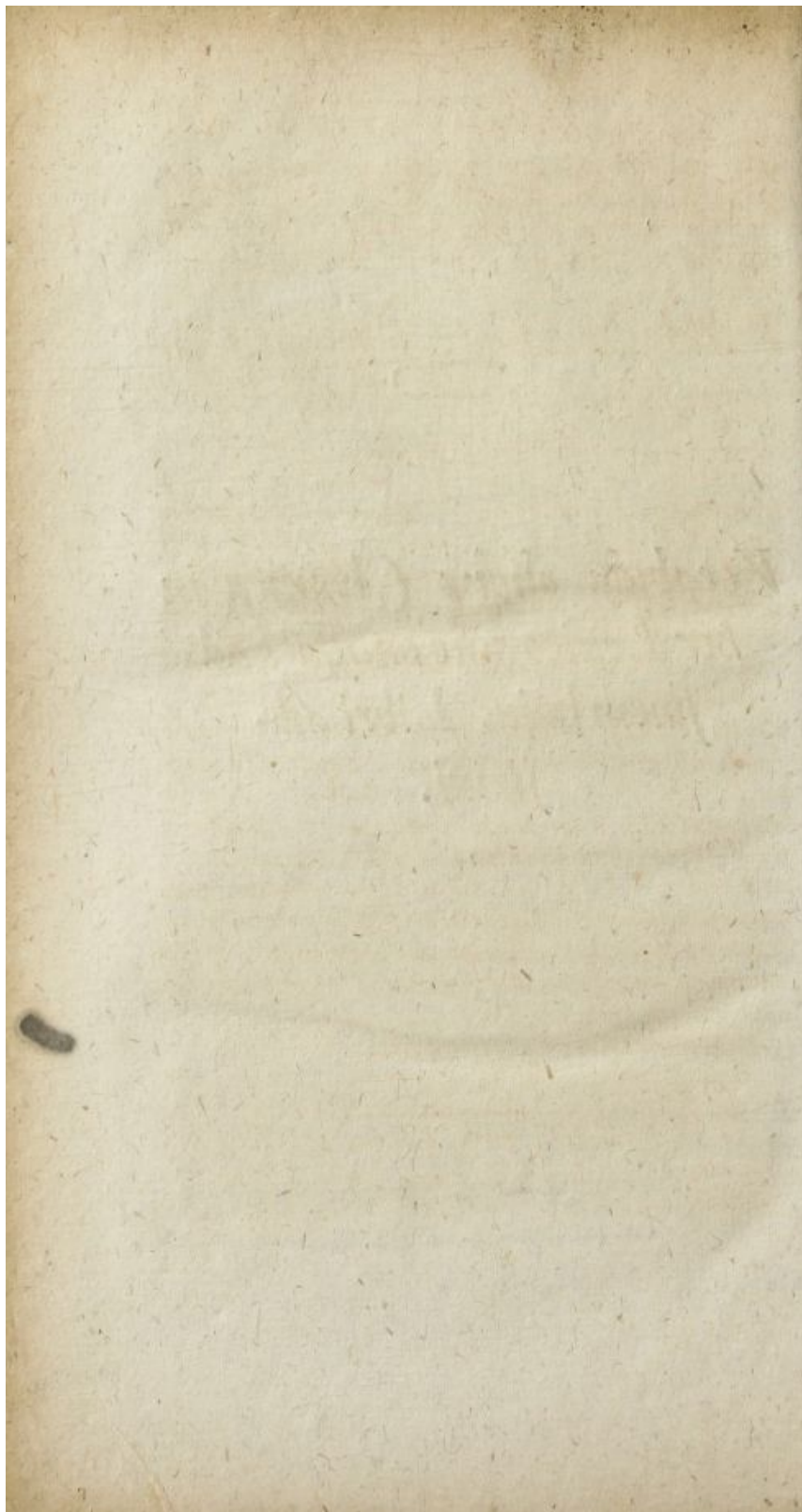
Et ipse *Franciscus Herringius*, affirmat se vidisse multos *Londini* in thoracibus sæda cava habuisse foramina, ex gestatione illarum placentarum.

Vocabula

*Vocabula aliqua Chymica in
hoc Lexico ante omiffa, ad
finem hujus Libri ad-
junxi.*

*Vocabula aliqua Chymica in
hoc Lexico ante omiffa, ad finem hujus
Libri adjunxi.*

Alchahest Martini Rulandi, Michaelis Toxiti, & Theophrasti Paracelsi, & Alchahest Baptiste Vanhelmont, eorum singulis descriptionibus mihi videtur esse unum & idem.

A Martino Rulando, sic describitur.

Alchahest, Mercurius dicitur præparatus: nonnulli volunt esse tartarum; (persuasi uti judico ex verbis de Baptista Vanhelmont, qui sic scribit in pag. 118. de febribus. Discite Medentes dissolvens aliquod quod sit homogeneum immutabile, dissolvens sua objecta in materiam primam liquidam, & nacti eritis intimas rerum essentias. Quod si ad istud ignis arcanum non pertingatis, discite salem tartari reddere volatilem, ut hujus medio vestras dissolutiones perficiatis.) Mens tamen authoris facile deprehenditur à præparationis ejus descriptione.

A Michaele Toxite sic describitur, Alchahest.

Est Mercurius præparatus in medicinam hepatis: & refert nos ad Paracelsi librum de viribus membrorum principalium, ubi A Theophrasto Paracelsi sic describitur.

Est liquor Alchahest magnæ virtutis in hepate, ad

P 3

custo-

custodiendum illud ab hydropē, & omnibus ejus speciebus, quæ ex hepate veniunt, proceditur autem sic: *Alchabest* post suam coagulationem resolvatur, & postea coaguletur in formam transmutatam, ut processus ipsius est per congelationem & resolutionem; quod si sui simile uniat, tum est medicina hepatis super omnes alias medicinas: & etiam si hepat jam esset fractum, ipse est loco hepatis, ac si nunquam fractum fuisset. Quare vobis Medicis summopere opus est, ut hanc medicinam experientia discatis, & ut sciatis præparationem *Alchabest*, propter multos morbos, qui ex hepate descendunt, ut illos avertatis. *Paracels.* Et inde mittit lectorem, pro præparatione *Alchabest* Mercurii ad tabulam lib. quart. de gradibus, ad cap. septimum, ubi sub titulo Hepatis vocat hunc liquorem mysterium Mercurii, hætenus *Paracelsus*. *A. Baptista Vanhelmont* sic describitur, *Alchabest* sub nomine *Alchabest*.

Liquor *Alchabest* *Paracelsi* omne corpus visibile resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate; De hoc ajunt *Chimici*, vulgus cremat per ignem, nos per aquam, *Vanhelmont* Et in lib. 2. de natura rerum cap. 3. pag. 482. vacatur *Mercurius præparatus pro hepate*.

Idem *Alchabest* *Paracelsi* cuncta naturæ corpora penetraat & subtiliando transmutat, *Vanhelmont*.

Ex quibus apparet, quod in hoc, hi omnes authores nominati consentiunt & concludunt quod,

<i>Alchabest,</i>	} Est Mercurius præparatus pro medicina contra morbos hepatis.
seu	
<i>Alchabest.</i>	

Et expressis verbis à *Theophrasto Paracelso*, & à *Baptista*

Baptista Vanhelmont vocatur liquor, sed hæc pro præfenti sufficiant; Et secundum hunc primum gustum, me silentem, aut ulterius loquentem Lector audiat.

Ænigma, est Involucrum allegoricum verbum, seu oratio obscura rem totam quam significat ambagibus tegens. Antiqui solebant arcana sua, sub ænigmatibus, hieroglyphicis, & involucris tegere; ut nulli nisi filii artis ea intelligerent. Et Medici etiam his aliquando utuntur, e. g. Recipe adipem infantis deformis, & lachrymam vitis *Dionisiacæ* pulverisatæ, Misce. Per infantem deformem ursam intelligunt, & per lachrymam vitis *Dionisiacæ* gummi hederæ. Alterum solum modo adjiciam. Recipe spheræ Microcosmi pulverisatæ, & peoniæ planetariæ masc. pulverisatæ. Misce, per spheram Microcosmi intelligunt cranium humanum præparatum, (nam nec crani humani, nec cornu ceryni ustio mihi arridet) & per peoniam masc. planetariam intelligunt peoniam collectam Sole, & Luna in Leone existente post plenilunium.

Chybur, est Sulphur, *Paracelsus* refert melius nihil valere ad pulmonem quam *Chybur* hoc modo præparatum, pag. 488. in lib. de natura rerum. Misceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter sublimetur, hoc *Chybur* da ægrota quod avertit omnes defectus pulmonis, eumq; integrum, & absq; omnibus morbis conservat. Estque balsamus pulmonis, & pectoris, neque simile arcanum in viribus rerum quærendum est: nam in nullo majus arcanum latet ad pulmonem, quam in solo *Chybur*.

Caliditatem, tollunt hæc
quæ sequuntur,

{ Opiata,
Anodina,
Stiptica,
Laxativa,
Acetosa.

O 4

Fri-

Frigiditatem tollunt, { Pontica,
Amara,
Cicatrisantia,
Corrosiva,
Absterfiva,
Laxativa.

In quolibet Confortativo, non est curandum, calida ne res sit, an frigida, sed vis arcani consideranda est.

Cerebrum, est radix omnium ligamentorum, cor membrorum, hepar sanguinis, proinde principalia conserva, & minora ab his proficiscentia conservasti. Membra enim principalia non per se, sed per accidens quidam patiuntur, aufer ergo accidens, & sanabis ægrotum.

Si vitam conservare velis, non solum cor in esse suo conserves, sed etiam cerebrum, hepar & pulmonem, reliquumque quidvis in esse suo. Nam quamvis cor sit centrum ipsius corporis atque radix, quodlibet attamen membrum principale destructum affert mortem.

Gelutta, }
seu } Est herba Carlina.
Geluta, }

Gelutta & *Melissa*, dicuntur à *Paracelso* in libro ejus de vita longa, renovare & transfere morbum, sine omni virtute graduum in reparationem videlicet & renovationem pristinae juventutis.

Guajacum lignum, vere lignum hebenum est *Paracelsi*.

Gradus rerum quatuor sunt, juxta ordines matricum.

Nam quæ ex terra, primi sunt gradus.

Quæ

Quæ ex aëre, secundi sunt gradus.

Quæ ex aqua, tertii.

Et ex igne quarti gradus sunt.

Porro qua virtute singulo gradu seorsim aliud alio vincitur, punctorum est, & non graduum.

In primo gradu neque nocent, neque juvant res quælibet.

Elixir, est Medicina firmentata de septem metallis.

Humores, non est quispiam hominum dicendus Melancholicus, Phlegmaticus, Colericus, Sanguineus absolute: nam sanguineus est omnis homo, cum sanguis sit pars corporis. Quapropter dici debet, aut Mercurius, aut Sulphureus, aut Salsus à prædominatione. Proinde Notabis, ut quod *Galenistæ Cholera*, tu sulphur rubeum dicito, quod illi phlegma, tu sulphur album cum salibus resolutis, & quod Melancholicum dicunt, tu Mercurialem humorem dicito, porro quod ipsi sanguinem purgare dicunt falsum est, sed per ea pharmaca purgant naturam salis de Alumine, & magalia genera, *Para*.

Laxativum,
Quodlibet
Laxativum, } in se duo habet mala.

Alterum, quod debilitat.

Alterum quod plerumque plus secum evacuat, quam par est.

Ea igitur utenda sunt cum magna cautione, vel præcavenda.

In primo gradu non est opus confortatione contra debilitationem laxativi.

In secundo gradu conforta cum cinamomo, gyryophtis, zedoaria, calamo aromatico, & similibus.

P 5 In

In tertio gradu per nucem moscatam, folium Indi, grana Juniperi.

In quarto gradu, per terram sigillatam, corallum album & rubrum, carabe, sericum crudum, os de corde Cervi & similibus.

Ut autem mitiget laxativum, utere anodinis & narcoticis.

Epilathera, id est particularis.

Epilathera, ad hunc modum debet considerari: quod in omnium minutissima quaque gutta, anatomia microcosmi consistat: Quilibet enim Spagyricus gradus, virtutis suæ tinctura est: & cuilibet Medico intelligendum venit in unaquaque gutta, quotquot etiam sunt, tot etiam esse integras anatomias, ut in Microcosmo, & in elementatis.

Magale, est Magalium genus, quicquid fit ex mineralibus, quod ex oleitate consistere potest, proinde pars quælibet corporis, non purgando sed mundando curatur.

Omne Metallum, est Mercurius coagulatus.

Nectar, est Confectio albuminis ovorum.

Laruscus, id est auricula Muris.

Halereon, juxta Hermetem, vera Aquila est, *Paracels.*

Nullo utaris superfluo in receptis: nam quo plura conveniunt in receptis simplicia, vel composita, eo indoctior Medicus præscribens censetur: nam nullum receptum ultra sex simplicia in se habere universaliter debet. *Paracels.* de gradibus.

Pæonia recte collecta & præparata, est arcanum Epilepsiæ *Para.*

Qualitas, apud Spagyros, est omne id quod membrum quodvis principale defendit, ut in cerebro interpiam matrem, & ipsum cerebrum.

Lunaria

Lunaria, } Sunt conservantia cerebrum, unde
vel } omnis herba confortans cerebrum
Cerebella, } hoc nomine vocari potest. *Para.*

Lillium Paracelsi, pro tinctura antimonii reponatur vera compositio Lillii Paracelsi ex libro de vita longa, quæ tandem ad tincturam inde extrahendam, multum operæ conferre potest: Et est diaphoreticum & hydro-
 ticum insigne, & magnarum virium: & exhibetur ad quoslibet morbos, à granis duobus ad quinque vel sex, in vino vel in aqua cordiali: Quod si hæc tinctura Antimonii deinceps per multa cohobia menstruo aliquo idoneo, in nobilissimam essentiam exaltetur, contracturam in primis ex podagra, in articulis externis causatam, feliciter curat, si observatis observandis, ad diætam legitimam pertinentibus. & corpus mundificantibus, quotidie, aut alternis diebus, gutta una de tinctura exaltata cum vehiculo appropriato, in aurora exhibeatur, & sudor vel in lecto, vel in Laconico procuretur, (quod in declinatione contracturæ fieri debet & sic contractura nulla arthritica resistit. Hujus tincturæ Antimonii compositionem *Bequinus* fol. 425. docet.

Spiritus vitæ, est spiritus qui versatur in omnibus partibus corporis, quomodocunque versenter: Et omnia membra sive sint nobilia, sive non, unicum habent spiritum vitæ, cujus est eadem in omnibus virtus, vis, & operatio, unde omnia membra vivunt. Et in nobis vitæ spiritus vivit in forma summi, ratione secundæ generationis, quæ fit post primam naturam. *Paracelsi.*

Septem, In igne sunt septem planetæ, in aqua septem metalla, in terra septem herbæ, in aëre septem sunt tereniabin, & in animalibus septem sunt principalia membra. *Para.*

Ter-

Terra sancta, *Martinus Rulandus* Pater vocat crocum metallorum terram sanctam. *Beguinus*, pag. 292.

Terra vitrioli dulcis, est salis Colcotharis per calcinationem reductio ad dulcedinem, eluendo ejus falsedinem, *Beguinus*, pag. 374.

Tinctura, aut *Sulphur Narcoticum vitrioli*, est Insigne anodynum reliquis omnibus merito antefendum; quod *Paracelsus* summopere commendat, & magni æstimat. Describitur apud *Beguinum* pag. 431.

Vitrioli Liquor, est arcanum optimum in morbo caduco.

Liquor Vitrioli, optimum est in felle, & est oleum de Colcothar.

Vitriolum Romanum, *Beguinus* scribi Cyprium & Romanum merito suspecta esse debent, quod sint fere adultera, sophisticata, varia, diversorum colorum, formarum, & virtutum; & quod Romæ nullum foeditur.

Conclusio

Conclusio Operis.

Hoc fasciculo quicquid de *Paracelsi* scriptis, vel ex aliis authoribus, ejus tramitem sectantibus, pro mei exigui temporis spatio, & exili ingenio, mutuo collexi, ut non semper opus sit ad quoslibet authoris libros recurrere, sed ubiq; locorum ad manum habens, & quocunque iveris, tecum hanc parvam congeriem deferre queas. Lege & evolve in otiosis horis, in otio negotium & oblectamentum tibi invenies, nec tibi conquerendi ansa in posterum dabitur de obscuritate rerum & verborum, nam quæ variis locis dispersa, & interserta fuerunt, in unum ex multis, ita redegei, ut singula singulis comparata, unum alterum exponat. Sed hic admonitum Lectorem velim, ne voces peregrinas, passim occurrentes,

rentes, aliter quam definitæ & descriptæ sunt, interpretetur. Nam si ad Græcam phrasim (cui consonare quodammodo videantur) exponat, toto cœlo ab auctoris sententia aberrabit. Et quia Græcorum & infidelium errores, ab his universim dispersos reprehendit, eorum Sectatores *Paracelsum* Sophisticis suis argumentationibus infidelem reddere conantur, & quasi impium, sacrilegum, minus prudentem, ardelionem, hæreticum accusant; Sed hi invidi & buccati, ex libro illo *Gerardi Dornei*, quem de luce naturæ inscripsit, hisce calumniis facile responsum ferant. Sed nimis acriter excitavit priscorum Græcorum discipulos, illorum coryphæos pseudo-medicos, & erroneos vocando, hæcine sunt duriora illa quibus perforati, & transfixi? Sed tam pertinaciter in verba magistrorum jurarint, ut nihil quod non ex eorum ore prolatum est, sapit, nec eorum palatis arridet, quod ex eorum fontibus depromptum: adeo studiose, &
de

de industria veritati reluctari malint, quam præceptorum errorem manifestum confiteri; & uti equi conductitii è communi via, licet tutior, faciliior, & magis expedita vobis monstrabitur, deflectere recusatis. Veremini sane ea retractare, quæ per totam vitam professi fuistis, veteri adagio, opinione nimis adhærentes,

Fumus patrum, non patria, luculentior igne alieno.

Fatentur *Paracelsum* excellentissimum fuisse medicamentorum purgatorum, uti qui probe novit, metallicas, & vegetabiles virtutes relictis fœcibus, (separando pura ab impuris) elicere; non suos, cum Græcis, edocens discipulos, ut res una cum corruptis corporibus, non aliter quam alimenta, in sua medicina devorare; uti nullum esset discrimen inter Medicum & coquum. Et hac ratione multis parasangis antecellit *Paracelsus Galenum*, quod ille tenero cibo & potu

potu solidum corpus ægri nutriat ; ille
verò contra durorum metallorum vir-
tutibus extractis , spiritus vitæ raros in-
stauret & refocillet. In summa, Græci
sibi ipsis totum munus , & officium ad-
scripserunt, naturæ nihil. *Paracelsus* verò
hoc omne tribuit naturæ , & Medicum,
hujus Ministrum facit , quo fundamento
innitens, adversariorum innocuos, licet
violentes impetret, non solum non re-
formidat, sed vilipendit.

F I N I S.

